

คำชี้แจง

เอกสารฉบับนี้ เป็นรายงานการประมวล สรุป วิเคราะห์และสังเคราะห์ เหตุการณ์และแนวโน้ม ด้านต่างๆ ของประเทศไทย ในรอบเดือนกันยายน 2544 ซึ่งเป็นรายงาน UPDATE ให้กับรายงานหลักของ โครงการข่าวสารทิศทางการประเทศไทย (TTMP) ที่จัดทำทุกกรอบระยะ 3 เดือน

โครงการข่าวสารทิศทางการประเทศไทย (TTMP) ให้การสนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุน การวิจัย (สกว.) ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2542 จนถึงปัจจุบัน ตามหนังสือสัญญาให้ทุนเลขที่ RDG 01/0004/2543

ท่านที่สนใจดูรายงานทุกฉบับของโครงการฯ ทางอินเทอร์เน็ต ขอเชิญที่เว็บไซต์ของ สกว. ชื่อ <http://ttmp.trf.or.th/>

คณะผู้จัดทำหวังว่าท่านจะได้รับประโยชน์จากรายงานฉบับนี้ตามสมควร

นายอนุช อภาภิรม

หัวหน้าโครงการข่าวสารทิศทางการประเทศไทย (TTMP)

15 ตุลาคม 2544

สารบัญ

คำชี้แจง.....	1
สารบัญ.....	2
รายงานสถานการณ์และแนวโน้มประเทศไทย	3
วินาศกรรมเวสต์เทรต: ความกังวลและการตั้งสติ	3
ประมวลสถานการณ์และแนวโน้มประเทศไทย	7
ความเคลื่อนไหวด้านการเมืองการปกครอง	7
ความเคลื่อนไหวด้านการผลิตและการค้า	14
ความเคลื่อนไหวด้านประชากร สิ่งแวดล้อม และพลังงาน	24
ความเคลื่อนไหวด้านการศึกษา	31
ความเคลื่อนไหวด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	34
ความเคลื่อนไหวด้านอาหารและสาธารณสุข	37
ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับหน่วยงานการดำเนินชีวิต.....	44
ภาคผนวก	48
รายชื่อคณะผู้ดำเนินงานโครงการข่าวสารทิศทางประเทศ.....	48

รายงานสถานการณ์และแนวโน้มประเทศไทย

กันยายน 2544

วินาศกรรมเวสต์เทรต: ความกังวลและการตั้งสติ

วันที่ 11 กันยายน พ.ศ.2544 ได้เกิดเหตุวินาศกรรมครั้งใหญ่ที่มหานครนิวยอร์กและกรุงวอชิงตันประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นเหตุการณ์ที่ทำให้ทั่วโลกเกิดความตื่นตระหนก และร่วมเสียใจแก่ผู้ที่ต้องประสบเคราะห์กรรมครั้งนี้รวมทั้งญาติมิตร กับทั้งมีความเห็นที่ค่อนข้างพ้องกันว่าโลกจะไม่เหมือนเดิมหลังจากเหตุการณ์นี้

แม้ว่าการก่อวินาศกรรมครั้งนี้ถูกประท้วงตราว่าเป็นการก่อการร้ายและถูกประณามคัดค้านอย่างกว้างขวาง แต่มันก็เป็นภาระที่กระทำซึ่งเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ นโยบาย และกระบวนการอันซับซ้อน กล่าวคือความสัมพันธ์อันไม่ได้สมมาตรระหว่างประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนาหรือระหว่างศูนย์กลางกับชายขอบ นโยบายของสหรัฐที่เข้าแทรกแซง ก่อสงครามในประเทศกำลังพัฒนาทั่วโลกในระยะกว่า 50 ปีมานี้ เพื่อจัดระเบียบโลกให้เป็นไปในแบบที่ตนเองต้องการ และกระบวนการโลกาภิวัตน์ที่พยายามเปิดการแข่งขันเสรีในหมู่ผู้แข่งที่ไม่เท่าเทียมกัน ไปจนถึงการแสวงหาแหล่งน้ำมันและความมั่นคงทางพลังงานเพื่อป้องกันการอุตสาหกรรมในประเทศพัฒนาแล้ว

การก่อวินาศกรรมนี้เป็นภารกิจที่หัวใจของสหรัฐซึ่งถือว่าเป็นศูนย์กลางของโลก เป็นสัญญาณของความปั่นป่วนใหญ่ที่รออยู่เบื้องหน้า ซึ่งอาจเริ่มจากการตอบโต้ด้วยแสนยานุภาพที่ไม่มีใครต้านทานได้ของสหรัฐ และมีการก่อการร้ายกลับคืนในขอบเขตที่กว้างขวางรุนแรงกว่าเดิม ก่อให้เกิดความวิตกกังวลไปทั่วโลก ขณะเดียวกันก็เป็นเวลาตั้งสติเพื่อที่จะตัดวงจรแห่งความรุนแรงนี้ไม่ให้หมุนวนจนนำความหายนะมาสู่โลก

เฉพาะหน้านี้มีสถานการณ์และแนวโน้มที่ควรจับตาคือ

1) กระแสโลกาภิวัตน์จะอ่อนแรงลงหรือไม่ ตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุร้ายก็ได้พบแล้วว่าวิกฤติโลกทุนนิยมได้ลามจากประเทศตลาดเกิดใหม่ที่ชายขอบ เข้าสู่ศูนย์กลางได้แก่สหรัฐ ยุโรปตะวันตกและญี่ปุ่น สัญญาณเศรษฐกิจโลกเข้าสู่ภาวะถดถอย และนั่นก็หมายถึงว่ากระแสโลกาภิวัตน์ที่ผลักดันด้วยกลุ่มทุนโลกและบรรษัทข้ามชาติกำลังอ่อนแรงลงด้วย ดังจะเห็นตัวเลขที่การประชุมองค์การสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนาหรืออังค์ถัด (UNCTAD) ได้รวบรวมไว้จาก 51 ประเทศสำคัญ จนถึงวันที่ 3 ก.ย. 2544 เป็นข้อมูลการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศซึ่งถือว่าเป็นเครื่องชี้วัดสำคัญของกระบวนการโลกาภิวัตน์ พบว่าลดลงอย่างฮวบฮาบ ประมาณว่าใน พ.ศ. 2544 นี้ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจะลดลงถึงร้อยละ 40 จาก 1.3 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐใน พ.ศ.2543 เหลือ 7.60 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐในปีนี้เป็นอัตราลดลงสูงสุดในรอบ 30 ปี และเป็นการลดลงครั้งแรกนับแต่ พ.ศ.2534 โดยลดในหมู่ประเทศพัฒนาแล้วสูงเกือบครึ่งหนึ่ง การก่อวินาศกรรมสร้างความปั่นป่วนใหญ่ ในด้านหนึ่งเห็นความพยายามที่แน่นหนาขึ้นของกลุ่มทุนโลกในการเข้ามาช่วยกันพยุงเศรษฐกิจไว้ ในอีกด้านหนึ่งได้เห็นการตื่นตระหนกและความกังวลที่ทำให้กระแสโลกาภิวัตน์อ่อนตัวเร็วขึ้น เช่นข่าวการถอนเงินจากพันธบัตรญี่ปุ่นกลับคืนมาสู่สหรัฐ และการถอนเงินทุนจากสหรัฐกลับไปที่ยุโรป มีการคาดคะเนว่า การค้า การขยายตัวของเศรษฐกิจโลก จนถึงการเดินทางระหว่างประเทศ ก็ลดลงมากเช่นกัน โลกาภิวัตน์ที่วาดภาพโลกไว้ว่าเด็กกลเหมือนหมู่บ้านเดียว ได้เกิดภาพแตกย่อยเป็นหลายหมู่บ้าน ที่ต่างคนต่างอยู่มากขึ้น

2) พันธมิตรต่อต้านลัทธิก่อการร้ายจะเหนียวแน่นหรือไม่ ผู้นำสหรัฐและคู่หูคืออังกฤษ ประสบความสำเร็จในการสร้างพันธมิตรอันกว้างขวางอย่างไม่เคยเป็นมาก่อนเพื่อทำสงครามกับลัทธิก่อการร้าย แต่ว่าพันธมิตรเหล่านี้จะมีความเหนียวแน่นหรือไม่เพียงใด เมื่อดูในรายละเอียดแล้วพบว่านอกจากเจตนาร่วมกันในการต่อต้านลัทธิก่อการร้ายซึ่ง

มีอยู่หลายระดับแล้ว เบื้องหลังในแต่ละกลุ่มแต่ละประเทศมีความแตกต่างในนโยบายและผลประโยชน์ค่อนข้างสูง และพันธมิตรอันกว้างขวางนี้เกิดจากค่าใช้จ่ายไม่น้อยของสหรัฐ เฉพาะที่เป็นข่าว เช่น การออกปากให้เงินช่วยเหลือการฟื้นฟูเศรษฐกิจแก่บางประเทศ การลดทอนการโจมตีปฏิบัติการทางทหารของรัสเซียในแคว้นเซเชเนีย การยกเลิกการคว่ำบาตรแก่อินเดียและปากีสถานในกรณีทดลองอาวุธนิวเคลียร์ การยอมรับการตั้งรัฐปาเลสไตน์และให้อิสราเอลเปิดเจรจาสงบศึก ทั้งนี้ยังไม่รวมถึงข่าวการเจรจาข้อตกลงลับอื่น ขณะที่เอกภาพในการปฏิบัติก็มีได้แน่นแฟ้น เช่นรัฐอาหรับบางแห่งไม่ยอมเปิดน่านฟ้าให้เครื่องบินสหรัฐไปโจมตีประเทศอัฟกานิสถาน ชาวมุสลิมในหลายประเทศเดินขบวนคัดค้านรัฐบาลตนเองที่ไปสนับสนุนสหรัฐ และคาดว่าอาจกลายเป็นความรุนแรงได้หากมีปฏิบัติการทางทหารจริง รัฐบาลในกลุ่มนาโตเองบางประเทศประกาศไม่ร่วมทำสงคราม บางประเทศสงวนท่าที รัสเซียซึ่งถือว่าเอเชียกลางเป็นเขตอิทธิพลของตน และเงินที่กำลังวางท่อส่งน้ำมันจากบริเวณทะเลแคสเปียนก็คงไม่ยินยอมให้สหรัฐเป็นใหญ่แต่ผู้เดียวในบริเวณนี้ และท้ายสุดแม้ในสหรัฐเองก็มีขบวนการประชาสังคมและขบวนการสันติภาพ คัดค้านการก่อสงคราม ซึ่งขบวนการนี้ก็ดูเติบโตใหญ่ขึ้น ผสานกับขบวนการสันติภาพในหลายประเทศ บททดสอบความเหนียวแน่นของพันธมิตรนี้จะเห็นชัดขึ้นหลังปฏิบัติการทางทหาร

3) สงครามต่อต้านลัทธิก่อการร้ายจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ข้อนี้ดูจะเห็นตรงกันว่าการจัดการก่อการร้ายให้หมดสิ้นนั้น ไม่ว่าจะใช้แสนยานุภาพ การข่าวที่ยอดเยี่ยม และเวลานานเพียงใดก็ยากที่จะทำสำเร็จ อย่างมากเพียงจำกัดขอบเขตและความร้ายแรงของการก่อการร้ายเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะพิเศษบางอย่างของลัทธิก่อการร้ายซึ่งทำให้ปฏิบัติการของกลุ่มเหล่านี้ต่างกับสงครามที่เคยรู้จักกัน บางคนเห็นว่าการทำสงครามกับการก่อการร้ายนั้นเป็นการใช้เครื่องมือแบบผิดที่ผิดทาง นั่นคือสงครามนั้นใช้ด้านสงครามได้ แต่การสู้รบกับการก่อการร้ายนั้นที่สำคัญอาศัยการตรวจตราระวังระไวอย่างสม่ำเสมอ ต้องอาศัยปฏิบัติการแบบตำรวจมากกว่าปฏิบัติการทางทหาร

ลักษณะพิเศษของลัทธิก่อการร้ายได้แก่ ก) เป็นปฏิบัติการในระดับต่ำกว่ารัฐเพื่อต่อต้านนโยบายที่ตนไม่เห็นด้วย ซึ่งนโยบายเหล่านี้มักปฏิบัติโดยอาศัยอำนาจความรุนแรงระดับรัฐ ดังนั้น トラบเท่าที่มีการก่อการรุนแรงระดับรัฐ โดยรัฐบาลหนึ่งกระทำแก่ประชาชนก็ดี หรือโดยประเทศหนึ่งกระทำต่ออีกประเทศหนึ่งก็ดี เหล่านี้จะก่อให้เกิดการต่อสู้ซึ่งรูปแบบหนึ่งได้แก่การก่อการร้าย ข) การก่อการร้ายนั้นสามารถกลายพันธุ์หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบได้ค่อนข้างรวดเร็ว จากการใช้อาวุธเข้ายึดตัวประกันหรือสถานที่หนึ่งดังกรณีของกองทัพแดงญี่ปุ่นเมื่อราว 30 ปี มาสู่การจี้ตอกรแบบเซลล์ที่แต่ละหน่วยปฏิบัติการอย่างค่อนข้างเป็นอิสระ และพลิกแพลงหาวิธีการเอาเองตามสภาพแวดล้อมและเงื่อนไข เมื่อเซลล์หนึ่งถูกทำลาย เซลล์อื่นก็ทำงานของตนต่อไป ค) การก่อการร้ายมีแนวโน้มก่อความเสียหายร้ายแรงขึ้นโดยลำดับ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างการก่อวินาศกรรมครั้งนี้ ดังนั้นแม้ว่าจำนวนการก่อการร้ายจะลดลง แต่ปริมาณความเสียหายกลับเพิ่มขึ้น

4) เศรษฐกิจที่เน้นประสิทธิภาพและความสามารถในการผลิต จะเปลี่ยนเป็นเศรษฐกิจที่เน้นความมั่นคงมากขึ้นหรือไม่ ในกระบวนโลกาภิวัตน์นั้นให้ความสำคัญสูงแก่ประสิทธิภาพ ความสามารถในการผลิตและการแข่งขันเพื่อความเป็นระดับโลกและกำไรสูงสุด แต่การเน้นเรื่องความสามารถในการผลิตและกำไรนั้น ก็อาจทำให้ความมั่นคงลดลง ตัวอย่างเช่นในสหรัฐมีการพยายามที่จะให้ธุรกิจเอกชนมาทำงานแทนรัฐมากขึ้น เนื่องจากเห็นว่ามีประสิทธิภาพกว่า ดังนั้นสหรัฐจึงเป็นประเทศใหญ่ประเทศเดียวที่ปล่อยให้การรักษาความปลอดภัยของสายการบินและสนามบินตกอยู่ในมือของธุรกิจเอกชนโดยการเปิดประมูล บริษัทที่ให้ราคาต่ำสุดก็ได้รับงานไป ซึ่งดูจากจุดของประสิทธิภาพ ความสามารถในการผลิตและผลกำไรแก่สายการบินและสนามบินนั้นถือว่าใช้ได้ดี แต่การรักษาความปลอดภัยแบบเน้นกำไรเช่นนี้ ทำให้การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เป็นไปอย่างไม่พอเพียง การดูแลติดตามการปฏิบัติงานก็ย่อหย่อน พบว่าอัตราการออกจากงานของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยสนามบินสูงถึงร้อยละ 120 ต่อปี ระยะเวลาทำงานเฉลี่ยของพนักงานตกเพียง 6

เดือน และพนักงานเหล่านี้โดยทั่วไปถือว่าสามารถเข้าทำงานในร้านฟาสต์ฟู้ดอย่างเช่นเบอร์เกอร์คิงหรือแมกโดนัลด์เป็นความก้าวหน้าทางอาชีพ (Jeff Faux, Economic Policy Institute)

หากเศรษฐกิจของสหรัฐหันมาให้ความสำคัญแก่ความมั่นคงปลอดภัยมากขึ้น ก็คงไม่เพียงทำให้บางอาชีพเช่น การข่าว การรักษาความปลอดภัย และเทคโนโลยีด้านการรักษาความปลอดภัยเพื่อฟูขึ้นเท่านั้น แต่ขณะเดียวกันอาจทำให้ผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขันลดลง เนื่องจากต้นทุนในการผลิตต้องบวกค่าใช้จ่ายทางการข่าวและการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้วย นอกจากนี้กิจกรรมทางข่าวกรองและความปลอดภัยมีแนวโน้มที่จะสิ้นเปลือง ตรวจสอบยากและไม่มีประสิทธิภาพ อนึ่ง หากทั่วโลกหันมาปฏิบัติในแบบเดียวกันก็จะเกิดการเปลี่ยนแปลงใหญ่หลวงไม่ใช่น้อย เช่น อาจจะทำให้กลายเป็นเศรษฐกิจการทหาร ซึ่งในนี้รวมทั้งการพัฒนาและการแข่งขันทางอาวุธด้วย

5) ระเบียบรัฐจะแปรเป็นแบบรัฐตำรวจหรือไม่ รัฐในประเทศตะวันตกรวมทั้งสหรัฐถือว่าเป็นรัฐที่มีวุฒิภาวะประกันสิทธิเสรีภาพให้แก่ประชาชนในระดับสูง เพื่อที่จะทำสงครามต่อต้านลัทธิก่อการร้ายก็จำเป็นต้องระมัดระวังตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งย่อมกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนในระดับที่แน่นอน ขณะนี้รัฐบาลสหรัฐก็ได้เสนอกฎหมายเพิ่มอำนาจการตรวจตราแก่เจ้าหน้าที่รัฐมากขึ้น ขณะเดียวกันก็ได้มีความวิตกกังวลอย่างกว้างขวางในหมู่นักวิชาการผู้ห่วงใยและองค์กรเอ็นจีโอในสหรัฐเองว่า การรวมศูนย์ความมั่งคั่งอยู่ในมือของบรรษัทข้ามชาติเพียงหยิบมือเดียวนั้นเป็นอันตรายต่อระบอบประชาธิปไตย เพราะการรวมศูนย์ความมั่งคั่งย่อมเป็นการรวมศูนย์อำนาจไปในตัว ดังนั้นขณะที่ภายนอกเห็นว่าสหรัฐเป็นประเทศประชาธิปไตยเต็มที่แล้วนั้น ประชาชนสหรัฐผู้มีจิตสำนึกจำนวนไม่น้อยกลับกำลังต่อสู้เรียกร้องความเป็นประชาธิปไตยอยู่ และหวาดเกรงว่า รัฐบาลจะใช้การป้องกันการก่อวินาศกรรมเป็นข้ออ้างเพื่อตัดสิทธิประชาชน เพราะการระมัดระวังตรวจตราก่อการร้ายนั้นต้องกระทำทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งไม่พินิจจะมาตรวจตราประชาชนของตนเอง หากสิ่งนี้เกิดขึ้นในประเทศพัฒนาแล้วที่ถือว่าเป็นประชาธิปไตย รัฐบาลในประเทศกำลังพัฒนาก็ยิ่งจะอาศัยข้ออ้างนี้มาลดละสิทธิประชาชนหนักมียิ่งขึ้น ระเบียบรัฐตำรวจก็จะแผ่ไปทั่วโลก เช่นมีผู้เชื่อว่าที่รัฐอุซเบกิสถานได้จับกุมชาวมุสลิมกว่า 7 พันคนในข้ออ้างต่อต้านการก่อการร้าย และอื่นๆ

6) ภูมิศาสตร์การเมืองเรื่องน้ำมันจะทวีความเข้มข้นขึ้นหรือไม่ เบื้องหลังของความขัดแย้งในตะวันออกกลางอันเป็นสาเหตุต่อเนื่องมาจนเกิดการก่อวินาศกรรมขึ้นนั้น มาจากการแย่งทรัพยากรน้ำมันปิโตรเลียมอันเป็นเส้นเลือดของประเทศอุตสาหกรรม ในบรรดาแหล่งสำรองน้ำมันนั้น ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดอยู่ที่ตะวันออกกลาง ซึ่งได้เกิดกรณีแย่งทรัพยากรนี้มาครั้งหนึ่งแล้วในสงครามอ่าวเปอร์เซีย พ.ศ. 2534 อีกแหล่งหนึ่งที่มีมากมหาศาล ได้แก่ บริเวณทะเลแคสเปียน ซึ่งประมาณว่ามีน้ำมันสำรองราว 2 แสนล้านบาร์เรล ทั้งนี้ยังไม่นับแก๊สธรรมชาติซึ่งก็มีมากเช่นกัน

ที่ตะวันออกกลางนั้นสหรัฐได้ใช้ความพยายามทุกรูปแบบในการควบคุมการไหลอย่างเสรีของน้ำมัน จนกระทั่งเกิดกระทบกระทั่งกับรัฐและประชาชนอาหรับผู้เป็นเจ้าของบ่อน้ำมันอย่างรุนแรงและต่อเนื่องยาวนานหลายสิบปี แต่ก็สามารถกดไว้ได้ด้วยแสนยานุภาพของตน มีเพียงบางรัฐที่สำคัญคือ อิรัก ซีเรีย และอิหร่าน (ซึ่งไม่ใช่รัฐอาหรับ) ที่ไม่ยอมลงให้ ส่วนที่ทะเลแคสเปียนและเอเชียกลางนั้นมีความสับสนกว่า ส่วนสำคัญเกิดจากการอ่อนอำนาจลงของรัสเซีย และสหรัฐก็มีความประสงค์จะเข้าไปอิทธิพล ซึ่งเท่ากับคุมบ่อน้ำมันสำคัญของโลกไว้ ในเดือนตุลาคม พ.ศ.2542 กระทรวงกลาโหมสหรัฐได้เปลี่ยนสายบังคับบัญชาในเอเชียกลางจากที่เคยขึ้นกับกองบัญชาการแปซิฟิก (Pacific Command) มาขึ้นต่อกองบัญชาการกลาง (Central Command) ซึ่งแสดงถึงการเปลี่ยนแนวคิดทางยุทธศาสตร์สำคัญของสหรัฐ เพราะว่าบริเวณนี้เคยถือว่าเป็นเขตชายขอบของบริเวณแปซิฟิก (ได้แก่จีน ญี่ปุ่นและเกาหลี) กลับได้รับความสำคัญใหม่อย่างสูง เนื่องจากมีปริมาณน้ำมันและแก๊สธรรมชาติสำรองอยู่มาก กองบัญชาการกลางนี้ดูแลบริเวณตะวันออกกลางอยู่แล้ว จึงเท่ากับเป็นการเชื่อมการบังคับบัญชาให้เป็นผืนเดียวกัน อฟกานิสถานที่ห่างไกล ยากจน ลำหัด และอดอยาก จึงได้กลายเป็นดินแดนแห่งผลประโยชน์ของสหรัฐไป

สภาความมั่นคงสหรัฐได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับนโยบายความมั่นคงในรายงานประจำปี พ.ศ.2542 ว่า "สหรัฐยังต้องถือเป็นประโยชน์สำคัญเสมอชีวิตที่จะต้องรักษาการเข้าถึงแหล่งน้ำมันของต่างประเทศ...เราจะต้องดำเนินกลยุทธ์ถึงความจำเป็นในการรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพในบริเวณการผลิตที่สำคัญเหล่านี้ เพื่อป้องกันการเข้าถึงและการไหลอย่างเสรีของทรัพยากรนี้" (Michael T. Klare, Foreign Affaire, May/June 2001)

เมื่อคำนึงถึงว่ามีการใช้น้ำมันเพิ่มขึ้น ขณะที่แหล่งน้ำมันที่พบใหม่มีน้อย คาดว่าการผลิตน้ำมันจะขึ้นสู่ระดับสูงสุดในช่วง 10-20 ปีข้างหน้า ดังนั้นจึงคาดการณ์ว่าภูมิศาสตร์การเมืองเรื่องน้ำมันมีแนวโน้มที่จะเข้มข้นขึ้นจนอาจกลายเป็นความขัดแย้งของประเทศมหาอำนาจได้

ท่ามกลางความกังวล ได้มีบุคคลและกลุ่มบุคคลจำนวนไม่น้อยพากันเคลื่อนไหวให้ตั้งสติ เช่นชี้ว่าความขัดแย้งในตะวันออกกลางสามารถลดอุณหภูมิลงได้มากหากได้ปฏิบัติการในสิ่งเหล่านี้ได้แก่ 1) เร่งคืนดินแดนจัดตั้งรัฐปาเลสไตน์ 2) เร่งคืนดินแดนที่อิสราเอลยึดครองจากรัฐอาหรับเป็นเวลายาวนานกว่า 30 ปี 3) ถอนทหารและฐานทัพสหรัฐจากประเทศซาอุดีอาระเบีย ซึ่งเป็นที่ตั้งเมืองศักดิ์สิทธิ์ของชาวมุสลิม 2 เมือง ได้แก่ เมกกะ และเมดีนา และในระยะยาวให้ประเทศต่างๆ ลดทอนการพึ่งพาน้ำมันเป็นเชื้อเพลิงลงโดยลำดับ

การปฏิบัติดังกล่าวน่าจะเป็นทางออกที่ดีกว่าในการสร้างโลกที่มีสันติภาพ ปลอดภัยจากลัทธิก่อการร้าย และมีการพัฒนาที่ยั่งยืน

จัดทำโดย

โครงการข่าวสารทิศทางประเทศไทย (TTMP)

โดยการสนับสนุนของ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ประมวลสถานการณ์และแนวโน้มประเทศไทย

กันยายน 2544

ความเคลื่อนไหวด้านการเมืองการปกครอง

1. ความเคลื่อนไหวประเด็นร้อน

1.1 ความเคลื่อนไหวการเมืองโลกและภูมิภาคต่างๆ

1.1.1 วิกฤตกรรมสะท้านโลก: “ตึกแฝดเวิลด์เทรด” และ “เพนตากอน” ถูกถล่ม “บุช” ประกาศกร้าวไม่มีแผ่นดินสำหรับผู้ปฏิบัติการให้ยื่นอีกต่อไป ประชาคมโลกหวั่นเกิดสงครามใหญ่ ส่วนไทยประกาศจุดยืนอย่างลูกคนท่ามกลางความสับสน ขณะที่ภาคประชาชนเรียกร้องให้แก้ปัญหาโดยสันติ

ตอนเช้าเวลา 8.00 น. ตามเวลาท้องถิ่น เครื่องบินจัมโบ้ของสายการบินอเมริกา แอร์ไลน์ รุ่น 767 เที่ยวบินที่ 11 บินจากสนามบินบอสตันฟลาตวูดออกเพื่อไปยังสนามบินเมืองลอสแอนเจลิส มีผู้โดยสาร 81 คน ลูกเรือรวมนักบิน 11 คน ถูกจี้กลางอากาศและบินเข้าชนอาคารเวิลด์เทรด เซ็นเตอร์ 1 ส่วนยอดตึกประมาณชั้น 10 นับจากด้านบนในเวลา 8.45 น. ตามเวลาท้องถิ่น

และในเวลา 8.30 น. ตามเวลาท้องถิ่น เครื่องบินจัมโบ้อีกเครื่องหนึ่งของสายการบินยูไนเต็ด แอร์ไลน์ รุ่น 767 เที่ยวบินที่ 175 ขึ้นจากกรุงบอสตันปลายทางคือเมืองลอสแอนเจลิส มีผู้โดยสารและเจ้าหน้าที่รวม 76 คน ถูกจี้กลางอากาศและบินเข้าชนบริเวณเกือบกลางอาคารเวิลด์เทรด เซ็นเตอร์ 2 ซึ่งตั้งอยู่ทางใต้ของอาคารแรกที่กำลังเกิดเพลิงลุกไหม้อยู่ในเวลา 9.03 น. ตามเวลาท้องถิ่น ท่ามกลางสายตาชาวโลกที่กำลังดูข่าวเครื่องบินชนอาคารหลังแรกอยู่

ก่อนหน้านั้นในเวลา 8.25 น. ตามเวลาท้องถิ่น เครื่องบินจัมโบ้อีกเครื่องหนึ่งของสายการบินเดียวกัน รุ่น 757 เที่ยวบินที่ 77 ขึ้นบินจากสนามบินดัลเลสในกรุงวอชิงตัน ดี ซี ห่างจากมหานครนิวยอร์กประมาณ 3 ชั่วโมงทางบก ปลายทางคือเมืองลอสแอนเจลิส มีผู้โดยสารและเจ้าหน้าที่รวม 64 คน ถูกจี้กลางอากาศเช่นกันและพุ่งเข้าชนตึกเพนตากอนในกรุงวอชิงตัน ดี ซี ในเวลา 9.38 น. ตามเวลาท้องถิ่น นับเป็นปฏิบัติการของเครื่องบินลำที่สาม ความเสียหายน้อยกว่าอาคารเวิลด์เทรด เซ็นเตอร์ ระหว่างนั้นมีการอพยพผู้คนออกจากอาคารที่ทำการ ก.กลางใหม่ ทำเนียบขาว และ ก.ต่างประเทศ สำนักงานการบินพลเรือนสหรัฐหรือเอฟเอเอสั่งห้ามเครื่องบินทุกลำขึ้นจากสนามบินในสหรัฐและให้เที่ยวบินโดยสารระหว่างประเทศทั้งหมดที่จะเดินทางไปสหรัฐไปลงจอดที่แคนาดาพร้อมสั่งปิดสนามบินทุกแห่ง

ในระหว่างที่เกิดเหตุเครื่องบินพุ่งชนเป้าหมายทั้ง 3 แห่งข้างต้นนั้น ได้มีรายงานข่าวว่า มีเครื่องบินจัมโบ้อีกลำหนึ่งของสายการบินยูไนเต็ด แอร์ไลน์ รุ่น 757 เที่ยวบินที่ 93 ซึ่งขึ้นบินจากสนามบินเนวาร์ก รัฐนิวเจอร์ซีย์ เมื่อเวลา 8.43 น. ตามเวลาท้องถิ่น มีผู้โดยสารและเจ้าหน้าที่รวม 45 คน ปลายทางคือเมืองซานฟรานซิสโก ทางเหนือของเมืองลอสแอนเจลิส ถูกคนร้ายจี้กลางอากาศ แต่ประสบเหตุตกลงในย่านชนบท แถบชอมเมอร์เซต ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของเมืองพิตส์เบิร์ก รัฐเพนซิลวาเนีย คนในเครื่องเสียชีวิตหมดทั้งลำ สันนิษฐานกันว่าเครื่องบินลำนี้อาจถูกจี้เพื่อเข้าชนแคมป์เดวิด ในรัฐแมริแลนด์ หรือไม่ก็อาคารรัฐสภาที่อยู่ใกล้เคียง

เวลา 10.00 น. ตามเวลาท้องถิ่น อาคารเวิลด์เทรด เซ็นเตอร์ 2 ที่ถูกชนที่หลังบริเวณเกือบกลางตึกได้ถล่มพังทลายลงมารวดเดียวทั้ง 110 ชั้น อีกครึ่งชั่วโมงต่อมาอาคารเวิลด์เทรด เซ็นเตอร์ 1 ที่ถูกชนเป็นอาคารแรกก็ถล่มตามลงมา คงเหลือแต่ฐานประมาณ 10 ชั้นเท่านั้น และในเวลา 16.00 น. ตึกเวิลด์เทรดหลังเล็กหมายเลข 7 สูง 46 ชั้นในบริเวณเดียวกันก็เริ่มไฟไหม้และถล่มลงมาอีก

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสร้างความเสียหายอย่างคณานับ สูญเสียชีวิตผู้คนเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ผู้อยู่บนเครื่องบิน คนที่ทำงานภายในตึก พนักงานดับเพลิงและเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เข้าไปปฏิบัติหน้าที่จำนวนหนึ่ง

1.1.2 ความเคลื่อนไหวของสหรัฐในเหตุการณ์วินาศกรรมครั้งนี้มีแนวโน้มไม่ยอมความกับจำเลยอย่างเด็ดขาด

หลังจากเหตุการณ์ ประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช แห่งสหรัฐ ได้ออกแถลงการณ์ที่แข็งกร้าวหลายครั้งด้วยกัน อาทิ “... จะดำเนินการสืบเสาะอย่างเต็มกำลังให้พบและตามล่าหาตัวบรรดาผู้กระทำเรื่องนี้ขึ้น ลัทธิที่มุ่งร้ายกับประเทศของเราจะไม่มีวันยืนหยัดอยู่ต่อไป...” หรือ “...แม้การกระทำครั้งนี้จะทำลายเหล็กกล้าของสิ่งปลูกสร้าง แต่ไม่สามารถทำลายความแข็งแกร่งประดุจเหล็กของอเมริกาทั้งหมดได้...” หรือ “...ข้าพเจ้าได้สั่งการให้หน่วยข่าวกรองและหน่วยงานด้านการรักษากฎหมายทั้งหมดค้นหาผู้รับผิดชอบและนำตัวมาดำเนินคดีตามกฎหมาย เราจะไม่แยกแยะความแตกต่างระหว่างผู้ก่อการร้ายที่ได้ลงมือกระทำสิ่งเหล่านี้กับผู้ที่ให้ที่พักพิงแก่คนเหล่านั้น...” หรือ “... สหรัฐและพันธมิตรพร้อมแล้วที่จะกวาดล้างลัทธิก่อการร้ายให้หมดไป สหรัฐและโลกกำลังเริ่มต้นสงครามโลกครั้งแรกของคริสต์ศตวรรษที่ 21 และสหรัฐจะเป็นผู้ชนะในสงครามครั้งนี้อย่างแน่นอน...” เป็นต้น

-สมาชิกรัฐสภาทั้งจากพรรครีพับลิกันและเดโมแครตรวมตัวกันหน้ารัฐสภาประกาศรวมพลังความเป็นเอกภาพแห่งชาติในการชำระแค้นกลุ่มปีศาจร้ายที่จ้องทำลายเสถียรภาพและสันติสุขของชาวอเมริกัน

นายทอม แคลสเซล ผู้นำเสียงข้างมากพรรคเดโมแครตประจำวุฒิสภา แถลงว่า ในฐานะผู้แทนประชาชนขอประกาศว่าจะไม่ยอมอ่อนข้อให้กับการกระทำที่นำสะพรึงกลัวอันขาดเขตแดนของเหล่าร้ายอย่างเด็ดขาด ส่วนนายเดนิส ฮอยเทิร์ต ประธานสภาผู้แทนราษฎร สหรัฐ พรรครีพับลิกัน กล่าวว่าวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งจากพรรคเดโมแครตและรีพับลิกันจะยืนเคียงบ่าเคียงไหล่กันในการต่อสู้กับปีศาจร้ายที่จ้องทำลายประเทศชาติ จะทำให้กลุ่มปีศาจร้ายต้องได้รับการชดใช้

นอกจากนั้น สภาองเกรสยังได้ตกลงอนุมัติเงินมูลค่า 20,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อใช้เป็นงบประมาณในการปฏิบัติการปราบปรามผู้ก่อการร้าย รวมทั้งอนุมัติเงินเพื่อฟื้นฟูมหานครนิวยอร์กด้วย และในวันที่ 25 ก.ย.2544 สภาองเกรสได้ลงมติผ่านร่างงบประมาณรายจ่ายทางการทหารมูลค่า 344,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ที่โยกมาจากงบฯสนับสนุนโครงการป้องกันขีปนาวุธบางส่วน เพื่อนำมาใช้สำหรับการต่อสู้กับกลุ่มก่อการร้ายหลังเหตุการณ์วินาศกรรม

-หน่วยข่าวกรองทหารของสหรัฐเชื่อเป็นฝีมือนายอุสมาน บิน มุฮัมหมัด บิน ลาดิน ที่สหรัฐหมายหัว

รายงานข่าวกล่าวว่าหน่วยข่าวกรองทหารสหรัฐเชื่อว่า การก่อวินาศกรรมครั้งนี้เป็นฝีมือของกลุ่ม Al-Qaida นำโดยนายอุสมาน บิน มุฮัมหมัด บิน ลาดิน ชาวซาอุดีอาระเบีย วัย 44 ปี ที่สหรัฐต้องการตัวมากที่สุด และขณะนี้ลี้ภัยอยู่ในอัฟกานิสถาน ทั้งนี้โดยวิเคราะห์จากรูปแบบการก่อการร้าย ความรุนแรง และมีตึกสูงเป็นเป้าหมาย โดยเฉพาะการเลือกปฏิบัติการโดยมีรหัสลับคือ 911 อันเป็นหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของสหรัฐซึ่งตรงกับเดือน 9 วันที่ 11 และการจับบังคับเครื่องบินสหรัฐที่เต็มไปด้วยผู้โดยสารชาวอเมริกันพุ่งชนตึก สอนัยว่าเป็นการใช้ชีวิตชาวอเมริกันทำลายชาวอเมริกันด้วยกัน

วันที่ 13 ก.ย.2544 รายงานข่าวว่าสำนักงานสืบสวนสอบสวนกลางของสหรัฐหรือเอฟบีไอ ได้เบาะแสว่าการวินาศกรรมครั้งนี้มีผู้ช่วยวางแผนและปฏิบัติการจำนวน 50 คน รวมทั้งผู้ที่พิถีพิถันในการปฏิบัติการด้วย และคาดว่าภารกิจครั้งนี้ต้องทำงานเป็นเครือข่าย เพราะหลายคนถือหนังสือเดินทางของตะวันออกกลาง โดยมีเมืองบอสตัน รัฐแมสซาชูเซตต์ เป็นศูนย์รวม ความเคลื่อนไหวทางทหารของสหรัฐเพื่อจัดการกับจัญเสผู้ก่อการร้าย เริ่มในวันที่ 16 ก.ย. 2544 ด้วยการส่งเรือลาดตระเวนจากญี่ปุ่นและส่งกำลังส่วนหนึ่งไปฝึกซ้อมปฏิบัติการในพื้นที่นอกฝั่งทะเลติมอร์ตะวันออก หลังจากความพยายามแสวงหาการสนับสนุนทางการทูตต่อการปฏิบัติการของสหรัฐคืบหน้ามากขึ้น

-ประธานาธิบดีสหรัฐประกาศขีดเส้นให้โลกเลือกข้างว่าจะอยู่กับสหรัฐหรือกลุ่มก่อการร้าย โดยไม่มีทางเลือกที่สาม

วันที่ 21 ก.ย.2544 ประธานาธิบดีจอร์จ บุช กล่าวคำปราศรัยในสภาองเกรสนานถึง 40 นาที มีใจความโดยสรุปว่า จากเหตุการณ์ก่อการร้ายที่เกิดขึ้น รัฐบาลสหรัฐจะติดตามไล่ล่าทุกประเทศที่ให้แหล่งพักพิง หรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ก่อการร้าย ซึ่งขณะนี้ทุกประเทศในภูมิภาคของโลกจะต้องตัดสินใจว่าจะเลือกเข้ากับฝ่ายสหรัฐหรือเลือกจะเข้าข้างกลุ่มก่อการร้าย โดยนับแต่บัดนี้ต่อไปสหรัฐจะถือว่ารัฐบาลของประเทศที่ยังคงสนับสนุนลัทธิก่อการร้าย เป็นระบอบการปกครองที่เป็นปรักษ์กับสหรัฐ โดยย้ำว่าสงครามครั้งนี้ถือเป็นการต่อสู้ร่วมกันของโลกและเป็นการต่อสู้ระหว่างอารยธรรม ทั้งนี้ สหรัฐจะใช้วิถีทางการทูตทุกรูปแบบ เครื่องมือด้านข่าวกรองทุกชนิด เครื่องมือทุกประการในการบังคับใช้กฎหมาย อิทธิพลทางการเงินและอาวุธทุกประเภท เพื่อทำสงครามต่อต้านลัทธิก่อการร้าย ซึ่งการต่อสู้ครั้งนี้จะยาวนานกว่าการทำสงครามอ่าวเปอร์เซียใน พ.ศ.2534 ขณะเดียวกันก็จะต่างกับสงครามโคโซโว ประเทศยูโกสลาเวีย ที่ใช้กำลังทหารราบสงครามที่จะเกิดใหม่นี้เป็นการต่อสู้ระดมครั้งที่ใช้เวลายาวนานอาจมีทั้งการโจมตีโดยเปิดเผยและปฏิบัติการลับ

การปราศรัยครั้งนี้นับเป็นครั้งประวัติศาสตร์ต่อประชาชนอเมริกันและต่อรัฐสภาสหรัฐ เป็นวันที่สหรัฐประกาศสงครามกับการก่อการร้ายอย่างเป็นทางการและเป็นวันที่สหรัฐขีดเส้นให้โลกเลือกข้างว่าจะอยู่กับสหรัฐหรือเข้าข้างการก่อการร้าย โดยไม่มีทางเลือกที่สามให้เลือก

ก่อนหน้านี้ นายพล คอลลิน เพาเวลล์ รมต.ต่างประเทศสหรัฐ ประกาศผ่านรายการ "กูดมอร์นิง อเมริกา" ว่าการก่อการร้ายครั้งนี้เท่ากับเป็นการประกาศสงครามไม่เฉพาะกับสหรัฐ แต่เป็นการประกาศสงครามต่ออารยธรรม และทุกประเทศที่เชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตย โดยบอกว่าสหรัฐต้องตอบโต้ประหนึ่งเป็นสงครามและในรูปแบบที่ไม่ใช่การโจมตีบุคคลเดียวหรือเสร็จสิ้นภายในครั้งเดียว นั่นหมายความว่าความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจะยาวนานและเป็นการเปิดแนวรบหลายด้าน และผลการสำรวจของแกลลอป โพล ปรากฏว่าชาวอเมริกันถึงร้อยละ 86 มีความเห็นว่าการก่อวินาศกรรมครั้งนี้เป็นการ "เปิดสงคราม" กับสหรัฐเลยทีเดียว

-สหรัฐระดมพลเตรียมเข้าสู่สงครามยึดเยื้อยาวนานและเจ็บปวด

วันที่ 24 ก.ย.2544 ประธานาธิบดีจอร์จ บุช เริ่มเปิดแนวรบทำลายฐานที่มั่นทางการเงินของนายบิน ลาดินจำเลยที่ 1 ของการก่อวินาศกรรมครั้งนี้ โดยแถลงว่าได้ลงนามในคำสั่งพิเศษอายัดทรัพย์สินของนายบิน ลาดิน และขบวนการอัล-ไควดา ที่มีอยู่ในสหรัฐแล้ว มีทั้ง

หมด 27 รายการ ทั้งที่อยู่ในนามของบริษัทธุรกิจ ทรัพย์สินของบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์การการกุศลหลายแห่ง นอกจากนี้ ยังปรากฏ แดงการณของ นายโดนัลด์ รัมสเฟลด์ รมต.กลาโหมสหรัฐ เมื่อวันที่ 25 ก.ย.2544 ยอมรับว่า ปฏิบัติการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย ของสหรัฐ อาจต้องสูญเสียกำลังคนจำนวนมาก มีความยืดเยื้อกินเวลานานหลายปี มีความยากลำบาก และอันตราย และจะมีรูปแบบของ สงครามแตกต่างจากสงครามที่ผ่านมา ซึ่งนับเป็นถ้อยแถลงของฝ่ายสหรัฐที่แจ่มแจ้งรูปแบบปฏิบัติการที่ชัดเจนที่สุดเป็นครั้งแรก มีหน้าซ้ำ ยังประกาศเรียกกำลังพลสำรองเพิ่มเติมอีกจนทำให้กำลังพลสำรองของสหรัฐมีจำนวนถึง 14,318 คน ยิ่งไปกว่านั้น นายรัมสเฟลด์ยังเปิดเผยเกี่ยวกับการเปลี่ยนชื่อแผนปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐจาก "Operation Infinite Justice" หรือปฏิบัติการยุติธรรมชั่วนิรันดร์ มาเป็น ปฏิบัติการผดุงเสรีภาพหรือ "Operation Enduring Freedom" เพราะชื่อเดิมมีนัยที่อาจกระทบกระเทือนจิตใจของชาวมุสลิม เนื่องจากคำว่า ยุติธรรมชั่วนิรันดร์ ได้รับการท้วงติงว่าอาจเป็นการหมิ่นพระอัลเลาะห์ของชาวมุสลิม เนื่องจากมีแต่พระเจ้าเท่านั้นที่เป็นผู้ทรงความยุติธรรม อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ไม่ใช่มนุษย์ทั่วไปจะทำได้ และชื่อใหม่ยังช่วยสื่อให้เห็นว่าปฏิบัติการที่สหรัฐเป็นแกนนำอยู่ในขณะนี้ ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ จะกระทำสำเร็จภายใน 5 นาที หรือ 5 เดือน แต่ต้องใช้เวลานานหลายปี

วันที่ 27 ก.ย.2544 ก.กลาโหมสหรัฐมีคำสั่งให้เครื่องบินรบสหรัฐจำนวนกว่า 100 ลำ เดินทางไปประจำการยังอ่าวเปอร์เซีย และได้จัดเตรียมทหารกองหนุนราว 20,000 คน สำหรับปฏิบัติการทางอากาศ ซึ่งรายงานแจ้งว่าปฏิบัติการก้าวแรกของกองทัพสหรัฐคือการตาม ลำตัวนายบิน ลาดิน และสมาชิกเครือข่ายอัล ไควดา นอกจากนั้น น.ส.พวชิงตันโพสตั้ยังรายงานเกี่ยวกับการสืบสวนของเอฟบีไอ ว่าพบ เอกสารจำนวนมากที่ชี้ให้เห็นถึงการใช้จ่ายเงินจำนวน 500,000 ดอลลาร์สหรัฐที่หมุนเวียนอยู่ในบัญชีเงินฝากในสหรัฐของนายโมฮัมเหม็ด อัดตา หนึ่งในสลัดอากาศชาวอียิปต์ มีทั้งที่ถอนออกไปเป็นเงินสด จ่ายค่าโรงแรม ค่าเช่ารถ และค่าตัวเครื่องบิน โดยมีสลัดอากาศอีก 4 คนที่ ได้รับการฝึกจากค่ายของนายบิน ลาดิน ในอัฟกานิสถานด้วย ซึ่งเจ้าหน้าที่สหรัฐเชื่อว่าสลัดอากาศเหล่านี้อาจได้รับความช่วยเหลือจาก บุคคลที่อยู่ในสหรัฐด้วยแต่ไม่มีหลักฐานบ่งชี้อย่างชัดเจน วันที่ 29 ก.ย.2544 ประธานาธิบดีจอร์จ บุช ออกมาประกาศว่าสหรัฐจะไม่ยอมให้ เกิดความผิดพลาดในการติดตามลำตัวนายบิน ลาดิน และปฏิเสธที่จะชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกองกำลังปฏิบัติการพิเศษของสหรัฐที่เข้าไป ในอัฟกานิสถานแล้ว เพื่อเปิดทางให้เครื่องบินสหรัฐไปทิ้งระเบิดถล่มที่ตั้งทางทหารหลายแห่งของกองกำลังตอลิบาน โดยเฉพาะเป้าหมายที่ เกี่ยวข้องกับระบบการป้องกันภัยทางอากาศ

1.1.3 ปฏิกริยาจากนานาชาติประเทศส่วนใหญ่ประณามการกระทำของผู้ก่อการร้าย บางประเทศระบุต้องกระทำตามมติ ขององค์การระหว่างประเทศ แต่บางประเทศก็คัดค้านการใช้กำลังทหารเข้าปฏิบัติการ

- หลายประเทศแสดงความเสียใจและบางประเทศประกาศอยู่เคียงข้างสหรัฐ

หน่วยข่าวกรองชั้นนำของโลกอาทิ อิสราเอล อังกฤษ ฝรั่งเศสและเยอรมนี ล้วนมีความเห็นว่าเป็นการกระทำของกลุ่มก่อการร้าย ภายใต้งานำของ บิน ลาดิน เนื่องจากมีศักยภาพมากที่สุดที่จะลงมือก่อวินาศกรรมเช่นนี้ได้ อีกทั้งยังคาดว่าสาเหตุของการก่อวินาศกรรม คือความไม่พอใจสหรัฐที่มีมาแต่เดิม ผนวกกับนโยบายของประธานาธิบดีจอร์จ บุช ที่ไม่สานต่อกระบวนการสันติภาพ ระหว่างอิสราเอลกับ อาหรับของอดีตประธานาธิบดีบิล คลินตัน และก่อนหน้าเหตุวินาศกรรมประมาณ 3 สัปดาห์ บิน ลาดิน ได้ออกมากล่าวเตือนว่าจะวินาศ กรรมโจมตีสหรัฐด้วยวิธีที่ไม่มีใครคาดคิดมาก่อน ไม่แต่เท่านั้น สหรัฐยังได้รับการเตือนจากเจ้าหน้าที่ทางการอียิปต์และชาติอาหรับว่าสิ่งที่จะ ต้องเผชิญกับการโดนวินาศกรรม เนื่องจากรัฐบาลของประธานาธิบดีจอร์จ บุช เลือกที่จะสนับสนุนอิสราเอลตลอดมาตั้งแต่เกิดเหตุ ปะทะกันระหว่างกลุ่มปาเลสไตน์กับอิสราเอลครั้งใหม่เมื่อ 11 เดือนก่อน สำหรับนายกษโทนี แบลร์ แห่งอังกฤษ มีท่าทีสนับสนุนการตอบโต้ ของสหรัฐต่อกลุ่มก่อการร้ายอย่างชัดเจน เพราะนอกจากมีการหารือกับครม.เรื่องมาตรการรักษาความปลอดภัยแล้ว ยังได้กล่าวถึงการ วินาศกรรมตึกเวิลด์เทรดว่าเป็นการกระทำของปีศาจพันธุ์ใหม่ในโลก โดยน้ำมือของผู้ที่ไม่แคร์ต่อชีวิตมนุษย์ และเชื่อว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมิใช่ สงครามระหว่างสหรัฐกับลัทธิก่อการร้าย แต่เป็นการทำสงครามระหว่างชาติในโลกเสรีประชาธิปไตย กับกลุ่มก่อการร้าย ส่วน รมต. ต่าง ประเทศอังกฤษ แถลงว่าอังกฤษพร้อมให้ความช่วยเหลือทุกอย่างที่สหรัฐต้องการเท่าที่รัฐบาลอังกฤษสามารถช่วยเหลือได้

ด้านประธานาธิบดีวลาดิเมียร์ ปูติน แห่งรัสเซีย ได้กล่าวแสดงความเสียใจต่อประชาชนอเมริกันและได้ร่วมกับนายกษโทนี แบลร์ เรียกร้องให้นานาชาติตระหนักถึงปัญหาการก่อการร้ายให้มากเพราะมีการกระทำที่ป่าเถื่อน มีเป้าหมายทำร้ายผู้บริสุทธิ์และบอกว่าประชาคม โลกควรร่วมมือกันขจัดลัทธิก่อการร้าย สำหรับประเทศซาอุดีอาระเบีย นั้น เจ้าชายซาอูด อัล-ไฟซัล รมต.ต่างประเทศ แถลงหลังการประชุม ร่วมกับรมต.ต่างประเทศสหรัฐ ว่าโลกควรร่วมกันบีบบังคับกลุ่มก่อการร้ายอย่างไม่ต้องมีความปรานีใดๆ แต่จะต้องไม่กลายเป็นศึกล้างแค้น ส่วน กษัตริย์ฟาคัด สัญญาว่าจะให้ความช่วยเหลือสหรัฐอย่างเต็มที่ แต่ก็เกรงว่าปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐจะกลายเป็นศึกต่อชาวมุสลิม อย่างไม่รู้จบ ในท้ายที่สุดซาอุดีอาระเบียก็ได้ประกาศตัดความสัมพันธ์ทุกรูปแบบกับรัฐบาลตอลิบาน ทั้งนี้หลังจากสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ประกาศตัดความสัมพันธ์ไปแล้ว

สำหรับประเทศอื่นๆ ได้แก่ ออสเตรเลีย ที่บอกว่าพร้อมสั่งการให้ทหารที่ประจำการในสหรัฐออกฝึกทันที อินเดีย เสนอให้สหรัฐใช้เครื่องอำนวยความสะดวกในประเทศถ้าจำเป็น อิสราเอล ประกาศตัวเป็นหัวหอกในการช่วยเหลือด้านข่าวกรองเกี่ยวกับกลุ่มทหารมุสลิม โดยจะไม่มีบทบาททางทหาร อิตาลี ประกาศเข้าร่วมปฏิบัติการทางทหารและพร้อมระดมเครื่องบินและกำลังทหารหากได้รับการร้องขอ คูเวต เสนอให้ความช่วยเหลือทั้งหมดที่เป็นไปได้ สเปน เสนอราน้ำท่อก๊าซสำหรับปฏิบัติการได้ตอบอย่างไม่มีการสงวนท่าที แม้กระทั่งลิเบีย อิหร่าน อิรักและคิวบา ซึ่งล้วนเป็นประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดกับสหรัฐ ก็ยังคงกล่าวประณามการกระทำครั้งนั้นนอกเหนือจากกล่าวแสดงความเสียใจต่อการสูญเสียที่เกิดขึ้นแล้ว

ส่วนกลุ่มประเทศจี-7 นั้น รมต.คลังของกลุ่มฯได้จัดการประชุมอย่างไม่เป็นทางการทางโทรศัพท์ในวันที่ 25 ก.ย.2544 เพื่อหารือแนวทางการร่วมมือในการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย และมีมติร่วมกันว่าจะประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดเพื่อสกัดกั้นเม็ดเงินสนับสนุนเครือข่ายการก่อการร้าย โดยตกลงร่วมกันที่จะใช้มาตรการอายัดบัญชีทรัพย์สินที่สงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ก่อการร้ายหรือกลุ่มก่อการร้าย รวมทั้งยังหารือถึงความร่วมมือกันเพื่อรักษาเสถียรภาพอัตราแลกเปลี่ยนเงินด้วย

ส่วนอินโดนีเซียซึ่งเป็นประเทศมุสลิมขนาดใหญ่ของโลก นางเมกาตี ประธานาธิบดีหญิงก็ได้รับปากสหรัฐว่าจะสนับสนุนการต่อต้านการก่อการร้ายเพื่อแลกกับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ ทำให้เกรงกันว่าจะส่งผลให้ผู้นำอินโดนีเซียตกอยู่ในภาวะลำบากหากใช้มาตรการรุนแรง เนื่องจากกองทัพอิสลามในอินโดนีเซียบอกว่าจะส่งกำลังพลไปอัฟกานิสถาน เพื่อต่อสู้เคียงข้างรัฐบาลตอลิบานพร้อมจะทำร้ายชาวอเมริกันและสังหารทูตอเมริกาในจการ์ตาหากสหรัฐโจมตีอัฟกานิสถาน รวมทั้งมีการเดินขบวนต่อต้านสหรัฐตามเมืองใหญ่ของอินโดนีเซียแทบทุกวัน

- หลายประเทศมีความเคลื่อนไหวไม่เห็นด้วยกับการปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐ

ท่ามกลางกระแสความเป็นไปได้ว่าสหรัฐเตรียมที่จะใช้การปฏิบัติการทางทหารถล่มที่มั่นของ บิน ลาดิน ในอัฟกานิสถานนั้น ปรากฏว่าหลายประเทศได้แสดงความไม่เห็นด้วย จะเห็นได้ว่า ประธานาธิบดีมาคัส ซีร์ค ของฝรั่งเศสและนายโคฟี อันนัน เลขาธิการองค์การสหประชาชาติ กล่าวเตือนสหรัฐว่าอาจตกหลุมพรางที่ผู้ก่อการร้ายวางไว้ หากสหรัฐใช้วิธีโจมตีโดยพุ่งเป้าไปที่ประเทศอาหรับหรือชาวมุสลิม โดยมีแถลงการณ์ร่วม ระบุว่าสหรัฐต้องมีแผนต่อต้านการก่อการร้ายระยะยาวเพื่อกำจัดที่มาของปัญหาที่เกิดจากหลายสาเหตุด้วยกัน เช่น ความขัดแย้ง การไม่ให้ความสำคัญ ความยากจน และการแบ่งแยกสีผิว ด้านประเทศมาเลเซีย นายกษมาหิรี โมฮัมหมัด เรียกร้องให้สหรัฐอย่าก่อสงครามต่ออัฟกานิสถาน เพราะจะทำให้ประชาชนที่ไม่รู้เรื่องราวต้องล้มตายลงไปด้วย และเตือนว่าถึงชาติตะวันตกเข้ายึดครองอัฟกานิสถานได้ ก็ไม่ได้เป็นหลักประกันว่าการก่อการร้ายได้หมดสิ้นไป เพราะผู้ก่อการร้ายมีอยู่ทั่วโลกและอาจโจมตีเป้าหมายใหม่อีก และเรียกร้องให้องค์การสหประชาชาติจัดการประชุมระหว่างประเทศเพื่อหาสาเหตุที่ทำให้เกิดการก่อการร้ายและวางมาตรการเพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้

สำหรับประเทศจีน นายหวัง กวงหย่า รมช.ต่างประเทศจีน กล่าวว่าจีนไม่ได้ปฏิเสธที่จะให้ความช่วยเหลือเพื่อติดตามการล่าตัวผู้ก่อการร้ายครั้งนี้ แต่จีนเห็นว่าปฏิบัติการดังกล่าวควรจะทำขึ้นภายใต้กรอบของความร่วมมือในวงกว้าง อาทิ ตามมติขององค์การสหประชาชาติ และยังเตือนองค์การนาโตว่า หากจะใช้ปฏิบัติการทางทหารเพื่อตอบโต้การก่อการร้ายในสหรัฐ ก็ควรจะมีการปรึกษาหารือกันก่อน เพราะการปฏิบัติการดังกล่าว จะส่งผลกระทบต่อภูมิภาคอื่นของโลกด้วย และจากการพูดคุยทางโทรศัพท์ระหว่างประธานาธิบดี เจียง เจ๋อหมินของจีน กับประธานาธิบดีจอร์จ บุช โฆษก.ต่างประเทศจีนได้ออกมาแถลงว่าจีนเห็นด้วยกับการร่วมมือในระดับนานาชาติที่จะจัดการก่อการร้าย ในเกาหลีใต้ มีการแสดงความไม่เห็นด้วยกับปฏิบัติการของสหรัฐขึ้นบริเวณหน้าสถานทูตสหรัฐในกรุงโซล ในวันที่ 17 ก.ย.2544 โดยมีการชุมนุมและเดินขบวนของกลุ่มสหภาพแรงงานและกลุ่มเอ็นจีโอ 21 กลุ่ม คัดค้านการปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐ ไม่ว่าจะในอัฟกานิสถานหรือสถานที่อื่นๆ โดยระบุว่าพวกตนต่อต้านการก่อการร้าย แต่เห็นว่าโคกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากกาหนดำเนินนโยบายต่างประเทศที่ไม่คำนึงถึงสันติภาพ มนุษยธรรมหรือศีลธรรมของสหรัฐ ส่วนที่กรุงโคลัมโบ ประธานาธิบดีจันทริกา กุมาราตุงคะ แห่งศรีลังกา ได้ออกมาวิจารณ์ชาติตะวันตกที่ดำเนินนโยบายเลือกปฏิบัติในการแก้ปัญหาการก่อการร้าย พร้อมระบุว่าเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมที่เกิดขึ้นเป็นสัญญาณเตือนครั้งสุดท้ายในเรื่องนี้ และให้เหตุผลว่าการค้นหาและทำลายกลุ่มก่อการร้ายไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทั้งหมด หากต้องคำนึงถึงปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมซึ่งเป็นผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ด้วย

นอกจากนี้ ไม่ว่าจะเป็นกษัตริย์อับดุลละห์ที่ 2 แห่งจอร์แดน ประธานาธิบดี ฮอสนี มูบารัค แห่งอียิปต์ ประธานาธิบดีโมฮัมหมัด คาร์ตามิ แห่งอิหร่าน ล้วนบอกว่าสนับสนุนสหรัฐในการกำจัดการก่อการร้าย แต่ไม่เห็นด้วยที่สหรัฐจะส่งกำลังเข้าโจมตีอัฟกานิสถาน และตอกย้ำด้วยคำกล่าวของอยาตอลลาห์ อาลี คาห์เมนี ผู้นำสูงสุดของอิหร่านที่ว่า การบุกถล่มอัฟกานิสถานจะทำให้เกิดโคกนาฏกรรมครั้งใหม่ ส่วนนายคามาล คาร์วีซี รมต.ต่างประเทศอิหร่าน ยังได้พูดคุยทางโทรศัพท์กับรมต.ต่างประเทศแคนาดา ฝรั่งเศสและเยอรมนี เพื่อพยายามยับยั้งมิให้เกิดสงครามในอัฟกานิสถาน โดยบอกว่านานาประเทศควรดำเนินการภายใต้กรอบและการกำกับดูแลขององค์การสหประชาชาติ

เพื่อป้องกันวิบัติภัยครั้งใหม่ ส่วนนายรูด ลับเบอร์ส ข้าหลวงใหญ่เพื่อผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ หรือ UNHCR บอกว่ามีแผนที่จะขอร้องให้ สหรัฐพิจารณาถึงผลกระทบด้านมนุษยธรรมที่จะตามมาหลังการปฏิบัติการทางทหาร แม้แต่เท่านั้น กลุ่มผู้ที่เคยได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติ ภาพยั้งได้ส่งข้อความทางอีเมลถึงประธานาธิบดีจอร์จ บุช เรียกร้องมิให้สหรัฐใช้แนวทางรุนแรงตอบโต้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยระบุว่า การใช้ ความรุนแรงเพื่อตอบโต้ของสหรัฐ มีแต่จะเพิ่มวงจรแห่งความรุนแรงและยังส่งผลให้ผู้คนจำนวนมากต้องเสียชีวิต ที่สำคัญพระสันตะปาปา จอห์น พอลที่ 2 แห่งสำนักวาติกัน ได้กล่าวในที่ประชุมสวดมนต์ท่ามกลางฝูงชนหลายพันคนเมื่อวันที่ 19 ก.ย.2544 เรียกร้องให้บรรดาผู้นำ โลกเห็นแก่สันติภาพและพยายามหาหนทางแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธีและผดุงไว้ซึ่งความยุติธรรมและวิงวอนสหรัฐให้หลีกเลี่ยงการตอบโต้อัน มาจากความโกรธแค้นซึ่งจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นและวันที่ 23 ก.ย.ระหว่างการเดินทางเสด็จเยือนประเทศคาซัคสถานในเอเชียกลางพระสันตะปาปา ทรงตรัสว่าชาวโลกต้องไม่ปล่อยให้สิ่งที่กำลังเกิดขึ้นอยู่นำไปสู่การแบ่งแยกอย่างสุดขั้ว และขอวิงวอนต่อทุกคนไม่ว่าจะเป็นคริสเตียนหรือผู้ ที่นับถือศาสนาอื่นให้ร่วมมือกันสร้างสรรค์โลกที่ปราศจากความรุนแรง โลกที่รักชีวิต และเติบโตขึ้นท่ามกลางความยุติธรรมและสมานฉันท์

1.1.4 องค์การระหว่างประเทศต่างๆ ยกเว้นสันนิบาตอาหรับ ล้วนสนับสนุนสหรัฐต่อต้านการก่อการร้าย

วันที่ 14 ก.ย.2544 องค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือหรือนาโตได้ออกแถลงการณ์พร้อมให้การสนับสนุนทางทหารแก่ สหรัฐอย่างเต็มที่ในการต่อสู้กับกลุ่มก่อการร้ายระหว่างประเทศ โดยระบุว่าการก่อวินาศกรรมนับเป็นการกระทำที่เข้าข่ายมาตราที่ 5 ในสนธิ สัญญาวอชิงตัน ซึ่งมีสาระสำคัญระบุว่าการโจมตีด้วยอาวุธ ที่กระทำต่อชาติพันธมิตรนาโตไม่ว่าจะในยุโรปหรืออเมริกาให้ถือเป็นการโจมตีที่ กระทำต่อนาโตทั้งหมด และสมาชิกนาโตทุกประเทศมีสิทธิที่จะใช้กำลังของตนเพื่อตอบโต้การกระทำดังกล่าวได้ นอกจากนี้ กลุ่มเอสซีไอ หรือองค์การความร่วมมือแห่งเชียงไฮ้ ประกอบด้วย รัสเซีย คาซัคสถาน คีร์กีซ ทาจิกิสถาน และอุซเบกิสถาน ได้จัดการประชุมระดับผู้นำ ประเทศขึ้นที่กรุงอัลมาตี ประเทศคาซัคสถาน และระบุว่าได้เตรียมพร้อมที่จะถอนรากถอนโคนกลุ่มก่อการร้าย รวมทั้งประณามการก่อการ ร้ายครั้งนี้อย่างรุนแรง

วันที่ 28 ก.ย.2544 ที่ประชุมคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติมีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง 15 ต่อ 0 ผ่านร่างมติยู เอ็นที่ 1373 ต่อต้านลัทธิการก่อการร้าย ซึ่งเสนอโดยนายจอห์น เมโกรปอนเต เอกอัครราชทูตสหรัฐประจำยูเอ็น โดยเรียกร้องให้บรรดา ประเทศสมาชิก 189 ประเทศและเขตปกครองอิสระ ร่วมมือสกัดกั้นยับยั้งขบวนการก่อการร้าย ด้วยการแบ่งปันข้อมูลระหว่างประเทศ สมาชิกให้ระงับแหล่งเงินทุนและการสนับสนุนด้านการก่อการร้าย ไม่ให้ที่พักพิงหลบซ่อนแก่ผู้ก่อการร้าย รวมทั้งระบุว่าควรให้เงินสนับสนุน การก่อการร้ายถือเป็นการก่ออาชญากรรม ซึ่งนายฌอง ดาวิด เลอวิตต์ เอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำสหประชาชาติ ประธานที่ประชุมตาม วาระ บอกว่า นับเป็นมติประวัติศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาในประชาคมโลก อนึ่ง ร่างมติดังกล่าวสหรัฐเป็นผู้นำเสนอ ภายใต้กฎบัตรสหประชา ชาติข้อที่ 7

สำหรับสันนิบาตอาหรับนั้น นายอัมร์ มูซา เลขาธิการของสันนิบาตอาหรับ ให้สัมภาษณ์ระหว่างการเยือนประเทศจอร์แดนว่า ได้ เคยกล่าวเตือนสหรัฐเกี่ยวกับรูปแบบของการตอบโต้ทางทหารที่จะนำมาใช้ ว่า “เราจะไม่มีการยอมรับการโจมตีประเทศอาหรับไม่ว่าสถาน การณ์จะเป็นอย่างไรก็ตาม” และยังเรียกร้องให้มีกรยกเลิกการแข่งขันอิรัก เพราะเห็นว่าเป้าหมายการรวมกลุ่มพันธมิตรในกรณีนี้ยังไม่ชัดเจน อาจทำให้สหรัฐเลือกโจมตีเป้าหมายต่างๆได้ตามใจชอบโดยเฉพาะแบกแดดเมืองหลวงของอิรัก และเพิ่มเติมว่าบรรดารัฐอาหรับต่างๆ จะไม่เข้าร่วมเป็นพันธมิตรต่อต้านการก่อการร้าย ถ้ากลุ่มพันธมิตรนั้นมีอิสราเอลรวมอยู่ด้วย ยิ่งไปกว่านั้น นายมาร์วาน บารักฮูตี เลขาธิการ กลุ่มฟาร์ตา หรือขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประธานาธิบดียัสเซอร์ อาราฟัต แห่งปาเลสไตน์ ยังระบุว่ารัฐบาลสหรัฐเป็นองค์กรก่อ การร้ายชั้นนำของโลก เนื่องจากการสนับสนุนของสหรัฐที่มีต่อกลุ่มการเมืองฝ่ายขวาของนายกษารีเอล ชารอน แห่งอิสราเอล

1.1.5 ประเทศไทยกับเหตุการณ์วินาศกรรมตึกเวิลด์เทรดของสหรัฐ

- รัฐบาลไทยกับการตั้งรับอย่างลูกกลนในสถานการณ์ถล่มเวิลด์เทรด

หลังเกิดเหตุการณ์วินาศกรรมสหรัฐ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกฯ ได้สั่งการให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเข้าไปดูแลรักษา ความปลอดภัยที่สถานทูตสหรัฐและอิสราเอลประจำประเทศไทย รวมทั้งจุดสำคัญ ที่มีชาวอเมริกันอาศัยอยู่ และในวันที่ 12 ก.ย.2544 ได้ เรียกประชุมกรม เป็นการประชุมเพื่อประเมินถึงผลกระทบที่ประเทศไทยจะได้รับจากเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมครั้งนี้ ขณะที่รมต.กลาโหม พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ สั่งการให้ศูนย์รักษาความปลอดภัย (ศรภ.) และหน่วยทหารทั่วประเทศจับตาดูกลุ่มผู้ก่อการร้ายที่อาจเล็ดลอดเข้ามา โดย สั่งให้ดูแลพื้นที่ที่เก็บอาวุธเป็นพิเศษและยังสั่งการให้หน่วยวิมุหะหมัดนอร์ มะทา รมต.คมนาคม เพิ่มมาตรการกวดขันผู้โดยสารในทุกสาย การบินทั้งที่ออกและเข้ามายังประเทศไทย เพราะเกรงว่าอาจมีการก่อเหตุขึ้นมาได้ ขณะเดียวกันทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยพล.ต.ต. กฤษฏา พันธุ์คงชื่น ผบก.น.5 สั่งการให้จัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจคุมเข้มสถานทูตและบ้านพักทูตสหรัฐประจำประเทศไทยเป็นการด่วนเพื่อ ป้องกันเหตุร้าย

อย่างไรก็ตาม หลังจากสหรัฐอเมริกาประกาศว่าพร้อมจะทำสงครามกับผู้ที่เป็นศัตรู วันที่ 16 ก.ย.2544 พ.ต.ท.ทักษิณ นายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ได้เรียกประชุม สมช.พร้อมด้วย ครม. และผู้บริหารระดับสูง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านความมั่นคง และเศรษฐกิจ โดยด่วน นั้นหมายถึงการประชุมหน่วยข่าวกรองทั้งหมดของไทยตั้งแต่ระดับชาติหรือระดับนโยบาย ไปจนถึงระดับปฏิบัติการ ซึ่งภายหลังจากการประชุม พ.ต.ท.ทักษิณ ได้ย้ำจุดยืนที่ชัดเจนของประเทศไทยต่อการก่อการร้ายทั้งปวงว่า ประเทศไทยถือว่าเรื่องดังกล่าวเป็นอาชญากรรมที่ทั่วโลกต้องร่วมมือกันขจัดให้หมดสิ้น รวมทั้งประเทศไทยที่ยินดีให้ความร่วมมือกับนานาชาติและสหรัฐอเมริกาในการจัดการกับการก่อการร้ายทุกรูปแบบ เพื่อมิให้การก่อการร้ายขยายวงออกไปและทำลายความก้าวหน้าของโลก และตอบคำถามผู้สื่อข่าวว่า ในฐานะที่ไทยเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ การตัดสินใจอะไรจะต้องมองหลักสากลเป็นหลัก ส่วนแนวทางนั้น เช่น เห็นใจสหรัฐ ประณามการกระทำที่เกิดขึ้น มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารเพื่อจัดการก่อการร้าย และเตรียมการอพยพแรงงานไทยในตะวันออกกลางหากเกิดปัญหาสงคราม ส่วนตนคิดว่าภาวะในขณะนี้ยังไม่ถึงขั้นนำไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 3 เพราะสหรัฐจะดำเนินการเฉพาะจุดหรือจำกัดวง และหากเกิดการตอบโต้กันขึ้น ฝ่ายความมั่นคงจะมีการหารือกันว่าจะให้ความร่วมมืออย่างไรบ้าง และยืนยันว่าไทยจะวางตัวให้เหมาะสมที่สุด การตัดสินใจใดๆ จะอยู่บนพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศและประชาชน

ด้านก.ต่างประเทศ นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย รมต.ต่างประเทศ ได้แสดงท่าทีของประเทศไทยในการที่จะไม่ให้สหรัฐใช้ไทยเป็นฐานทัพ หลังจากทีหลายฝ่ายแสดงความเป็นห่วงกับการประกาศสนับสนุนสหรัฐของพ.ต.ท.ทักษิณ ว่าเป็นการประกาศท่าทีเร็วไป และวันที่ 22 ก.ย.2544 ได้เข้าชี้แจงต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ย้ำจุดยืนของประเทศไทยที่สนับสนุนการต่อต้านลัทธิก่อการร้ายตามกรอบขององค์การสหประชาชาติ และบอกว่ารัฐบาลได้กำหนดหน้าที่การทำงานไว้อย่างชัดเจนอยู่แล้ว ซึ่งฝ่ายความมั่นคงก็ยืนยันตรงกันว่าไม่มีผู้ก่อการร้ายเข้ามาในประเทศไทย ขอให้ประชาชนสบายใจได้ และจะมีความเข้มงวดกับการออกวีซ่าให้ชาวต่างประเทศที่เข้ามาในไทยเพื่อป้องกันผู้ก่อการร้ายที่เล็ดลอดเข้ามาในประเทศ ทั้งนี้ รัฐบาลมุ่งเป้าไปที่การปราบปรามการก่อการร้ายเป็นสำคัญโดยไม่เน้นเรื่องกลุ่มมุสลิมหรือกลุ่มใด ส่วนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารก็มีความร่วมมือกับทุกประเทศอยู่แล้ว

- นานาทรศนะภาคประชาชนของไทยต่อกรณีวินาศกรรมสหรัฐ เสียงส่วนใหญ่เสนอให้สหรัฐพิจารณาบทบาทตนเองที่มีต่อโลก

บุญแทน ต้นสุเทพวิรวงศ์ ผอ.และบก. ศูนย์ข้อมูลสิทธิมนุษยชนและสันติธรรม แสดงความเห็นใน น.ส.พ.กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 15 ก.ย. 2544 ว่าการที่สหรัฐประกาศถอนตัวและวอลีกเอาท์พร้อมกับอิสราเอลจากที่ประชุมสิทธิมนุษยชนระดับโลกว่าด้วยการต่อต้านการเหยียดผิวที่เมืองเดอเบน ประเทศแอฟริกาใต้ เพื่อประท้วงร่างแถลงการณ์การประชุมที่จะมีมติประณามลัทธิเหยียดผิวที่อิสราเอลกระทำต่อชาวปาเลสไตน์และชนชาติอื่นๆ อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มอาหรับได้ สุดท้าย ผาสุก นักวิชาการประจำสภาเอเชียเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนาหรือฟอรัม-เอเชีย ได้แสดงความคิดเห็นใน น.ส.พ.กรุงเทพธุรกิจฉบับวันที่ 25 ก.ย.2544 ว่า สหรัฐควรย้อนกลับมาพิจารณาสาเหตุที่ทำให้ปฏิบัติการก่อการร้ายต่อต้านสหรัฐโดยกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงขยายตัวลุกลามไปอย่างรวดเร็วในรอบทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งก็คือบทบาทของสหรัฐในการจัดสร้างระเบียบโลกหลังสงครามเย็นทางการเมือง การทหาร เศรษฐกิจและสังคม-วัฒนธรรม รวมทั้งการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในตะวันออกกลางที่หลายๆ ฝ่ายเห็นว่า เป็นการแสดงพฤติกรรมเพื่อแผ่ขยายอำนาจครอบงำและไม่เป็นธรรม

นอกจากนี้ ยังมีการแสดงความคิดเห็นของนักวิชาการหลายท่านต่อกรณีนี้ เช่น นายปราโมทย์ นาครทรรพ บอกว่า ผู้ที่เข้าชนตึกเวิลด์เทรดไม่ใช่คนชั่วขาดดั่งที่ประธานาธิบดีจอร์จ บุช ประณาม หากบุชและคนอเมริกันยังไม่เข้าใจความข้อนี้ นำเป็นห่วงว่า จะแก้ปัญหาผิดพลาดซ้ำแล้วซ้ำอีกแบบอเมริกัน ขณะที่นายอนุช อภาภิรม หัวหน้าโครงการข่าวสารทิศทางประเทศไทย เสนอทรศนะในการสนทนากับผู้สื่อข่าวในวันที่ 12 ก.ย. 2544 กล่าวต่อนางหนึ่งว่า การระเบิดเวิลด์เทรดส่งสัญญาณถึงการแตกหัวอำนาจ สหรัฐยุติบทบาทผู้นำโลก และอาจจะต้องกลืนเลือดตัวเอง เพราะเจ็บแล้วไม่รู้จะไปทำร้ายใคร และถ้าจะแก้แค้นโดยใจมืดหรือเปลี่ยนผู้นำคนใหม่ คนที่มาแทนอาจจะเจรจายากกว่าเก่า และเพิ่มเติมว่าเหตุการณ์นี้เป็นบทเรียนที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ว่าไม่มีความมั่นคง 100% ในโลกนี้ ส่วนท่าทีของรัฐบาลไทยควรดำเนินการภายในประเทศด้วยการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นแล้วแจ้งต่อประชาชนอย่างตรงไปตรงมา ส่วนท่าทีภายนอกก็คือการประณามการก่อการร้ายและเห็นใจต่อการสูญเสีย ส่วน ดร.เขียน ธีรวิทย์ บอกว่าสหรัฐมีอาวุธนิวเคลียร์มากมายระดับทำลายล้างโลกได้ แต่จะเห็นได้ว่าอาวุธเหล่านั้นก็ไม่สามารถรักษาความปลอดภัยให้สหรัฐได้ และสรุปว่ามหาอำนาจทั้งหลายควรเปลี่ยนยุทธวิธีในการสร้างระบบความมั่นคงใหม่ อำนาจนั้นอาจได้มาโดยชอบธรรมหรือไม่ชอบธรรมก็ตามแต่แต่ถ้าหากใช้อย่างขาดความชอบธรรมแล้วพิชภัยจะตกแก่ตนเองและสังคมโดยรวม

วันที่ 29 ก.ย.2544 โครงการสตรีและเยาวชนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (มธ.) สัมมนาเรื่อง "อนุสติต่อกรณีการก่อวินาศกรรมอเมริกา" โดยนายอารงค์ สุทธศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ บาทหลวงวิชัย โภคทวี ประธานคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อความยุติธรรมและสันติ แมชีตันคินีย์ เสถียรสุด จากเสถียรธรรมสถาน ซึ่งที่ประชุมสรุปว่าไม่เห็นด้วยกับสหรัฐที่จะประกาศสงครามกับอัฟกานิสถาน

เนื่องจากไม่มีหลักฐานระบุชัดเจนถึงเหตุก่อการร้ายที่เวสต์เทรตเซนต์เตอร์ ว่าเป็นฝีมือของ เบน ลาดิน โดยบาทหลวงวิชัย บอกว่าที่นำเป็นห่วงคือชาวอัฟกานิสถานนับล้านๆ คนไม่มีที่อยู่ ไม่มีอาหารกินเพราะต้องอพยพหนีภัย เหตุที่เกิดขึ้นเป็นเพราะสหรัฐใช้อำนาจเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับหลายประเทศเพื่อตั้งดูตอร์พยากรไปปรับใช้ประชาชนของตนเอง ดังนั้นสหรัฐต้องทำลายความเกลียดชังที่ตัวเองก่อขึ้นให้กับหลายประเทศ และต้องไตร่ตรองว่าจะทำอะไรให้ประเทศเหล่านั้นคลายความเกลียดชังลงไป หลังการสัมมนา มีการนำป้ายผ้าต่อต้านสงครามมาให้ประชาชนร่วมลงชื่อเพื่อนำไปยื่นต่อเอกอัครราชทูตสหรัฐประจำประเทศไทยต่อไป

-ความเคลื่อนไหวของชาวมุสลิมในประเทศไทย ไม่เห็นด้วยกับการทำที่ของรัฐบาลไทยที่เข้าข้างสหรัฐ และคัดค้านปฏิบัติการของสหรัฐต่ออัฟกานิสถาน

วันที่ 26 ก.ย. ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร สหประชาชาติมุสลิมแห่งประเทศไทย ได้ลงบทความในน.ส.พ.มติชน ฉบับวันที่ 26 ก.ย.2544 สรุปเหตุการณ์วินาศกรรมที่เกิดขึ้นว่าผู้ก่อการประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากในการยิงนก 2-3 ตัวด้วยกระสุนเพียงนัดเดียว กล่าวคือ 1) ทำให้มุสลิมตกอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นปฏิปักษ์ในสหรัฐและในส่วนอื่นๆ ของโลก 2) ทำให้สหรัฐหยุดให้ความช่วยเหลือใดๆแก่ประเทศมุสลิมต่างๆ ในโลกที่สาม เช่น ปาเลสไตน์ อัฟกานิสถานและปากีสถาน 3) สำหรับอิสราเอล บิน ลาดินคือภัยคุกคามที่สำคัญที่สุดในตะวันออกกลาง การทำให้สาธารณชนชาวอเมริกันรัฐบาลสหรัฐ และทั้งโลกเชื่อว่า บิน ลาดิน เป็นผู้บงการอยู่เบื้องหลังจะทำให้ บิน ลาดิน ถูกสังหารโหดในที่สุด และอิสราเอลจะฝ่ามือของความโกลาหลที่เกิดขึ้นระหว่างมุสลิมและคริสเตียน พร้อมตัดดวงผลประโยชน์จากเหตุการณ์ต่างๆที่จะเกิดขึ้นตามมารวมทั้งความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในหมู่ชาวมุสลิมและคริสเตียน

นายกรีธา กิจจารักษ์ รองเลขานุการจุฬาราชมนตรีและคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ทรงคนะว่าการกระทำของสหรัฐเป็นการสร้างความกดดันให้กับกลุ่มมุสลิมทั่วโลก สหรัฐประกาศอย่างนี้แสดงถึงความเป็นจอมเผด็จการ และว่าสหรัฐควรหาหลักฐานให้แน่ชัดก่อนว่าการก่อวินาศกรรมเป็นการกระทำของมุสลิมกลุ่มใด ไม่ใช่ออกมาระบุว่าเป็นฝีมือของผู้ก่อการร้ายชาวมุสลิมเท่านั้น เพราะมุสลิมส่วนใหญ่อยู่อย่างสันติ และแท้จริงแล้วก็ไม่เห็นด้วยกับการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นกับสหรัฐ เพราะเกิดความเสียหายที่ส่งผลกระทบต่อไปทั่วโลก การที่สหรัฐมีท่าทีแข็งกร้าวเช่นนี้ถือว่าไม่ถูกต้องเพราะกลุ่มมุสลิมทั่วโลกอาจจะออกมาเผชิญหน้ากับสหรัฐ ส่วนนายอาซีซ เบ็นหาวัน กรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย จากจังหวัดยะลา แสดงความไม่เห็นด้วยกับท่าทีของนายกพ.ต.ท.ทักษิณ และบอกว่าไม่เห็นด้วยที่สหรัฐจะโจมตีและไม่เห็นด้วยหากไทยจะยอมให้สหรัฐเข้ามาใช้พื้นที่เป็นฐานทัพสำหรับโจมตีอัฟกานิสถาน ขณะเดียวกัน คณะกรรมการกลางอิสลามตอนบนได้ทำหนังสือไปยังเอกอัครราชทูตประเทศต่างๆ ในประเทศไทย แสดงจุดยืนคัดค้านการใช้กำลังปราบปรามอัฟกานิสถาน และจากการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อพรรคไทยรักไทยคือนายทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์ ออกมาแสดงความเห็นให้สหรัฐนำระเบิดน้ำมันหมูไปที่อัฟกานิสถาน ซึ่งเป็นการแสดงอารมณ์ขันที่ผิดกาลเทศะ ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวของกลุ่มองค์กรต่างๆในภาคใต้มากขึ้น แต่สถานการณ์ก็คลี่คลายลงอย่างรวดเร็วหลังจากที่นายทินวัฒน์ ประกาศการลาออกจากตำแหน่ง

อย่างไรก็ดี กระแสต่อต้านสหรัฐในพื้นที่ภาคใต้ดูจะเพิ่มมากขึ้น โดยมีการเคลื่อนไหวขององค์กรต่างๆออกมาปลุกกระแส อาทิ สหประชาชาติมุสลิมแห่งประเทศไทย สภาองค์กรมุสลิมแห่งประเทศไทย รวมทั้งยังมีกรพิมพ์เอกสารแจกจ่ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าใครเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากเหตุการณ์ครั้งนี้ และมีการประสานงานกับผู้นำมุสลิมในต่างประเทศว่าเห็นด้วยกับการประณามการก่อการร้ายแต่ก็ออกมาเรียกร้องมิให้ประณามโดยใช้คำว่ามุสลิมหรืออิสลาม ทั้งนี้จากการเปิดเผยของนายมันไชร์ สาและที่ปรึกษาสมาคมมุสลิมแห่งประเทศไทย ยืนยันไม่เห็นด้วยกับนโยบายต่างประเทศของสหรัฐและทำที่ต่อโลกตะวันออก เนื่องจากที่ผ่านมา สหรัฐพยายามเข้ามาแทรกแซงและแสวงหาประโยชน์จากประเทศแถบนี้ตลอดเวลา ถือว่าเป็นความผิดพลาดของนโยบายต่างประเทศของสหรัฐ และกล่าวถึงรัฐบาลไทยว่าควรวางตัวเป็นกลางและไม่ควรยื่นมือไปช่วยสหรัฐจนออกนอกหน้าเพราะในประเทศไทยมีพี่น้องมุสลิมอยู่เป็นจำนวนมากหากดำเนินการเพียงอยู่ในกรอบ ชาวมุสลิมก็จะไม่เสียความรู้สึกกับรัฐบาลมากนัก

ส่วนคำกล่าวของนายสวาสดิ์ สุมาลย์ศักดิ์ จุฬาราชมนตรี ซึ่งเสมือนเป็นการกล่าวแทนชาวมุสลิมทั่วประเทศไทย คือพร้อมสนับสนุนการปราบปรามการก่อการร้าย เนื่องจากเป็นความชอบธรรมของทุกประเทศที่จะต้องดำเนินการ แต่ขณะเดียวกันก็อยากให้รัฐบาลวางตัวเป็นกลาง และไม่เห็นด้วยหากจะยอมให้สหรัฐเข้ามาใช้พื้นที่ในประเทศไทยในการตั้งฐานทัพ

กรณีความเคลื่อนไหวของกลุ่มมุสลิมในประเทศไทยนั้นพ.ต.ท.ทักษิณ บอกว่าสามารถทำได้แต่ต้องอยู่ในกรอบของกฎหมาย เชื่อว่าสถานการณ์คงไม่รุนแรง ประเทศไทยเป็นประเทศที่ให้เสรีภาพในการนับถือศาสนา ศาสนิกชนทุกศาสนาถือเป็นคนไทย

(รวบรวมข้อมูลจาก กรุงเทพธุรกิจ 12-300944, มติชน 12-300944, สยามรัฐ 12-15,17-19,22,24,28-300944, อาทิตยวิเคราะห์รายวัน 13,15,19,21,23,28-300944, ผู้จัดการ 14-16,18,21,24,25,270944, สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 14-200944, มติชนสุดสัปดาห์ 170944,011044, Bangkok Post 16,17,23,240901)

ความเคลื่อนไหวด้านการผลิตและการค้า

1. สถานการณ์และคาดการณ์แนวโน้มเศรษฐกิจโลกและภูมิภาคต่างๆ

1.1 สถานการณ์และแนวโน้มเศรษฐกิจโลกในช่วงการรายงานเดือน ก.ย. 2544

1.1.1 ภาวะเศรษฐกิจโลกโน้มสู่ความถดถอยอยู่แล้ว ขณะที่เหตุการณ์วินาศกรรมร้ายแรงในสหรัฐอาจเร่งให้เร็วขึ้น -ร่างรายงานของไอเอ็มเอฟ เดือนมีอันตรายเป็นแนวโน้มอยู่มากมายที่จะนำไปสู่ภาวะถดถอยของเศรษฐกิจโลก

รายงานที่ประมวลได้ในช่วงต้นเดือน ก.ย. 2544 เช่น ร่างรายงาน "แนวโน้มเศรษฐกิจโลก" ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (ไอเอ็มเอฟ) ซึ่งเตรียมสำหรับการประชุมประจำปีกำหนดไว้ในช่วงปลายเดือน ก.ย. 2544 ได้ถูกสื่อมวลชนนำออกมาตีพิมพ์เผยแพร่ไปทั่วโลก โดยระบุว่า นักเศรษฐศาสตร์ของไอเอ็มเอฟได้ย้ำเตือนถึงอันตรายเป็นแนวโน้มอยู่มากมาย ที่อาจเกิดจากความถดถอยของเศรษฐกิจโลก ซึ่งเป็นไปในแนวเดียวกับที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในช่วงต้นทศวรรษ 2523 และต้นทศวรรษ 2533 และว่า การถดถอยครั้งนี้หากก่อให้เกิดความตกต่ำยาวนานและกินลึกกว่าเดิมมากขึ้น

รายงานระบุว่า กำลังการผลิตในสหรัฐขยายตัวน้อยลงเกินคาด บวกกับตลาดหุ้นที่ตกต่ำลง อาจส่งผลให้การลงทุนทางธุรกิจและการบริโภคของเอกชนลดลงอย่างฮวบฮาบ รวมถึงความเป็นไปได้ที่มูลค่าดอลลาร์สหรัฐลดลง ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์ตั้งข้อสังเกตว่า จะนำไปสู่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก และเป็นไปได้ว่าอาจจุดความวุ่นวายขึ้นในตลาดการเงินหลายแห่ง และอาจรุนแรงเป็นพิเศษในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา

รายงานยังได้ระบุตัวเลขเศรษฐกิจของสหรัฐที่น่าเป็นห่วง เช่น ตัวเลขจากกระทรวงแรงงานสหรัฐ แจ้งถึงจำนวนชาวอเมริกันที่ยื่นขอสิทธิประโยชน์จากการว่างงาน เพิ่มขึ้น 3.17 ล้านราย เป็นระดับที่สูงที่สุดในรอบเกือบ 9 ปี และตัวเลขการว่างงานในเดือน ส.ค. 2544 พุ่งขึ้นสูงถึง 4.9% สูงสุดในรอบ 4 ปี และสหรัฐยังมีตัวเลขการออมที่สูงขึ้นในเดือน มิ.ย. 2544 ทำให้เกิดกรวิตกว่า การใช้จ่ายของผู้บริโภคจะลดลงจากเดิมมากในปีนี้

นอกจากนั้น นักเศรษฐศาสตร์ไอเอ็มเอฟยังประเมินว่า ผลกระทบจากภาวะถดถอยของสหรัฐที่มีต่อเศรษฐกิจโลกจะยิ่งแย่งลง เนื่องจากความอ่อนแอทางเศรษฐกิจในญี่ปุ่นและยุโรป โดยรายงานได้ชี้ให้เห็นตัวเลขเศรษฐกิจในญี่ปุ่นว่ายังย่ำแย่ เห็นได้จากผลผลิตภาคอุตสาหกรรมลดลง 2.7% ในเดือนกรกฎาคม ซึ่งลดลงต่อเนื่องกันมานาน 5 เดือนแล้ว ขณะที่ยอดขายค้าปลีกประจำเดือนลดลง 2.7% ลดลงติดต่อกันเป็นครั้งที่ 4 ภาวะดังกล่าวจุดดัชนีนิคมเคอิจองญี่ปุ่นตกลงต่อเนื่องต่ำกว่า 11,000 จุด ในวันที่ 30 ส.ค. 2544 โดยแตะ 10,938 จุด เป็นระดับต่ำสุดในรอบ 17 ปี รายงานได้คาดแนวโน้มเศรษฐกิจญี่ปุ่นว่าจะหวนกลับไปสู่ภาวะถดถอยอีกครั้ง (กรุงเทพฯธุรกิจ 01, 120944)

-ไอเอ็มเอฟปรับลดคาดการณ์อัตราขยายตัวของเศรษฐกิจโลก

ในรายงาน "แนวโน้มเศรษฐกิจโลก" ของไอเอ็มเอฟ ที่เปิดเผยเมื่อต้นเดือน ก.ย. 2544 (ก่อนเหตุการณ์ 11 ก.ย.) ได้ปรับลดคาดการณ์แนวโน้มเศรษฐกิจโลกว่า อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกปีนี้ลดลงเหลือ 2.8% จากการคาดการณ์ครั้งก่อนที่ 3.2% และปรับลดแนวโน้มการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกปีหน้าลงจาก 3.9% เหลือ 3.6% และคาดการณ์การขยายตัวทางเศรษฐกิจของสหรัฐซึ่งไม่เปลี่ยนแปลง อยู่ที่ระดับ 1.5% ในปีนี้ และ 2.5% ปีหน้า

และรายงานได้ปรับลดแนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเขตยูโรโซนประกอบด้วยสมาชิก 12 ประเทศ ลงจาก 2.4% เหลือ 2.0% ในปีนี้ และปรับลดคาดการณ์ขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในยูโรโซนปีหน้าจากก่อนหน้านี้ 2.8% เหลือ 2.5% ส่วนอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเยอรมนี คาดว่าจะอยู่ที่ 1.2% ในปีนี้ ลดลงจากเคยคาดการณ์ไว้ 1.9% คาดว่าอัตราขยายตัวเศรษฐกิจปีหน้าจะอยู่ที่ 2.1% เมื่อเทียบกับคาดการณ์ครั้งก่อน 2.6%

ไอเอ็มเอฟยังปรับลดคาดการณ์การขยายตัวทางเศรษฐกิจของอังกฤษปีนี้ลงจาก 2.6% เป็น 2.1% และปรับลดคาดการณ์เป็น 2.6% ปีหน้า ส่วนอิตาลีอัตราการเติบโตไม่เปลี่ยนแปลงคือ 2.0% ปีนี้ และ 2.5% ปีหน้า แคนาดาอัตราการขยายตัวไม่เปลี่ยนแปลงเช่นกัน อยู่ที่ 2.3% ปีนี้ และ 2.4% ปีหน้า ฝรั่งเศสคาดว่าอัตราการเติบโตจะลดลงเป็น 2.1% ปีนี้ และ 2.2% ปีหน้า แนวโน้มการเติบโตของเกาหลีได้ยังไม่เปลี่ยนแปลง อยู่ที่ระดับ 3.5% ปีนี้ และ 5.5% ปีหน้า (กรุงเทพฯธุรกิจ 010944)

-หลายฝ่ายยืนยันข้อมูลชี้ชัดโลกเข้าสู่ภาวะถดถอยแล้ว

รายงานข่าว Manager Online วันที่ 28 ก.ย. 2544 ได้รวบรวมหลักฐานจากที่ต่างๆ ที่แสดงให้เห็นว่า ภาวะเศรษฐกิจของโลกเข้าสู่ภาวะถดถอยแล้ว

รายงานกล่าวถึงตัวเลขอัตราการว่างงานในสหรัฐเผยแพร่คนตกงานประจำสัปดาห์ที่สิ้นสุดวันที่ 22 ก.ย.2544 เพิ่มขึ้นถึง 58,000 คน สูญถิดสูงสุดในรอบ 9 ปีที่ตัวเลข 450,000 คน โดยมีมหานครนิวยอร์ก ซึ่งเป็นที่ตั้งของอาคารเวิลด์เทรด เซ็นเตอร์ที่ถูกผู้ก่อการร้ายจี้เครื่องบิน

บินพุ่งเข้าชนเมื่อวันที่ 11 ก.ย. นั้น เป็นพื้นที่ที่มีคนถูกปลดจากงานมากที่สุด และทันทีหลังจากการก่อวินาศกรรมดังกล่าว อุตสาหกรรมการบินสหรัฐได้ปลดคนไปแล้วกว่า 120,000 คน และในรายงานภาวะว่างงานยังสะท้อนว่า อุตสาหกรรมอื่นๆ อย่างเช่น รถยนต์ก็หนีไม่พ้นต้องลอยแพพนักงานเพิ่มมากขึ้น ความหวังที่จะได้งานใหม่ยังเลือนลอย เมื่อโฆษณารับสมัครงานในเดือน ส.ค. ลดลงสู่ระดับต่ำสุดนับจากช่วงต้นปี 1983 และคำสั่งซื้อสินค้าคงทนตกลงติดกันเป็นเดือนที่ 3

ข้อมูลในญี่ปุ่นแสดงให้เห็นว่า อัตราว่างงานยังคงอยู่ที่สถิติสูงสุด ขณะที่ภาวะเงินฝืดเข้มข้นขึ้น และผลผลิตอุตสาหกรรมตกต่ำลงไม่หยุด รายงานล่าสุดระบุว่า อัตราว่างงานของญี่ปุ่นในเดือนที่ผ่านมาอยู่ที่สถิติสูงสุด 5% การใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนผู้มีรายได้ลดลงติดกันเป็นเดือนที่ 5 ขณะที่ราคาผู้บริโภคต่อเนื่องเป็นเดือนที่ 23 ผลผลิตอุตสาหกรรมขยับขึ้นเพียง 0.8% เป็นครั้งแรกในรอบ 6 เดือน แต่ถ้าเทียบกับช่วงเดียวกันปีที่แล้วจะถือว่าลดลงถึง 11.7% นักเศรษฐศาสตร์ต่างผิดหวังไปทั่วเพราะอยากเห็นตัวเลขนี้เพิ่มขึ้น 2.9% เพื่อชดเชยความตกต่ำตลอดหลายเดือนที่ผ่านมา เกี่ยวกับเรื่องนี้นักเศรษฐศาสตร์ของวณิชธนกิจระดับหัวกะทิแห่งสหรัฐฯ เจ.พี. มอร์แกน เซสทำนายว่าเศรษฐกิจญี่ปุ่นจะหดตัวไม่ต่ำกว่า 5 ไตรมาสติดกัน โดยระบุด้วยว่า การก่อการร้ายในสหรัฐจะทำให้สมดุลทางเศรษฐกิจในญี่ปุ่นแกว่งจากวงจรหดตัวสู่การถดถอยรุนแรง

ส่วนที่ยุโรป ยอดจ้างงานในฝรั่งเศสน่าผิดหวังไม่แพ้กัน มีคนตกงานเพิ่มขึ้นอีก 31,000 คน ทำให้อัตราว่างงานพุ่งขึ้นเป็น 9% ความเชื่อมั่นในภาคธุรกิจประจำเดือน ก.ย. ลดลงต่ำสุดนับจากเดือน ส.ค. 2539 ขณะที่การสำรวจความคิดเห็นระหว่างวันที่ 20-25 ก.ย. พบว่าการมองแนวโน้มเศรษฐกิจในแง่ดีในช่วงปีหน้าของผู้บริโภคอังกฤษลดลงสู่ระดับต่ำสุดนับจากเดือน มี.ค. 2523

สำหรับในเอเชีย นักวิเคราะห์มีความหวังกับเอเชียริบหรี่ลง “เศรษฐกิจของเอเชียลงลึกกว่าที่เคยคาดไว้ในแง่ลบที่สุดเมื่อสองสามเดือนก่อนด้วยซ้ำ” ไบจัน แอกเกฟ ลี หัวหน้าแผนกวิจัยประจำเอเชีย-แปซิฟิกของมอร์แกนชกล่าว และปรับลดตัวเลขคาดการณ์อัตราการขยายตัวในปีใหม่ของประเทศตลาดเกิดใหม่ในเอเชีย ไม่รวมอินเดียนีและจีน ลงเหลือแค่ 0.6% จาก 3.1% แอกเกฟ คาดว่า ยอดขายผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์โลกจะทรุดลงเกือบ 30% ในปีนี้ หลังจากพุ่งขึ้น 40% ในปีที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตาม เกาหลีใต้และฟิลิปปินส์จะรับมือกับปัญหาได้ดีกว่าเพื่อนบ้าน เนื่องจากมีอุปสงค์ภายในค่อนข้างแข็งแกร่ง ตัวเลขที่ออกมาล่าสุดแสดงให้เห็นว่า อุปสงค์ภายในประเทศช่วยเป็นฉนวนป้องกันอุตสาหกรรมท้องถิ่นเป็นอย่างดี โดยผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างน่าประหลาดใจถึง 4.5% ในเดือนส.ค. จากแรงหนุนของยอดขายรถยนต์และโทรศัพท์มือถือ

เช่นเดียวกัน จีนและอินเดียต่างมีตลาดภายในใหญ่พอที่จะลดผลกระทบจากภายนอกได้ โดยเฉพาะจีนนั้นประสบความสำเร็จระดับหนึ่งในการกระตุ้นดีมานด์ในประเทศผ่านมาตรการอัดฉีดด้านการคลัง

อนึ่ง ความที่เป็นดินแดนที่ค่อนข้างสันโดษ ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ (จีดีพี) ของนิวซีแลนด์สามารถขยายตัวถึง 2% ในไตรมาสที่สิ้นสุดเดือนมิ.ย. ไมเคิล คัลเลน รมต. คลังนิวซีแลนด์ มั่นใจว่าประเทศจะรอดพ้นจากภาวะเศรษฐกิจโลกชะลอตัวครั้งนี้ไปได้ (ผู้จัดการ 280944)

1.1.2 สถานการณ์เศรษฐกิจโลกหลังเหตุก่อวินาศกรรมร้ายแรงในวันที่ 11 ก.ย. 2544 ในสหรัฐ

-ยอดรวมความเสียหายโดยประมาณอาจถึง 20,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

จากเหตุการณ์ที่คนร้ายยอมพลีชีพยึดเครื่องบินโดยสาร 4 ลำในเวลาไล่เลี่ยกัน บังคับเครื่องบินเข้าถล่มอาคารเวิลด์เทรด เซ็นเตอร์ในมหานครนิวยอร์ก และเพนตากอนในวอชิงตันเมื่อวันที่ 11 ก.ย. 2544 โดยทันทีหลังเหตุการณ์ นายวิลเลียม อาร์เบิร์ตเลย์ ประธานบริษัทประกันอสังหาริมทรัพย์ ดับบลิว.อาร์ เบิร์กเลย์ กล่าวว่าบรรดาผู้บริหารในแวดวงประกัน คำนวณตัวเลขยอดรวมความเสียหายว่าอาจขึ้นไปถึงหลัก 20,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยความเสียหายในส่วนของอสังหาริมทรัพย์อาจสูงถึง 5,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่นายโรเบิร์ต ฮาร์ตวิก หัวหน้านักเศรษฐศาสตร์แห่งสถาบันข้อมูลประกันกล่าวว่าสำหรับอุตสาหกรรมประกันแล้วการถล่มสหรัฐครั้งนี้อาจเป็นหายนะที่มีมนุษยภัยครั้งร้ายแรงที่สุดในสหรัฐ เพราะเมื่อเทียบกับการจลาจลในนครลอสแอนเจลิสเมื่อปี 2535 แล้ว มีความสูญเสียเพียง 775 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนการวางระเบิดตึกเวิลด์เทรดเมื่อปี 2536 บริษัทประกันต้องจ่ายไป 510 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และการวางระเบิดที่ทำการเทศบาลเมืองโฮลลาโฮมา มีความเสียหาย 125 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (กรุงเทพธุรกิจ 130944)

-ตัวเลขเฉพาะผู้เสียชีวิตอาจสูงมากจนไม่สามารถรับได้

สำหรับตัวเลขผู้เสียชีวิตนั้น จากการประเมินขณะที่ทางการสหรัฐยังไม่ได้ประกาศตัวเลขเป็นทางการ โดยนายรูดี กูลเลียนี นายกเทศมนตรีมหานครนิวยอร์ก ซึ่งกล่าวภายหลังเกิดเหตุการณ์ว่า “เมื่อนับตัวเลขท้ายสุดแล้ว อาจเป็นจำนวนมากกว่าที่เราจะสามารถรับได้ เพราะตัวเลขจะสูงมาก” ทั้งนี้ บนเครื่องบิน 4 ลำที่โดนจี้วันนี้ มีผู้โดยสารและลูกเรืออย่างน้อย 276 คน และในอาคารเวิลด์เทรด เซ็นเตอร์นั้น มีผู้เข้าไปทำงานทุกวันๆ ละประมาณ 40,000 คน ขณะที่เจ้าหน้าที่มหานครนิวยอร์ก กล่าวว่านักผจญเพลิงกว่า 300 คนที่ถูกส่งไปอพยพประชาชนซึ่งติดค้างอยู่ในตึกก่อนอาคารถล่มนั้น ยังคงสูญหาย (กรุงเทพธุรกิจ 130944)

-ธุรกิจทั่วสหรัฐหยุดชะงัก

รายงานข่าววันที่ 13 ก.ย. 2544 กล่าวว่า เมื่อเกิดเหตุการณ์สะเทือนขวัญในวันที่ 11 ก.ย. บรรดาธุรกิจทั้งขนาดเล็ก-ใหญ่ทั่วสหรัฐ ได้ปิดทำการด้วยเหตุผลด้านความปลอดภัย และได้เริ่มเปิดทำการตามปกติในอีก 2 วันต่อมา โดยสถาบันการเงินสำคัญ และตลาดหุ้นในนิวยอร์ก และชิคาโกยังคงปิดทำการจนถึงวันจันทร์ที่ 17 ก.ย. 2544 (กรุงเทพฯธุรกิจ 130944)

-อุตสาหกรรมการบินทั่วโลกอาจสูญเสียรายได้นับหมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ

สมาคมการขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ (ไออาต้า) ซึ่งเป็นองค์กรที่มีสายการบินต่างๆ 266 สายการบินเป็นสมาชิก แถลงเมื่อวันที่ 12 ก.ย. 2544 ว่า สายการบินต่างๆ ทั่วโลกอาจต้องสูญเสียเงินสูงถึง 10,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เนื่องจากการสูญเสียรายได้ในเฉพาะหน้า และต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้น สืบเนื่องจากเหตุวินาศกรรมในสหรัฐ และเมื่อรวมตลอดทั้งปีแล้วอาจต้องขาดทุนสูงเป็นประวัติการณ์ สำนักเครดิตเรตติ้ง สแตนดาร์ด แอนด์ พัวร์ส ได้ประกาศให้เรตติ้งความน่าเชื่อถือระยะยาวของบริษัทสายการบินสหรัฐๆทุกแห่งรวมทั้งบริติช แอร์เวย์ส และ แอร์แคนาดา ซึ่งกิจการต้องพึ่งพาเที่ยวบินในอเมริกาเป็นอันมาก ถูกขึ้นบัญชีเครดิตวอลซ์ "ลบ" เมื่อวานนี้ อันหมายถึงอาจจะถูกพิจารณาลดเกรดในเวลาต่อไปนั่นเอง ส่วนวานิชชนกิจ ซโรเดอร์ส ซาโลมอน สมิธ บาร์นีย์ ออกบทวิเคราะห์ชี้ว่า อุตสาหกรรมสายการบินต้องเผชิญภัยคุกคามอันร้ายแรงถึง 3 ด้านพร้อมๆ กัน ได้แก่ ความต้องการเดินทางทางอากาศลดต่ำลง บางทีในช่วงต้นนี้อาจจะลดถึง 20% ที่เดียว, ราคาน้ำมันเพิ่มสูงขึ้น, และมีความเสี่ยงสูงมากที่โลกจะจมลงสู่ภาวะเศรษฐกิจถดถอย (ผู้จัดการ 130944)

อนึ่ง รายงานข่าวเมื่อวันที่ 16 ก.ย. 2544 กล่าวว่า สายการบินคอนติเนนตัล แอร์ไลน์ ประกาศจะลดตารางการบินในระยะยาวลงร้อยละ 20 และจะต้องลดยพนักงานถึง 12,000 ตำแหน่ง เพราะสายการบินต้องสูญเสียรายได้จากการงดเที่ยวบินหลังเกิดวินาศกรรมถึงวันละ 30 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้สายการบินในสหรัฐ สูญเสียรายได้รวมกันแล้วถึง 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ นับตั้งแต่ที่งดเที่ยวบินในช่วง 3 วัน หลังเกิดวินาศกรรม (ผู้จัดการ 160944)

-ตลาดหุ้นโตเกียวปรับตัวลดลงต่ำสุดในรอบ 18 ปี ขณะที่ตลาดหุ้นในเอเชียที่เปิดซื้อขายตกรุดระนาว ราคาน้ำมัน-ทองคำพุ่ง

รายงานจากกรุงโตเกียวแจ้งว่า ดัชนีนิเคอิปิดตลาดบ่ายวันที่ 12 ก.ย. 2544 ปรับตัวลดลงไป 682.85 หรือร้อยละ 6.63 ไปปิดที่ 9,610.10 จุด ซึ่งนับเป็นการปรับตัวต่ำที่สุด นับตั้งแต่เดือน.ค.ปี 1983 เป็นต้นมา ในรอบ 18 ปี โดยตลาดหุ้นโตเกียวได้รับผลกระทบอย่างหนักจากเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมในสหรัฐ ซึ่งนักวิเคราะห์ระบุว่าผลกระทบดังกล่าวเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ (ผู้จัดการ 120944)

ขณะเดียวกันสำนักข่าวซีบีเอสรายงานจากกรุงลอนดอนว่า ตลาดหุ้นในเอเชียที่เปิดทำการซื้อขายในวันที่ 12 ก.ย. ตกรุดโดยทั่วไป กล่าวคือตลาดหุ้นโตเกียวตกมากกว่า 5% ฮองกง 8% ซิดนีย์ 3.5% โดยหุ้นสายการบินและบริษัทประกันภัยถูกกระทบหนักทั่วโลก ขณะที่ราคาน้ำมันตลาดโลกพุ่งขึ้นมากกว่า 31 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล ซึ่งเพิ่มขึ้นมากกว่า 4 ดอลลาร์สหรัฐ เมื่อเทียบกับช่วงก่อนเกิดเหตุการณ์ก่อการร้าย นอกจากนี้ ราคาทองในฮ่องกงก็พุ่ง โดยราคาสปอต (Spot price) อยู่ที่ 283.50-288.50 ดอลลาร์สหรัฐต่อออนซ์ เพิ่มขึ้นราว 14 ดอลลาร์เมื่อเทียบกับราคาปิดเมื่อวันที่ 11 ก.ย. แต่ยังมีราคาต่ำกว่าราคาทองในลอนดอน ที่ซื้อขายสูงถึง 290 ดอลลาร์ต่อออนซ์ (ผู้จัดการ 120944)

-ดัชนีความเชื่อมั่นของธุรกิจและอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ของญี่ปุ่นวูบ หลังสหรัฐถูกบอมบ์

รายงานข่าวจากสำนักข่าวรอยเตอร์สกรุงโตเกียว โดยอ้างตัวเลขธนาคารกลางญี่ปุ่นซึ่งเปิดเผยผลการสำรวจในรายงานเศรษฐกิจรายไตรมาส (Tankan) ว่า เดือน ก.ย. ดัชนีชี้วัดความเชื่อมั่นของบริษัทผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ (Diffusion index) อยู่ที่ลบ 33 จากที่คาดว่าจะอยู่ที่ระดับลบ 14 และติดลบมากขึ้นจากระดับลบ 16 ในเดือน มิ.ย. ขณะที่เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจความคิดเห็นของนักเศรษฐศาสตร์ โดยรอยเตอร์สพบว่าความเชื่อมั่นฯในเดือน ก.ย. ลดลงเฉลี่ยที่ระดับลบ 28

นอกจากนี้ธนาคารกลางญี่ปุ่นยังระบุเพิ่มเติมว่าธุรกิจ วางแผนลดการขยายโรงงานและอุปกรณ์ร้อยละ 3.1 ขณะที่รอยเตอร์ส คาดว่าจะลดลงร้อยละ 2.5 ทั้งนี้ นักเศรษฐศาสตร์ของ HSBC Securities ระบุว่า การลดลงอย่างรวดเร็วของ Diffusion index เป็นผลกระทบจากการก่อวินาศกรรมในสหรัฐ ซึ่งจะปรากฏผลชัดเจนในรายงาน Tankan เดือน ธ.ค. (ผู้จัดการ 011044)

-ถ.กลางชาติต่างๆ ทั่วโลก อัดเงินเข้าช่วยตลาดเงินโลก

รายงานข่าวจากยูเอสเอ ทูเดย์ ระบุว่าจนถึงวันที่ 14 ก.ย. 2544 ธนาคารกลางทั่วโลกโดยเฉพาะในยุโรป ได้แสดงจุดยืนและทำที่ประสานความร่วมมือกับธนาคารกลางสหรัฐ (เฟด) พร้อมอัดฉีดเงิน 118.25 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 5.32 ล้านล้านบาท หวังบรรเทาผลกระทบที่อาจเกิดกับระบบการเงินโลก ภายหลังจากเกิดเหตุก่อวินาศกรรมในสหรัฐเมื่อ 11 ก.ย. โดยกลุ่มธนาคารกลางจากนานาประเทศจะร่วมกันอัดฉีดเงินจำนวน 8 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 3.6 ล้านล้านบาท ส่วนเฟดจะอัดฉีดเพิ่มอีก 3.825 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 1.72 ล้านล้านบาท (ผู้จัดการ 150944)

ก่อนหน้านี้มีรายงานว่า นับตั้งแต่เกิดเหตุวินาศกรรมในสหรัฐฯ ธนาคารกลางต่างๆ ได้ร่วมมือกันแก้ปัญหาเฉพาะหน้าทันทีด้วยมาตรการอัดฉีดสภาพคล่องท่วมระบบรวมกันราว 120,000 ล้านดอลลาร์ เพื่อป้องกันปัญหาชะงักงันทางการเงิน เฉพาะธนาคารกลางสหรัฐฯ(เฟด) แห่งเดียวก็โหมสภาพคล่องเข้าตลาด 38,250 ล้านดอลลาร์ มากกว่าปกติรวม 10 เท่าตัว นอกจากนี้ในวันที่ 12 ก.ย. บรรดาแบงก์ชาติสมาชิกกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำของโลกทั้ง 7 หรือกลุ่มจี 7 ก็ได้ออกคำสั่งแย้มมาตรการป้องกันสภาพคล่องแก่ตลาดการเงินอย่างเหลือเฟือ พร้อมกันนั้นทางธนาคารกลางยุโรป(อีซีบี) และธนาคารกลางญี่ปุ่น(บีโอเจ) ก็ประกาศว่าจะอัดฉีดสภาพคล่องเข้าสู่ตลาดการเงินเพิ่มขึ้นกว่าที่ผ่านมาอีก และมาตรการตรงนี้ได้เสียงตอบรับอย่างดี (ผู้จัดการ 130944)

รายงานข่าวกล่าวว่า หลายตลาดหุ้นใหญ่ทั่วโลกสามารถประคองตัวไม่ให้ระดับราคาร่วงดังกลบลงไปอีกในการซื้อขายวันที่ 13 ก.ย. แม้ปริมาณการซื้อขายจะเบาบางเป็นส่วนใหญ่ อาทิ ตลาดลอนดอน ตลาดแฟรงก์เฟิร์ต และตลาดปารีส ยังมีแรงขับเคลื่อนให้เขยิบขึ้นหน้าได้บ้าง เป็นการต่อเนื่องกับเมื่อหนึ่งวันก่อนหน้า พร้อมๆ กับที่ตลาดฮ่องกง ตลาดโซล และตลาดโตเกียวสามารถกระตือรือร้นด้วยแรงซื้อของถูก ขณะที่บรรดาตลาดซึ่งเพิ่งเปิดทำการวันที่ 13 ก.ย. อย่างตลาดไทเป และตลาดกัวลาลัมเปอร์ ถูกทุบแบบคว้นหลงแต่อาการไม่สาหัส ส่วนสถานการณ์ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ สามารถรักษาความสม่ำเสมอ ณ บริเวณ 119 เยนต่อดอลลาร์ และ 0.90 ดอลลาร์ต่อยูโรได้เป็นอันดี ราคาน้ำมันและราคาทองไม่ผันผวน หรือพยายามจะดีดตัวขึ้นสูง แต่ราคาพันธบัตรที่เริ่มเทรดในสหรัฐฯ แล้วหันมาตีตื้นแรง เพราะกังวลว่าจะมีมหกรรมหันดอกเบีย (ผู้จัดการ 130944)

-ตลาดหุ้นสหรัฐเปิดวันแรกร่วงกราวสุด ดาวโจนส์ปรับลดต่ำสุดในรอบ 3 ปี ขณะตลาดเขตอื่น ๆ พยายามปรับตัวดีขึ้น

รายงานวันที่ 17 ก.ย. 2544 ซึ่งเป็นวันที่ตลาดหุ้นสหรัฐ เปิดทำการวันแรกหลังจากที่ปิดทำการไป 4 วัน เนื่องจากเกิดการก่อวินาศกรรมในสหรัฐเมื่อ 11 ก.ย. ที่ผ่านมา เพียงนาทีแรกที่เปิดตลาด ดัชนีหุ้นดาวโจนส์และดัชนีหุ้นแนสแดกซิ่งตัวลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ซึ่งในช่วง 30 นาทีแรกของการซื้อขาย โดยร่วงลงมากกว่า 600 จุด ก่อนจะค่อยๆ คืบตัวกลับขึ้นมาอีกครั้ง หลังการซื้อขายผ่านไปราว 1 ชั่วโมง บรรดานักลงทุนต่างเทขายหุ้นกลุ่มสายการบิน โรงแรม และประกันภัย ทั้งที่ในช่วงเช้ามืดก่อนที่ตลาดหุ้นสหรัฐจะเปิดทำการ ธนาคารกลางสหรัฐ หรือเฟด ได้ประกาศลดอัตราดอกเบี้ยลงอีก 0.5 เปอร์เซ็นต์ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ แต่ก็ไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนได้ และในช่วงเปิดตลาด ดัชนีหุ้นดาวโจนส์ก็ดิ่งตัวลงอีกครั้ง ปิดตลาดที่ 8,922.49 จุด ลดลงไป 684.81 จุด หรือคิดเป็น 7.13 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นระดับที่ต่ำที่สุดในรอบเกือบ 3 ปี ขณะที่ดัชนีหุ้นแนสแดกซิ่งปิดตลาดที่ 1,579.55 จุด ลดลง 115.75 จุด หรือ 6.83 เปอร์เซ็นต์

สำหรับตลาดหุ้นยุโรปและเอเชียวันที่ 17 ก.ย. ปรับตัวดีขึ้นได้ทุกแห่ง โดยเฉพาะตลาดหุ้นลอนดอน ดัชนี FTSE ปิดตลาด ปรับตัวเพิ่มขึ้น 143 จุด ขณะที่ดัชนีหุ้นนิคเคอิ ตลาดหุ้นโตเกียว ปรับตัวเพิ่มขึ้น 240 จุด (ผู้จัดการ 180944)

นักวิเคราะห์ก็กล่าวว่าการลดลงกว่า 684 จุด ของตลาดหุ้นสหรัฐ เมื่อวันที่ 17 ก.ย. เป็นการลดลงน้อยกว่าที่คาด เพราะมีการออกมาตรการช่วยพยุงตลาด ไม่ว่าจะเป็นการเปิดโอกาสให้บริษัทต่างๆ ซื้อหุ้นคืน หรือ share buy back และมีการลดดอกเบี้ยของธนาคารกลางสหรัฐฯ 0.5 เปอร์เซ็นต์ ก่อนตลาดหุ้นเปิดทำการ ซึ่งเป็นการลดก่อนกำหนดการประชุมเฟดในวันที่ 2 ต.ค. 2544 (ผู้จัดการ 180944)

-สถานการณ์การท่องเที่ยวทั่วเอเชียส่อแววแย่

รายงานข่าววันที่ 30 ก.ย. 2544 กล่าวว่า ตลอดทั่วทั้งเอเชีย มีความหวั่นเกรงว่าอาจมีการก่อเหตุของชาวมุสลิมเล็ดร่อน ซึ่งอาจทำให้การเดินทางท่องเที่ยวรอบๆ ภูมิภาคแถบนี้ต้องถดถอยลง

ที่เกาะบาหลี ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่สุดของอินโดนีเซีย ไอ จีเด ปีตานา ประธานคณะกรรมการการท่องเที่ยวแห่งบาหลีกล่าวว่า “ตลาดนักท่องเที่ยวอเมริกันและยุโรปตกฮวบ และเราเจอการบอยก๊อกลงเป็นตัวเลขเยอะทีเดียว” และว่าผู้ประกอบการด้านทัวร์จำนวนมากที่นี้หวังว่า นักท่องเที่ยวจากประเทศเอเชียอื่นๆ โดยเฉพาะญี่ปุ่น จะสามารถอุดหนุนให้ที่เกิดจากจำนวนซึ่งลดลงของนักท่องเที่ยวอเมริกันและยุโรปได้

ทางด้านมาเลเซีย ประชาสัมพันธ์ของเครือโรงแรมและรีสอร์ทใหญ่แห่งหนึ่ง ซึ่งมีกิจการทั้งที่เกาะลังกาวีและเกาะปีนังแจ้งว่า มีการบอยก๊อกลงที่พักอยู่บ้างจากนักท่องเที่ยวยุโรปและสหรัฐ และเมื่อดูจากสภาพการเดินทางทางอากาศแล้ว การทำอากาศยานของมาเลเซียแถลงว่า ปริมาณผู้โดยสาร “ลดลงอย่างสำคัญ” ในเดือนกันยายน และว่าขณะนี้การท่องเที่ยวซึ่งเป็นแหล่งทำรายได้เงินตราต่างประเทศเป็นอันดับสองของมาเลเซีย และผู้ประกอบการบางรายกำลังเตรียมตัวรับมือความย่ำแย่ในช่วงเดือนธันวาคม ที่ปกติจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาจำนวนมากแล้ว

ส่วนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประมาณว่า จำนวนนักท่องเที่ยวในรอบไตรมาสสุดท้ายของปีนี้ ซึ่งปกติเป็นช่วงที่มีผู้เข้ามาสูงสุด อาจลดลงถึง 30% เมื่อเทียบกับปี 2000

ทางด้านเวียดนาม ส่วนที่กระทบหนักที่สุดคือตลาดระดับบนสุด โดยมีการบอยก๊อกลงทั้งในส่วนของผู้เดินทางมาคนเดียว กรุ๊ปทัวร์ และผู้จัดการประชุมสัมมนา

แม้กระทั่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของเนปาลก็ถูกกระทบอย่างแรง โดยการจองโรงแรมที่พักในช่วงเดือนก.ย.-พ.ย. ซึ่งเป็นช่วงที่มีคนมาเที่ยวมากที่สุด ได้ถูกบอยคอตไปแล้วกว่า 50% นับแต่เกิดเหตุวินาศกรรมในสหรัฐ

สำหรับในฮ่องกง พวกเอเยนต์ทัวร์แจ้งว่า ผู้คนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอาจจะต้องตกงานกันถึง 6,000 คน หลังจากเกิดกระแสบอยคอตการท่องเที่ยว เนื่องจากผู้คนส่วนใหญ่หวาดกลัวการเดินทางด้วยเครื่องบิน

“เอเยนต์ทัวร์ต่างๆ ในฮ่องกงกว่าจ้างพนักงานกว่า 20,000 คน จากข้อมูลที่รวบรวมได้ ชี้ว่า ราว 20-30% อาจต้องถูกเลิกจ้าง หากสถานการณ์ยังเป็นอย่างนี้ต่อไปอีก 6 เดือน” รอนนี่ หยวน ประธานสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวฮ่องกงกล่าว

ทางด้านสมาคมโรงแรมฮ่องกงก็แถลงว่า โรงแรมบางแห่งมีจำนวนผู้เข้าพักลดลงเหลือเพียง 50% ภายหลังจากเกิดเหตุวินาศกรรมสองขั้วนี้ ทั้งที่ปกติน่าจะอยู่ในระดับ 80% คณะกรรมการการท่องเที่ยวฮ่องกงบอกว่า ตอนนี้ไม่คิดว่าปีนี้นักท่องเที่ยวจะมีอัตราเพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว แม้ก่อนหน้านี้เคยทำนายว่าน่าจะเพิ่มขึ้นเกือบ 8%

ทางด้านจีน บริษัทต่างๆ ในวงการท่องเที่ยวต่างได้เห็นจำนวนนักท่องเที่ยวลดต่ำลงแล้ว ทั้งจากสหรัฐฯและชาติอื่นๆ อีกทั้งคาดหมายว่าสิ่งต่างๆ จะเลวร้ายลงอีก เจ้าหน้าที่ผู้หนึ่งในบริษัทไชน่า อินเตอร์เนชั่นแนล แทรเวล เซอร์วิส ซึ่งเป็นของรัฐกล่าวว่า มีการบอยคอตเล็กเข้ามาทุกวัน ส่วนบางกลุ่มที่ตอนแรกจะมีคนมากันหลายสิบคน ก็เหลือเพียงไม่กี่คน “นับจนถึงขณะนี้ ลูกค้าของเราจากอเมริกาเหนือราว 2,000 คน ได้ยกเลิกการเดินทางมาเยือนจีน” เขาบอก (ผู้จัดการ 300944)

1.1.3 การคาดการณ์ภาวะเศรษฐกิจโลกหลังเหตุการณ์ 11 ก.ย.

-นักเศรษฐศาสตร์เชื่อเศรษฐกิจโลกจะหดตัว

ทันทีที่เกิดเหตุการณ์สะเทือนขวัญ 11 ก.ย. ในสหรัฐ นักเศรษฐศาสตร์ได้ออกมาคาดการณ์ภาวะเศรษฐกิจว่า เชื่อว่าเศรษฐกิจโลกจะหดตัวลง โดยเหตุการณ์นี้ทำลายความเชื่อมั่นของสหรัฐฯและทำให้นักลงทุนซื้อทองคำและสินทรัพย์อื่นเพื่อเก็งกำไร ขณะเดียวกันธนาคารกลางทั่วโลกเตรียมพร้อมอัดฉีดสภาพคล่องเข้าสู่ตลาด ซึ่งอาจจะรวมไปถึงการลดอัตราดอกเบี้ยให้ลดต่ำลง เพื่อป้องกันอัตราแลกเปลี่ยนในเงินสกุลสำคัญของโลกไม่ให้ผันผวน ก่อนที่ตลาดหุ้นสหรัฐจะเปิดทำการอีกครั้งในวันที่ 17 ก.ย. 2544 นอกจากนั้น ความไม่เชื่อมั่นของผู้บริโภคที่ต้นตระหนก และที่ทำการของธุรกิจขนาดใหญ่และสำคัญของโลกต้องปิดลง ซึ่งเชื่อว่าต้องใช้เวลาเป็นสัปดาห์จึงจะเปิดทำการได้ ทำให้รายได้การใช้จ่ายของสหรัฐลดลง หากธนาคารกลางสหรัฐอัดฉีดสภาพคล่องสู่ระบบอย่างรวดเร็ว เศรษฐกิจจะไม่ทรุดตัวลงมาก รวมทั้งการควบคุมสถานการณ์ในตลาดหุ้นสหรัฐอเมริกาให้ได้ทันทีที่เมื่อเปิดทำการ

ขณะเดียวกันราคาทองคำโลกพุ่งสูงสุดในรอบ 4 เดือน เพราะทองคำเป็นแหล่งลงทุนที่มีความปลอดภัยมากที่สุด โลหะที่มีค่าเช่นพลาดินัม และเงินก็ปรับตัวขึ้น ส่วนราคาน้ำมันในตลาดโลกที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นในคืนวันที่ 11 ก.ย. 2544 กลับเข้าสู่ภาวะปกติแล้ว หลังจากทีโอเปกประกาศว่าจะนำน้ำมันสำรองที่มีอยู่เข้าซื้อขายทันทีหากราคาน้ำมันสูงขึ้นอย่างไร้เหตุผล ล่าสุดราคาน้ำมันดีเซลสำเร็จรูปปรับตัวเพิ่มขึ้น 1.3 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล อยู่ที่ 31.5 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล น้ำมันเบนซินสำเร็จรูปอยู่ที่ 31.1 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล (ผู้จัดการ 120944)

-ธนาคารโลกออกรายงานประเมินความสูญเสียทางเศรษฐกิจ

เมื่อวันที่ 1 ต.ค. 2544 หนังสือพิมพ์อินเตอร์เนชั่นแนล เฮรัลด์ ทรีบีูน ของสหรัฐได้เสนอข่าวโดยอ้างอิงจากส่วนหนึ่งของรายงานพิเศษของธนาคารโลก ว่าด้วยผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการโจมตีของผู้ก่อการร้าย และการให้สัมภาษณ์ของนายเจมส์ วูลเฟนซอห์น ประธานธนาคารโลกคนปัจจุบัน ซึ่งระบุว่า ผลกระทบเฉพาะหน้าทางเศรษฐกิจจากเหตุการณ์วันที่ 11 ก.ย. จะทำให้ประเทศยากจนจำนวนมากต้องตกลงสู่ภาวะเศรษฐกิจถดถอย เพราะการส่งออกลดฮวบ การท่องเที่ยวพังยับ และราคาสินค้าโภคภัณฑ์กับการลงทุนต่างตก

“เมื่อประกอบกับการทรุดฮวบของเศรษฐกิจทั่วโลก การตกของราคาสินค้าโภคภัณฑ์ และการลดต่ำรุนแรงของการค้าระหว่างประเทศ จะเห็นชัดว่าผู้ได้รับความเดือดร้อนมากที่สุดคือประชาชนในประเทศกำลังพัฒนา” วูลเฟนซอห์นกล่าว และว่า “จากนั้นก็จะมีลูกหลานไปจนถึงผู้ที่มีชีวิตอยู่อย่างมั่งมีสิ้นเกินในที่สุด” ด้วย

รายงานของธนาคารโลกฉบับนี้ยังประมาณการว่า ผลกระทบของการบุกโจมตีอาจทำให้อัตราเติบโตโดยเฉลี่ยของประเทศอุตสาหกรรม จำกัดอยู่ในระดับเพียง 0.95% ในปีหน้า

มีตัวอย่างหลายๆ เรื่องที่รายงานเว็ลด์แบงก์ยกมา เพื่อแสดงให้เห็นผลกระทบโดยตรงต่อเศรษฐกิจโลกจากเหตุการณ์โจมตีของผู้ก่อการร้าย เช่น สายการบินเร็วใหญ่ๆ ต่างเพิ่มอัตราค่าระวางไปยังอินเดีย 10-15%, ยอดจองทัวร์มาพักผอนในแถบประเทศทะเลแคริบเบียนถูกบอยคอตไปถึงราว 65% รายงานยังชี้ว่าเงินทุนภาคเอกชนที่ไหลเข้าสู่กลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ก็กำลังลดฮวบฮาบ และทำนายว่าจะตกลงจากระดับ 240,000 ล้านดอลลาร์ในปีที่แล้ว เหลือเพียง 160,000 ล้านดอลลาร์ตลอดทั้งปีนี้

ประธานธนาคารโลกเสนอว่า สิ่งที่เราจำเป็นต้องทำคือการสนับสนุนทางการเงินอย่างมีที่มา ทั้งจากแหล่งทวิภาคีและแหล่งพหุภาคี อาทิ เช่นการเจรจาการค้ารอบใหม่ซึ่งมีกำหนดจะเริ่มขึ้นในเดือนพฤศจิกายน ณ กรุงโดฮา ประเทศกาตาร์ ยังควรจะต้องมีการคิดถึงวิธีในการช่วยเหลือประเทศยากจน ให้สามารถผนวกรวมเข้ากับระบบการค้าของโลกได้ดียิ่งขึ้น

“ผมคิดว่าในช่วงหลายๆ ปีข้างหน้า เราจำเป็นต้องมี 3 สิ่ง เพื่อรับมือกับผลกระทบจากการโจมตีของผู้ก่อการร้ายต่อเศรษฐกิจโลก” วูลเฟนซอห์นบอก “เราจำเป็นต้องมีความช่วยเหลือระหว่างประเทศให้มากขึ้น ต้องให้เพิ่มขึ้นราว 10,000-20,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี จนยอดรวมอยู่ในระดับเพิ่มขึ้นประมาณ 100,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐในระยะหลายๆ ปีต่อไป เราจำเป็นต้องเปิดการค้าให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา และเราจำเป็นต้องร่วมมือประสานงานในเรื่องนโยบายการเงินและการคลังกันต่อไป”

อย่างไรก็ตาม ธนาคารโลกระบุในรายงานว่า การพยากรณ์นี้ใช้สมมุติฐานว่า ธุรกิจจะกลับคืนสู่ปกติภายในกลางปี 2002 เนื่องจากในท้ายที่สุดผู้บริโภคจะตอบสนองต่ออัตราดอกเบี้ยที่ลดต่ำลง อย่างไรก็ตามพวกเขาเคยทำในตอนเกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอยครั้งก่อนๆ อีกทั้งเมื่อไม่มีข่าวใหม่ๆ ที่จะเข้ามาช็อกเศรษฐกิจโลกแล้ว (ผู้จัดการ 011044)

-หัวหน้านักเศรษฐศาสตร์ไออีซีดี ชี้กิจกรรมทางเศรษฐกิจในไตรมาส 3 จะได้รับผลกระทบโดยตรงจากการก่อวินาศกรรมในสหรัฐ

อิกนาซิโอ วิสโก หัวหน้านักเศรษฐศาสตร์ขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (ไออีซีดี) ให้สัมภาษณ์ในนิตยสารไออีซีดี อ็อบเซิร์ฟเวอร์ฉบับล่าสุดว่า กิจกรรมทางเศรษฐกิจของโลกในไตรมาส 3 จะได้รับผลกระทบโดยตรงจากการก่อวินาศกรรมในสหรัฐเมื่อวันที่ 11 ก.ย. 2544 และการเติบโตของสหรัฐในช่วง 6 เดือนหลังจะติดลบ ซึ่งหมายถึงสัญญาณของการถดถอย และว่าประกบกับภาวะตลาดหุ้นตกต่ำทั่วโลกในขณะนี้ ทำให้คาดหมายได้ว่า ผู้บริโภคและนักลงทุนทั่วโลกจะสูญเสียความเชื่อมั่นอย่างรุนแรงจากเหตุการณ์การก่อการร้าย และจะหันมา “คอยและมอง” โดยแน่วแน่นี้อาจลากยาวถึงครึ่งแรกของปีหน้า

เขากล่าวด้วยว่า การที่กิจการต่างๆ และผู้บริโภคชะลอการลงทุน หรือการใช้จ่ายเงินก้อนใหญ่ จะลดให้เศรษฐกิจโลกสะดุด และตลาดอสังหาริมทรัพย์ตกต่ำ แต่หลังจากที่ควันหลงจากการก่อการร้ายจางลง กิจกรรมทางเศรษฐกิจในกลุ่มไออีซีดีจะฟื้นตัว

อย่างไรก็ดี วิสโกออกตัวว่า คงยากที่จะระบุเวลาชัดเจนว่าเศรษฐกิจจะฟื้นเมื่อใด และชี้ว่าการฟื้นตัวขึ้นอยู่กับความเคลื่อนไหวโดยพร้อมเพรียงของผู้อาวุโณบายด้านการเงิน เพื่อฟื้นความเชื่อมั่นและกระตุ้นอุปสงค์ แต่ก็ต้องคำนึงถึงว่า แม้ว่าการอัดฉีดสภาพคล่องจะช่วยลดความเสี่ยงของการล้มละลาย แต่ขณะเดียวกัน มาตรการดังกล่าวก็อาจปลุกเร้าให้เกิดความกดดันด้านเงินเฟ้อ และนำไปสู่การหันไปใช้นโยบายรัดเข็มขัดอย่างเคร่งครัดในปี 2003 สุดท้าย วิสโกยังเตือนถึงความเสี่ยงระยะยาว ซึ่งรวมถึงการจำกัดการไหลเวียนของเงินทุนและการค้า โดยบอกว่ามันอาจส่งผลกระทบต่อประเทศพัฒนาแล้วเท่านั้น แต่ยังรวมถึงประเทศตลาดเกิดใหม่ด้วย (ผู้จัดการ 021044)

1.2 สถานการณ์และคาดการณ์ภาวะเศรษฐกิจภูมิภาคต่างๆในช่วงการรายงานเดือน ก.ย. 2544

1.2.1 สถานการณ์เศรษฐกิจสหรัฐแม้ยังยั้งแฉ่ง

ภาวะเศรษฐกิจสหรัฐ ในช่วงการรายงานเดือน ก.ย. 2544 (ก่อนเหตุการณ์ 11 ก.ย.) ตัวเลขการขยายตัวเศรษฐกิจหรือจีดีพีที่ผ่านมา 2 ไตรมาสยังเคลื่อนไหวอยู่ในพื้นที่จำกัด โดยไตรมาสแรกอยู่ที่ 1.3% ขณะที่ไตรมาสที่ 2 โตเพียง 0.2% ขณะที่ตัวเลขบ่งชี้ทางเศรษฐกิจอื่นก็มีแนวโน้มไม่ดีนัก นับตั้งแต่ตัวเลขส่งออกที่ลดลงต่อเนื่องตั้งแต่ไตรมาสแรก -1.2% จนถึงไตรมาส 2 ซึ่งลดลง -12.2% ขณะนำเข้าต่ำลงต่อเนื่องที่ -5% ในไตรมาส 1 และ -7.7% ในไตรมาสที่ 2 ขณะที่ดุลบัญชีเดินสะพัดไตรมาส 1 ติดลบที่ 109,562 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนดุลการค้าและบริการติดลบที่ 95,015 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อย่างไรก็ตาม อัตราเงินเฟ้อประจำเดือน ส.ค.ได้เพิ่มขึ้นจากเดือนก่อน 0.1% เนื่องจากราคาน้ำมัน บูห์ ค่าตัวเครื่องบินลดลง ขณะที่ค่ารักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น จึงทำให้เงินเฟ้อเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย (ไทยรัฐ 190944)

-มหาวิทยาลัยมิชิแกนเปิดเผยผลการสำรวจความเชื่อมั่นผู้บริโภคอเมริกันร่วงลงไปอยู่ที่ระดับ 83.6 ตั้งแต่ก่อนเหตุการณ์ 11 ก.ย.

รายงานข่าวกล่าวว่า ที่น่าสนใจก็คือ ผลการสำรวจของมหาวิทยาลัยมิชิแกนที่ว่าความเชื่อมั่นของผู้บริโภคอเมริกันร่วงลงไปอยู่ที่ระดับ 83.6 จาก 91.5 ในเดือน ส.ค. 2544 นั้น ได้จัดทำขึ้นก่อนเหตุการณ์วินาศกรรมร้ายแรงในสหรัฐเสียอีก

“ผู้บริโภคเริ่มรู้สึกถึงความยากลำบากภายใต้ความกดดันจากการที่เงินออมร่อยหรอ หนี้พุ่ง และอัตราว่างงานกระโจนทำสถิติสูงสุด” สตีเฟน รอช หัวหน้านักเศรษฐศาสตร์ของมอร์แกน แสตนลีย์ วิเคราะห์ และเสริมว่า เมื่อประกอบกับการก่อวินาศกรรมที่ช็อกโลกทำให้ “ไคกานุกรมครั้งนี้อาจเป็นจุดบ่งชี้ถึงภาวะถดถอยแห่งปี 2001”

ส่วนนายเคลาส์ มาร์ตินี ประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายการลงทุนของดีดับเบิลยูเอส (กองทุนการลงทุนใหญ่ที่สุดของเยอรมนี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของดอยช์ แบงก์) ชี้ว่า การบริโภคเป็นปัจจัยเดียวที่ช่วยป้องกันไม่ให้เศรษฐกิจถดถอย ดังนั้น ถ้าความเชื่อมั่นลดลงชวบชาบ เศรษฐกิจสหรัฐต้องเจอปัญหาหนักแน่น และว่าเหตุการณ์ 11 ก.ย. จะทำให้การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกต้องเลื่อนออกไปอีกครั้งปี

ด้านนายซวงวอนซอน หัวหน้านักเศรษฐศาสตร์ของเวลส์ ฟาร์โก แอนด์ โค. ในมินนิอาโพลิส สหรัฐฯ กล่าวเสริมว่า ตัวเลขเศรษฐกิจของสหรัฐจะแย่ลงก่อนที่จะดีขึ้น และแนวโน้มจะยิ่งอึมครึมขึ้นหากสหรัฐเปิดปฏิบัติการทางทหารในวงกว้าง และจากแนวโน้มแง่ลบของเศรษฐกิจสหรัฐในขณะนี้ ประกอบกับอัตราเติบโตในฟากยุโรปที่ลดระดับลงมาเหลือเพียงครั้งหนึ่ง และญี่ปุ่นไหลรูดสู่ภาวะถดถอยครั้งที่ 4 ในรอบทศวรรษ ทำให้ยากที่จะคาดว่าเศรษฐกิจโลกจะหนีภาวะถดถอยพ้น

รายงานการวิเคราะห์กล่าวด้วยว่า แม้แนวโน้มหลายอย่างยังเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน แต่บางเรื่องก็เกือบจะเป็นที่แน่นอนแล้ว อาทิ การถล่มอเมริกาทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเสียหายยับเยิน ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่ามูลค่าความเสียหายอาจสูงถึงหลายพันล้านดอลลาร์สหรัฐ รุนแรงกว่าครั้งสงครามอ่าวเปอร์เซียปี 1991 นอกจากนี้ อุตสาหกรรมประกันภัยก็ถูกคาดการณ์เช่นกันว่า จะต้องจ่ายเงินกันเป็นพันๆ ล้านดอลลาร์ ขณะที่อุตสาหกรรมสายการบินโลกคาดการณ์แล้วว่าจำเป็นต้องเผชิญการขาดทุนครั้งประวัติศาสตร์ ถึงขั้นที่สายการบินบางแห่งอาจล้มละลายไปเลย และสุดท้ายคืออุตสาหกรรมค้าปลีก ถ้าผู้บริโภคยังเก็บตัวอยู่กับบ้าน นั่นย่อมถือเป็นข่าวร้ายสำหรับบริษัทการเงินและผู้ให้บริการบัตรเครดิตด้วย (ผู้จัดการ 140944)

1.2.2 อนาคตของเศรษฐกิจญี่ปุ่นซึ่งที่ผ่านมาอยู่ในอาการไม่แน่นอน ยังมีอันต้องมิดมนลงอีก

สำนักคณะรัฐมนตรีแห่งญี่ปุ่น ได้เผยแพร่การประเมินภาวะเศรษฐกิจที่มิดมนเหมือนเดือนที่ผ่านมาเอาไว้ในรายงานประจำเดือนซึ่งออกเผยแพร่เมื่อวันที่ 12 ก.ย. 2544 โดยรายงานนี้กล่าวว่าเศรษฐกิจญี่ปุ่นยังคงอยู่ในภาวะเสื่อมทรุด และ “ปัจจัยต่างๆอันน่ากังวล” ยังคงครอบคลุมทิศทางอนาคต ทั้งนี้ รายงานประจำเดือนฉบับนี้ ยังไม่ได้นำเอาผลกระทบจากเหตุการณ์สองขวัญในสหรัฐเมื่อวันอังคารที่ 11 ก.ย. มาพิจารณาไว้ด้วย

ขณะที่ เฮโซ ทาเคนาเกะ รัฐมนตรีเศรษฐกิจและเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการคลังคนอื่นๆ ให้ความเห็นว่า เวลานี้ยังเร็วเกินไปและยังไม่มีข้อมูลตัวเลขเพียงพอที่จะคาดคะเนผลกระทบของเหตุการณ์ดังกล่าวที่จะมีต่อเศรษฐกิจโลก และย้ำว่าญี่ปุ่นควรต้องยึดมั่นอยู่กับแผนการของตน ที่จะดำเนินมาตรการปฏิรูปเศรษฐกิจซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง ถึงแม้จะต้องประสบความความเจ็บปวดก็ตาม

อย่างไรก็ดี ในส่วนของนักเศรษฐศาสตร์จำนวนมากนั้น ต่างแสดงความวิตกว่า เหตุการณ์ที่อาคารเวิลด์เทรด เซ็นเตอร์ ในมหานครนิวยอร์กและกระทรวงกลาโหมสหรัฐที่วอชิงตันถูกก่อวินาศกรรม อาจผลักดันให้เศรษฐกิจสหรัฐจมลงสู่ภาวะถดถอย และนั่นหมายถึงว่าโอกาสการฟื้นตัวของเศรษฐกิจญี่ปุ่น ที่ต้องพึ่งพาอาศัยการส่งออกอย่างมาก ก็จะต้องเลื่อนช้าออกไปด้วย

ก่อนหน้านี้ กระทรวงการคลังญี่ปุ่นแถลงว่า ดุลบัญชีเดินสะพัด ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบระหว่างสินค้าและบริการที่ส่งออกกับที่นำเข้าในรอบระยะเวลาหนึ่งๆ ของเดือนกรกฎาคม มีตัวเลขได้เปรียบดุลเหลือเพียง 775,600 ล้านเยน (6,490 ล้านดอลลาร์) ลดลงจากระยะเดียวกันของปีก่อน 28.2% โดยทางกระทรวงฯ แจกแจงด้วยว่า ในเดือนกรกฎาคม ยอดได้เปรียบดุลการค้าของญี่ปุ่นเหลือเพียง 579,800 ล้านเยน หรือลดลง 50.1% สืบเนื่องจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจ และการที่ยอดใช้จ่ายสินค้าไฮเทคของโลกทรุดฮวบ นับเป็นการโหมกระหน่ำใส่เศรษฐกิจของญี่ปุ่น ซึ่งเวลานี้กำลังอยู่บนขอบเหวที่จะร่วงหล่นลงสู่ภาวะถดถอยเป็นครั้งที่ 4 ในรอบ 10 ปี (ผู้จัดการ 130944)

1.2.3 ความเคลื่อนไหวของตลาดหุ้นในเอเชียและตลาดสำคัญหลังเกิดวินาศกรรมในสหรัฐ

ตลาดหุ้นที่ยังเปิดทำการในวันที่ 12 ก.ย. เช่น สิงคโปร์ติดลบ 7.42% เกาหลีใต้ -12.02% ฮองกง อินโดนีเซีย และญี่ปุ่น ติดลบ 8.87% 4.07% และ 6.63% ตามลำดับ และนับไป 7 วันทำการถึงวันที่ 20 ก.ย. 2544 ตลาดหุ้นส่วนใหญ่อยู่ในภาวะขาลง กล่าวคือ ตลาดหุ้นสิงคโปร์ติดลบทั้งหมด 17.15% ตลาดหุ้นไทยซึ่งเปิดทำการในวันที่ 13 ก.ย. ถึงวันที่ 20 ก.ย. ติดลบประมาณ 15.81% ได้หวัน ซึ่งเปิดทำการเพียง 4 วันในช่วงเวลาเดียวกันติดลบไป 11.88% เกาหลีใต้ลบ 10.76% ฮองกงลบ 10.59% ฟิลิปปินส์ลบ 9.20% มาเลเซียลบ 8.85% อินโดนีเซียลบ 5.12% ญี่ปุ่นลบ 4.54% ขณะที่ตลาดหุ้นแนสแดค และดาวโจนส์เปิดเพียง 3 วัน ถึงวันที่ 20 ก.ย. ติดลบไป 10.13% และ 8.94% ตามลำดับ (กรุงเทพธุรกิจ 230944)

1.3 การประชุมสุดยอดผู้นำประเทศและองค์การระหว่างประเทศ

1.3.1 รายงานองค์การ (UNCTAD) คาดการณ์อัตราการลงทุนในต่างประเทศปีนี้จะลดลงถึง 40% ต่ำสุดในรอบ 30 ปี ทั้งที่ยังไม่ได้พิจารณาโดยรวมผลกระทบของเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมในสหรัฐเข้าไปด้วย

รายงานที่เผยแพร่โดยองค์การ หรือการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (United Nations Conference on Trade and Development -UNCTAD) เมื่อวันที่ 18 ก.ย. 2544 ที่เจนีวา ระบุว่า ระบุความคาดหมายการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (foreign direct investment -FDI) ปีนี้ว่าจะลดลงถึงร้อยละ 40 เนื่องจากเศรษฐกิจโลกชะลอตัว นายรูเบนส์ วิคูเปโร เลขาธิการองค์การดังกล่าวว่า คาดว่าอัตราการไหลทั่วโลกของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศปีนี้ จะมีมูลค่ารวมกันประมาณ 760,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ การคาดการณ์ได้ประมวลจากข้อมูลที่ได้รับจาก 51 ประเทศ ซึ่งรวบรวมมาถึงเพียงวันที่ 3 ก.ย. 2544 จึงไม่ได้รวมเอาผลกระทบจากเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมในสหรัฐเมื่อวันที่ 11 ก.ย. 2544 มาพิจารณาด้วย

รายงานข่าวกล่าวว่า ระหว่างการนำเสนอ "รายงานการลงทุนโลกปี 2001: ส่งเสริมการสร้างเครือข่าย" ที่จัดขึ้นที่กรุงเจนีวา นั้น เจ้าหน้าที่ขององค์การสหประชาชาติพยายามหลีกเลี่ยงการเหยียดถึงผลกระทบอันจะเกิดขึ้นจากเหตุการณ์วันที่ 11 ก.ย. และรายงานได้เน้นว่าการลดลงถึง 40% ของอัตราการลงทุนในต่างประเทศนี้ เทียบจากอัตราที่พุ่งขึ้นสูงอย่างมากเมื่อปีที่แล้วคือสูงถึง 1.3 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ จึงเป็นการลดลงอย่างฮวบฮาบสู่ระดับต่ำสุดในรอบ 30 ปี และเป็นการลดลงครั้งแรกนับตั้งแต่ปี 1991

อย่างไรก็ตาม คาดหมายว่า การไหลของเงินลงทุนในต่างประเทศในปีนี้น่าจะสูงกว่าเมื่อปี 1998 และสูงกว่าอัตราตัวเฉลี่ยของการลงทุนดังกล่าวระหว่างปี 1996-2000

รายงานได้กล่าวในรายละเอียดว่า อัตราการไหลเข้าของเงินลงทุนต่างประเทศในประเทศอุตสาหกรรมพัฒนาแล้วในปีนี้อาจจะลดลงร้อยละ 49 จากปีที่แล้วซึ่งมีเงินลงทุนไหลเข้า 1.005 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่ในปีนี้อาจจะเข้ามาเพียง 510,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น ขณะเดียวกัน รายงานกล่าวว่า ในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนานั้น การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจะลดลงเพียง 6% เท่านั้น ดังนั้นสัดส่วนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในกลุ่มประเทศเหล่านี้จึงเพิ่มขึ้น 30% สูงกว่าสัดส่วนในปี 1998

นายริคูเปโรอธิบายว่า การลดลงของการลงทุนโดยตรงดังกล่าวที่สำคัญเป็นผลมาจากการลดลงของปริมาณการควบรวมกิจการข้ามพรมแดน ซึ่งมีสูงมากในช่วงปีก่อนๆ เช่นร้อยละ 50 และ 18 ของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในปี 1999 และ 2000 มาจากการควบรวมกิจการข้ามพรมแดน อย่างเช่นการควบรวมระหว่าง บริษัทแมนเนสแมน (เยอรมนี) กับ ไวคาไพเนอแอร์ทซ์ (อังกฤษ) เมื่อปีที่แล้ว ซึ่งมีมูลค่าถึง 200,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (Inter Press Service News Agency 190901)

2. สถานการณ์และคาดการณ์แนวโน้มเศรษฐกิจในประเทศ

2.1 สถานการณ์และแนวโน้มเศรษฐกิจไทยในช่วงการรายงานเดือน ก.ย. 2544

2.1.1 ธปท. คาดหากความไม่แน่นอนจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจสหรัฐยังยืดเยื้อต่อไป จะส่งผลให้เศรษฐกิจไทยปี 2545 ถดถอยทางเทคนิค

รายงานข่าวเมื่อวันที่ 18 ก.ย. 2544 อ้างคำกล่าวของ ดร.อัฉนา ไควความดี ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายเศรษฐกิจภายในประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ที่ระบุว่าภาวะเศรษฐกิจถดถอยคงไม่เกิดกับไทยในระยะสั้นภายในปีนี้ เพราะขณะนี้การใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาลยังเร่งอย่างเต็มที่ แต่สำหรับปีหน้า ขณะนี้ยังไม่สามารถคาดการณ์การเติบโตทางเศรษฐกิจได้ แต่ก็มีโอกาสที่เศรษฐกิจจะขยายตัวต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้ และหากความไม่แน่นอนจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจสหรัฐยังยืดเยื้อต่อไป จะส่งผลให้เศรษฐกิจไทยปี 2545 ถดถอยทางเทคนิคได้ "เหตุการณ์ในสหรัฐปีนี้คงไม่ทำให้เศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปจากที่คาดการณ์ไว้เดิมเท่าไร เพราะเกิดช่วงปลายปี หาก Growth จะตกก็ไม่เท่าไร แต่จะกระทบปีหน้ามากกว่า ถ้าเหตุการณ์ยืดเยื้อ ก็เกิด Technical recession" ดร.อัฉนากล่าว โดยภาวะเศรษฐกิจถดถอยทางเทคนิค คือภาวะที่เศรษฐกิจติดลบ 2 ไตรมาสติดต่อกัน ดร. อัฉนา ยังกล่าวด้วยว่า การส่งออกของไทยในช่วงไตรมาส 3 ของปีนี้อาจได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ภายนอกประเทศ จนกระทั่งอาจติดลบเป็นตัวเลข 2 หลัก เพราะปีที่แล้วฐานส่งออกขยายตัวสูงมาก อนึ่ง ก่อนหน้านี้อธิบดีพาณิชย์ รายงานตัวเลขการส่งออกครั้งแรกปีนี้ ติดลบ 0.25% จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ในขณะที่การส่งออก 9 เดือน ของปี 2543 ขยายตัว 21.6% (กรุงเทพธุรกิจ 190944)

2.1.2 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคหดต่อเนื่องเป็นเดือนที่ 3 ชี้หากความเชื่อมั่นลดลงอีก 2-3 เดือน จะส่งผลให้การบริโภคชะงักงัน

นางเสาวณีัย ไทยรุ่งโรจน์ คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เปิดเผยว่า ดัชนีความเชื่อมั่นของผู้บริโภคเกี่ยวกับเศรษฐกิจไทยในเดือน ส.ค.2544 จากการออกแบบสอบถามตัวอย่างจากประชาชนทั่วประเทศ จำนวน 1,738 คน พบว่า ปรับตัวลดลงเมื่อเทียบกับเดือน ก.ค. โดยประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า เศรษฐกิจไทยดี 10.4% จำนวน 48.7% และ 40.9% เห็นว่าแย่ ทำให้ดัชนีความเชื่อมั่นเกี่ยวกับเศรษฐกิจไทยโดยรวมเท่ากับ 69.6 สำหรับความเชื่อมั่นเกี่ยวกับโอกาสการทำงานทำ ประชาชน เห็นว่า ดี 7.5% จำนวน 47.4% เห็นว่า ปานกลาง และอีก 45.2% เห็นว่า แย่ ส่งผลให้ดัชนีความเชื่อมั่นเกี่ยวกับโอกาสในการหางานทำเท่ากับ 62.3 ส่วนความเชื่อมั่นเกี่ยวกับรายได้ในอนาคตดัชนีอยู่ที่ 97.2 โดยประชาชน เห็นว่า ดี 16.6% เห็นว่า ไม่เปลี่ยนแปลง 64.1% และเห็นว่าแย่ง 19.3%

นางเสาวณีัย กล่าวว่า ปัจจัยลบที่ส่งผลต่อดัชนี ที่สำคัญประกอบด้วย การที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ปรับประมาณการอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทยปี 2544 ลดลงจากเดิม 2-3% เหลือ 1.5-2% ราคาขายปลีกน้ำมันที่ปรับตัวสูงขึ้น โดยน้ำมันเบนซินราคาสูงขึ้น 90 สตางค์ต่อลิตร และน้ำมันดีเซล ราคาสูงขึ้น 50 สตางค์ต่อลิตร รวมทั้งการส่งออกช่วง 7 เดือนแรก ยังมีแนวโน้มชะลอตัวลง ส่วนปัจจัยบวก ที่สำคัญคือ การที่ศาลรัฐธรรมนูญตัดสินให้นายกรัฐมนตรี ไม่มีความผิดในกรณีแจ้งโยกย้ายบัญชีทรัพย์สินหนี้สินเป็นเท็จ ทำให้

ความกังวลต่อสถานการณ์ของเมืองของนายพลลดลง ค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นอยู่ในระดับ 44 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ และดัชนีตลาดหลักทรัพย์ปรับตัวสูงขึ้นประมาณ 37.88 จุดในเดือน ส.ค. (กรุงเทพฯธุรกิจ 120944)

3. ความเคลื่อนไหวไตรมาส

3.1 ความเคลื่อนไหวเพื่อรับมือกับปัญหาเศรษฐกิจ

3.1.1 *กรม. อนุมัติหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจประจำปีงบประมาณ 2545 วงเงิน 58,000 ล้านบาท*

จากการแถลงข่าวของดร.ณทชัย ทิวไผ่งาม รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าที่ประชุมคณะรัฐมนตรีวันที่ 11 ก.ย. 2544 ได้อนุมัติหลักเกณฑ์การใช้จ่ายสำรองเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจประจำปีงบประมาณ 2545 วงเงิน 58,000 ล้านบาท โดยจะออกระเบียบพิเศษเพื่อให้สามารถใช้จ่ายเงินเข้าระบบได้อย่างรวดเร็วตามเป้าหมาย โดยเฉพาะโครงการจัดซื้อจัดจ้าง และการก่อสร้างต่างๆ ที่หากใช้วิธีปฏิบัติเดิมของสำนักงานงบประมาณจะไม่สามารถเบิกจ่ายได้คล่องตัว

"การจัดซื้อจัดจ้างและเบิกจ่ายเงินตามขั้นตอนการใช้งบประมาณปกติเป็นลักษณะ Pre-audit อาจไม่สามารถนำเม็ดเงินเข้าสู่ระบบได้เร็ว โดยเฉพาะงบลงทุน เช่น งานก่อสร้างของหน่วยราชการและหน่วยงานระดับพื้นที่จะต้องทำตามขั้นตอนปกติ อาจไม่เกิดผลในการกระตุ้นเศรษฐกิจได้ทันต่อเหตุการณ์ จึงอาจจะต้องมีการพิจารณา ออกระเบียบพิเศษในการใช้จ่ายเงิน 5.8 หมื่นล้านบาท" ดร.ณทชัยกล่าว และว่าล่าสุดมีโครงการขอรับการสนับสนุนมาแล้ว 437 โครงการ วงเงิน 70,498 .11 ล้านบาท ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) รับผิดชอบพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญ โดยโครงการจะต้องมีลักษณะการใช้จ่ายเงินไม่เกิน 1 ปี และไม่ก่อให้เกิดภาระผูกพันงบประมาณในปีต่อไป รวมถึงมีองค์ประกอบการใช้จ่าย ที่เน้นการจ้างงาน โดยเฉพาะแรงงานในท้องถิ่น และเน้นการใช้วัสดุวัตถุดิบในประเทศได้เป็นหลัก (กรุงเทพฯธุรกิจ 120944)

3.1.2 *กรม. อนุมัติแผนปรับปรุงภาษีชุดใหญ่ มุ่งธุรกิจเอสเอ็มอีเป็นหลัก หวังใช้เป็นหัวหอกพลิกฟื้นเศรษฐกิจ*

นายสุภรณ์ ภาวัฒน์กุล อธิบดีกรมสรรพากร เปิดเผยว่า ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 ก.ย. 2544 มีมติอนุมัติมาตรการทางภาษีเพื่อสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (เอสเอ็มอี) ซึ่งประกอบด้วย การปรับลดอัตราภาษีอากร การยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับธุรกิจเงินร่วมลงทุน หรือเวนเจอร์ แคปิตอล และการปรับปรุงการคิดค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินใหม่

โดยการปรับลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล สำหรับเอสเอ็มอี ให้เฉพาะผู้ประกอบการที่มีทุนจดทะเบียนชำระแล้วไม่เกิน 5 ล้านบาท ในลักษณะขั้นบันได ได้แก่ กำไรสุทธิตั้งแต่ 1-1,000,000 บาท เสียภาษีในอัตรา 20% กำไรสุทธิตั้งแต่ 1,000,001-3,000,000 บาท เสียภาษีอัตรา 25% และกำไรสุทธิตั้งแต่ 3,000,001 บาทขึ้นไป เสียภาษีในอัตรา 30% สำหรับเอสเอ็มอีที่มีทุนจดทะเบียนชำระแล้วเกิน 5 ล้านบาทขึ้นไป ยังคงต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตรา 30% ตามปกติ

ส่วนมาตรการด้านการปรับปรุงค่าเสื่อมราคา จะเน้นให้มีการหักค่าเสื่อมราคาได้เร็วขึ้นเบื้องต้นในปีแรก เป็นกรณีพิเศษ ประกอบด้วยทรัพย์สินประเภทคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ เดิมกำหนดให้หักค่าเสื่อมราคาภายในระยะเวลา 5 ปี แต่เพื่อกระตุ้นให้มีการใช้สินค้า และเหมาะสมกับอายุการใช้งาน จึงปรับปรุงให้เหลือเพียง 3 ปี เป็นกรณีทั่วไป ส่วนเอสเอ็มอีให้หักค่าเสื่อมในปีแรกได้ 40% ส่วนที่เหลือให้ทยอยหักภายใน 3 ปี ดังนั้น เอสเอ็มอีที่ใช้วิธีหักค่าเสื่อมด้วยวิธีเส้นตรง จะหักในปีแรกได้ 60%

ทรัพย์สินประเภทโรงงาน ปัจจุบันกำหนดให้หักค่าเสื่อมได้ภายใน 20 ปี อัตราใหม่หลังปรับปรุงให้หักค่าเสื่อมราคาในปีแรกได้ 25% ของมูลค่าทรัพย์สิน ส่วนที่เหลือทยอยหักได้ภายในระยะเวลา 20 ปี ส่วนทรัพย์สินประเภทเครื่องจักร ปัจจุบันกำหนดให้หักค่าเสื่อมได้ภายใน 5 ปี อัตราใหม่หลังปรับปรุง ให้หักค่าเสื่อมในปีแรกได้ 40% ของมูลค่าทรัพย์สิน ส่วนที่เหลือทยอยหักใน 5 ปี

นายสุภรณ์ กล่าวอีกว่า จากมาตรการทางภาษีดังกล่าวทำให้การจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลลดลงปีละ 5,200 ล้านบาท แต่ในระยะยาวเมื่อเอสเอ็มอีเหล่านี้มีความเข้มแข็งแล้ว ก็จะเป็นฐานภาษีที่สำคัญและยั่งยืนในอนาคต (กรุงเทพฯธุรกิจ 190944)

3.1.3 *รัฐบาลมอบหมายสภาพัฒน์ฯ ทำแผนรับมือเศรษฐกิจระยะสั้น เน้นแผนกระตุ้นเศรษฐกิจ แก้ปัญหาการว่างงาน การใช้งบฯ 5.8 หมื่นล้าน พร้อมรื้อตัวเลขตามแผน 5 ปี*

นายจาตุรนต์ ฉายแสง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เปิดเผยภายหลังการประชุมคณะกรรมการศึกษาภาวะเศรษฐกิจมหภาคที่ทำเนียบรัฐบาลเมื่อวันที่ 19 ก.ย.2544 ว่า ได้สั่งการให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ไปยกวางแผนรับมือผลกระทบเศรษฐกิจระยะสั้น จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสหรัฐต่อประเทศไทย โดยเน้นแผนกระตุ้นเศรษฐกิจ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เนื่องจาก ขณะนี้ได้มีการวิเคราะห์ผลกระทบจากเหตุการณ์สหรัฐว่า จำเป็นต้องติดตามและมีมาตรการระยะสั้นออกมารองรับ รวมถึงการปรับลดตัวเลขเศรษฐกิจในแผนเศรษฐกิจมหภาคของรัฐบาล โดยเฉพาะแผนเร่งรัดฟื้นฟูเศรษฐกิจยั่งยืนระยะ 5 ปี (2545-2549) ที่ผ่านกรม.สัญญาฯ ที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยตัวเลขหลักๆ ที่จะต้องปรับได้แก่ จีดีพี ดุลบัญชีเดินสะพัด การส่งออก และนำเข้า ซึ่ง

แผน 5 ปีนี้ จะเป็นส่วนที่เชื่อมโยงกับแผนฯ 9 ทั้งนี้ในที่ประชุมได้มีการเสนอมาตรการรับมือเศรษฐกิจระยะสั้น อาทิ การบรรเทาผลกระทบ การว่างงานของประชาชน และการส่งเสริมการใช้เงิน 5.8 หมื่นล้านให้รวดเร็ว โดยเน้นการจ้างงาน การตลาดส่งออกสินค้าใหม่ๆ และการปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า การส่งเสริมการลงทุนของรัฐกิจไทย ในตลาดประเทศเช่น อุตสาหกรรมก่อสร้าง ให้ไปเปิดตลาดในต่างประเทศมากขึ้น (กรุงเทพธุรกิจ 200944)

3.1.4 **กรม.ปรับเป้าหมายจีดีพีในอีก 5 ปีข้างหน้าตามแผนฯ 9 ลง 1% เหลือ 4-5%**

พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี กล่าวภายหลังการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 25 ก.ย. 2544 ว่า ที่ประชุมได้อนุมัติให้มีการปรับลดเป้าหมายการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ ที่ระบุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 9 (2545-2549) ลง โดยให้ปรับลดอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (จีดีพี) ลง 1% จากเป้าหมายเดิม กล่าวคือ ปรับลดเป้าหมายการส่งออกเฉลี่ย 5 ปี ข้างหน้าเหลือ 6% จากเดิมตั้งไว้ 7% ต่อปี และลดเป้าหมายการขยายตัวของรายได้การท่องเที่ยวเหลือ 7-8% จาก 10% ต่อปี ขณะที่ปรับลดการขยายตัวภาคอุตสาหกรรมจาก 5.5% ต่อปี เหลือ 4.5% และอัตราการจ้างงานใหม่แต่ละปีลดลงเหลือ 230,000 คนต่อปี จากเดิม 300,000 คน ทั้งนี้ สาเหตุที่จำเป็นต้องปรับเป้าหมายการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ย 5 ปีข้างหน้าลง เพราะคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สภาพัฒน์ฯ) มองว่าสถานการณ์การก่อการร้ายในสหรัฐจะกระทบกับรายได้การท่องเที่ยวของไทย

ส่วนเป้าหมายการขยายตัวของเงินเพื่อเฉลี่ยยังคงตั้งไว้ที่ 3% เท่าเดิม และคงอัตราการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดไว้ที่ปีละ 1-2% ของจีดีพี แผนฯ 9 จะเน้นการขยายการเติบโตให้สอดคล้องกับการสร้างรากฐานเศรษฐกิจให้เข้มแข็ง และใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (ไทยรัฐ 260944)

4. ความเคลื่อนไหวภาคเอกชน

4.1 **ความเคลื่อนไหวเพื่อรับมือปัญหาอันเกิดจากภาวะเศรษฐกิจหดตัว**

4.1.1 **ก. อุตสาหกรรม เสนอจัดตั้งโครงการชุปชีวิตธุรกิจไทย ตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาความร่วมมือระหว่าง ก. อุตสาหกรรม และ สอท. ใช้งบ 2,000 ล้านบาท เพื่อบรรเทาปัญหาการปลดคนงาน**

รายงานข่าววันที่ 28 ก.ย. 2544 กล่าวว่า นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ รมต. อุตสาหกรรม ได้เปิดเผยภายหลังการประชุมร่วมกับนาย ทวี บุตรสุนทร ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (สอท.) และนายสภาพร กวิตานนท์ ประธานที่ปรึกษาด้านยุทธศาสตร์พัฒนาอุตสาหกรรม ถึงผลกระทบจากเหตุการณ์เกิดวินาศกรรมในประเทศสหรัฐอเมริกา จากการหารือครั้งนี้ได้ข้อสรุปร่วมกันในเบื้องต้นว่า ก.อุตสาหกรรม จะจัดตั้งโครงการชุปชีวิตธุรกิจไทย ด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาความร่วมมือระหว่าง ก.อุตสาหกรรม และ สอท. เพื่อขออนุมัติงบกลาง ประมาณ 2,000 ล้านบาท เป็นกองทุนในการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ออกไปวิเคราะห์บริษัทเอกชนที่มีปัญหาเรื่องสภาพคล่อง การขาดแคลน วัตถุดิบ แต่ยังมีศักยภาพในการผลิตและส่งออก ทั้งนี้เพื่อลดปัญหาการปลดแรงงาน

นายสุริยะกล่าวว่า การทำเช่นนี้ยังเพื่อเป็นใบเบิกทางสำหรับขอแหล่งเงินกู้จากธนาคารพาณิชย์มาลงทุนเพิ่มเติม เพราะหลังจากที่คณะกรรมการที่ปรึกษาศึกษาเสร็จ ก็จะเป็นตัวกลางยื่นเรื่องเสนอขอเงินกู้จากธนาคารพาณิชย์ให้พิจารณาปล่อยกู้ให้ และคาดว่ากิจการใดที่ได้รับการรับรองจะได้รับอนุมัติเงินกู้เป็นกรณีพิเศษ ซึ่งต้องดำเนินการเช่นนี้ เพราะจากที่หารือกับธนาคารพาณิชย์พบว่า แต่ละธนาคาร แจ้งว่า ไม่สามารถจัดตั้งทีมที่ปรึกษาเพราะขาดบุคลากรไปตรวจสอบสภาพกิจการของแต่ละบริษัทในขณะนี้ เนื่องจากเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมาก แต่หากมีหน่วยงานหลักรับรองศักยภาพของกิจการมาในเบื้องต้น ก็พร้อมจะปล่อยกู้ให้ ทั้งนี้ จะได้เสนอให้ ครม. อนุมัติจัดตั้งโครงการดังกล่าว ภายในเดือน พ.ย. นี้ ก่อนที่จะเริ่มเปิดรับสมัครบริษัทที่ได้รับความเดือดร้อน คาดว่ามีประมาณ 5 พันบริษัท และจะใช้เวลาพิจารณาโครงการภายหลังเสนอมาใน 2 เดือน (ไทยรัฐ 280944)

4.1.2 **ตลท. เตรียมตั้งคณะทำงาน 4 กลุ่มย่อยศึกษาแผนแม่บทพัฒนาตลาดทุน**

นายสุรพันธ์ พลาลิขิต รองผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) เปิดเผยถึงความคืบหน้าเกี่ยวกับการจัดทำแผนแม่บทในการฟื้นฟูตลาดทุน (มาสเตอร์แพลน) ว่าคณะทำงานจะหารือการพิจารณาจัดตั้งคณะทำงานกลุ่มย่อย 4 กลุ่ม เพื่อศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับตราสารหนี้ ตราสารทุน อนุพันธ์ทางการเงิน และเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงทางการเงิน เพื่อให้แผนแม่บทมีเนื้อหาครอบคลุม และสามารถรองรับแนวทางการพัฒนาตลาดทุนในอนาคตให้มีประสิทธิภาพและคล่องตัวมากขึ้น โดยจะสรรหาบุคคลจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในหลายหน่วยงาน เช่น ตลาดหลักทรัพย์ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ศูนย์ซื้อขายตราสารหนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) กระทรวงการคลัง นักวิชาการ เป็นต้น โดยแผนแม่บทต้องให้ครอบคลุมถึงการพัฒนาทางด้านตลาดทุนทั้งระบบในอนาคต เพื่อให้ตลาดทุนสามารถทำหน้าที่พื้นฐานในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบการเงินได้ครบถ้วน รวมถึงต้องสามารถแข่งขันกับตลาดอื่น และอยู่รอดได้ภายใต้แรงกดดันต่อภาวะการเปลี่ยนแปลงต่างๆ (ผู้จัดการ 300944)

ความเคลื่อนไหวด้านประชากร สิ่งแวดล้อม และพลังงาน

1. ความเคลื่อนไหวด้านประชากร

1.1 ความเคลื่อนไหวด้านประชากรและคุณภาพชีวิต

1.1.1 เหตุการณ์ความรุนแรงในสังคมไทยพุ่งสูง ตาย - เจ็บ เหตุทะเลาะวิวาทมากที่สุด

นพ.มงคล ณ สงขลา ปลัด ก.สาธารณสุข เปิดเผยถึงสถานการณ์การเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากการถูกทำร้ายอันเป็นพฤติกรรมที่เป็นอันตรายต่อชีวิตของผู้อื่นว่า จากข้อมูลเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากการถูกทำร้ายในประเทศไทยปี 2542 ของ 19 โรงพยาบาลเครือข่ายที่เฝ้าระวังการบาดเจ็บไม่รวมโรงพยาบาลราชวิถี มียอดผู้บาดเจ็บจากการถูกทำร้ายรวม 21,377 คน ในจำนวนนี้เสียชีวิต 600 คน เป็นชายมากกว่าหญิง อาชีพที่พบมากที่สุดคือ ผู้ใช้แรงงาน และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา พนักงานบริษัทและอาชีพค้าขาย

วิธีทำร้ายที่พบมากที่สุดและรุนแรงกว่าเดิมคือ ทำร้ายโดยวัตถุมีคมก่อให้เกิดการบาดเจ็บ ในกรณีของการเสียชีวิตจะเกิดจากการใช้อาวุธปืน ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า เหตุเป็นชายมากกว่าหญิงร้อยละ 70 บังคับที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดการทำร้ายกันที่พบมากที่สุดคือการทะเลาะเบาะแว้งประมาณร้อยละ 20.4 รองลงมาเป็นการล่วงเกินทางเพศร้อยละ 17.5 จากการดื่มสุราร้อยละ 11.5 จากการบันดาลโทสะร้อยละ 10.9 และเหตุจูงใจสำคัญในการฆ่าและทำร้ายกัน ที่พบมากที่สุดคือ การทะเลาะวิวาท รองลงมาคือ การโกรธแค้นในอดีต

อย่างไรก็ตาม การถูกทำร้ายร่างกายยังเป็นปัญหาสำคัญที่ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นทุกปีในประเทศไทย ซึ่งผู้เกี่ยวข้องทั้งในด้านสังคม พฤติกรรม จิตวิทยา อาชีววิทยา รวมทั้งการแพทย์และสาธารณสุข จะต้องร่วมมือศึกษาปัญหาเพื่อให้รู้ถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และปัจจัยยับยั้งไม่ให้เกิดปัญหา ทั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาจัดทำเป็นฐานข้อมูลสำหรับพัฒนาบริการผู้บาดเจ็บ และระบบส่งต่อในจังหวัด รวมทั้งนำมาใช้ในการวางแผนป้องกันและแก้ปัญหาการบาดเจ็บในระดับจังหวัด และระดับชาติ ต่อไป(ผู้จัดการ 240944)

1.2 ความเคลื่อนไหวด้านเด็ก และเยาวชน

1.2.1 'เด็กปฐมวัย' รากฐานชีวิตที่ขาดการดูแล

พ.ญ.จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ ผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัย 'เด็ก เยาวชน และครอบครัว' สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้นำเสนอไว้ในเอกสารเรื่อง 'เด็ก เยาวชน และครอบครัว: อนาคตของชุมชน' ว่าจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนในประเทศไทย พบว่ามีงานวิจัยถึง 64 เรื่อง (ด้านความรู้ 8 เรื่อง ด้านทัศนคติ 14 เรื่อง และด้านปฏิบัติ 25 เรื่อง) ทั้งหมดเป็นการศึกษาเกี่ยวกับเยาวชนในระดับตั้งแต่มัธยมศึกษาขึ้นไป ไม่มีงานวิจัยเกี่ยวกับเด็กในระดับประถมศึกษา และพบน้อยมากในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ในขณะที่ 'เด็กปฐมวัย' เป็นวัยที่ขาดการดูแลเอาใจใส่มากที่สุด ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครอบครัวโดยตรงในการให้การดูแลโอบอุ้มให้เด็กเติบโตตามวัย และมีโอกาสในการพัฒนาให้เต็มศักยภาพ เพราะช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่เป็นพื้นฐานของการเติบโตของเด็กและเยาวชนในวัยต่อ ๆ มา แต่พบว่าเด็กปฐมวัยได้รับความสนใจจากสังคมน้อยกว่าวัยอื่น ๆ เห็นได้จากการลงทุนในภาครัฐที่ควรให้ความสำคัญกับเด็กช่วงวัยเรียนมากที่สุด (ผ่านงบประมาณด้านการศึกษา)

แม้เด็กเล็กช่วงอายุต่ำกว่า 3 ปี ส่วนใหญ่ยังได้รับการดูแลจากมารดาโดยบิดาช่วยเหลือบ้าง แต่เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศจบการศึกษาเพียงชั้นประถม จึงทำให้มีข้อจำกัดในด้านความรู้ในการดูแลเด็ก รวมทั้งขาดแหล่งสนับสนุนที่ดีในสังคม จึงไม่ต้องสงสัยเลยว่า เมื่อพบเด็กปฐมวัยจำนวนหนึ่งที่มีพัฒนาการช้ากว่าวัย โดยเฉพาะด้านที่ต้องการกระตุ้นจากผู้เลี้ยงดู ขณะที่เด็กกลุ่มหนึ่งอยู่ในสภาพดีโดยโอกาส เช่น เด็กพิการ เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กถูกรกรรกรกก่อสร้าง เด็กชาวเขา และเด็กถูกแรงงานอพยพ ฯลฯ ซึ่งจากการศึกษาวิจัยส่วนใหญ่พบว่า เด็กด้อยโอกาสเหล่านี้มีปัญหาด้านสุขภาพมากกว่าและพัฒนาการต่ำกว่าเด็กปกติทั่วไป

ปัญหาที่พบว่าวิกฤติมากที่สุดสำหรับเด็กปฐมวัย สามารถแบ่งได้ 3 หัวข้อใหญ่ ๆ คือ 1) พ่อแม่ส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมในการเลี้ยงดูบุตรปฐมวัย 2) ชุมชนอยู่ในภาวะอ่อนแอ และ 3) สังคมไทยยังขาดความสนใจต่อสถานเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

นอกจากนี้ สกว. ได้ให้การสนับสนุน รศ.ดร.สุนทรธาดา และนางรัชพันธุ์ เขยจิตร ในการศึกษาวิจัยเรื่อง "ความคาดหวังและการลงทุนในเด็กไทย: มุมมองของครอบครัว ชุมชน และสังคม" ซึ่งพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรชุมชนที่มีบทบาทอย่างมากในการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กวัยเรียน รัฐจึงควรสนับสนุนทรัพยากรบางส่วน เช่น การพัฒนาบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ ส่วนองค์กรชุมชนที่มีศักยภาพปานกลางถึงต่ำ รัฐต้องเป็นผู้ดำเนินการไปก่อน และให้องค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นตามลำดับจนกว่าจะสามารถดำเนินการไปได้ด้วยตนเอง อนึ่ง 'เด็กปฐมวัย' นั้นนับเป็นพื้นฐานของการเติบโตของเด็กวัยต่อ ๆ มา การที่ครอบครัวของเด็กหันมาให้ความสำคัญกับเด็กกลุ่มนี้มากขึ้น จึงนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง (กรุงเทพธุรกิจ, อาทิตย์วิเคราะห์รายวัน 220944)

1.2.2 วัยรุ่นไทยตกเป็นเหยื่อโรคทางสังคมเพิ่มขึ้น

นางสุดารัตน์ เกตุราพันธ์ รมต.สาธารณสุข แถลงว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีคนอายุ 10 -24 ปี ประมาณ 16 ล้านคน ถือเป็นช่วงวัยรุ่น ปรากฏว่าแต่ละปีมีวัยรุ่นประมาณ 90,000 คน ตกเป็นเหยื่อของโรคทางสังคมต่าง ๆ ทั้งนี้มีรายงานว่า วัยรุ่นเป็นเอดส์ถึงปีละประมาณ 3,000 คน หรือประมาณ 12 % ของผู้ป่วยเอดส์ที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี นอกจากนี้ พบว่า วัยรุ่นชายเคยผ่านประสบการณ์ทางเพศสัมพันธ์ถึง 46 % ขณะที่วัยรุ่นหญิงเคยผ่านการมีเพศสัมพันธ์ 21% ส่วนใหญ่มักเป็นการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนด้วยกัน และไม่ใช่วัยรุ่นอย่างอนาถณ์จนนำมาสู่ปัญหาการตั้งครรภ์โดยไม่พึงประสงค์ และการทำแท้งเถื่อนซึ่งกลายเป็นเรื่องที่เป็นปัญหามากในขณะนี้

ในส่วนของยาเสพติดนั้น ปรากฏว่ามีวัยรุ่นติดยาเสพติดปีละประมาณ 80,600 คน โดยติดเหล้า เบียร์ มากที่สุด 52% รองลงมาคือเครื่องดื่มชูกำลัง 27% ส่วนเรื่องอุบัติเหตุดูนั้นมีวัยรุ่นเสียชีวิตปีละ 11,000 ราย เป็นชายมากกว่าหญิงถึง 3 เท่า (มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับ 100944)

1.3 ความเคลื่อนไหวเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง

1.3.1 กรม.ไฟเขียวผลิตสุราพื้นบ้าน

นายยงยุทธ ดิยะไพรัช โฆษกรัฐบาลแถลงว่า ที่ประชุม ครม. (4 ก.ย.2544) มีมติเห็นชอบที่จะสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน โดยส่งเสริมให้มีการผลิตเครื่องดื่มหมักผสม และผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรี ตามข้อเสนอของ ก.คลัง โดย ครม.เห็นว่าการโครงการดังกล่าวจะช่วยสร้างรายได้ให้ประชาชน ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นการจัดการผลผลิตส่วนเกินทางการเกษตรได้ดี กระตุ้นให้เกิดการฟื้นตัวของภาคการผลิต และสร้างช่องทางการส่งเสริมอาชีพ สอดรับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน และโครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ รวมทั้งทำให้ผู้ประกอบการท้องถิ่นมีโอกาสพัฒนาด้านการค้าไปสู่ระดับสากลมากขึ้น

รัฐบาลมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะเข้ามาสนับสนุนและช่วยเหลือชุมชน และประชาชนทั้งในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิต การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และการตลาดโดยจะมอบหมายให้กรมสรรพสามิต ก.สาธารณสุข และสถาบันการศึกษาของรัฐ เข้ามามีส่วนร่วมทำงานกับชุมชนโดยตรง เพื่อพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกันสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพที่สามารถขายได้ทั้งในประเทศ และส่งเป็นสินค้าออกตั้งเงินตราต่างประเทศเข้ามา

ทั้งนี้ ในการขออนุญาตผู้ขอจะต้องเป็นสหกรณ์หรือการรวมตัวกันของบุคคลธรรมดาสัญชาติไทยจำนวน 5 คนขึ้นไป แต่ไม่เกิน 7 คน โดยจะต้องมีภูมิลำเนาในพื้นที่ที่ขอตั้งโรงงาน ซึ่งแต่ละโรงงานจะมีคนงานได้ไม่เกิน 7 คน มีเครื่องจักรไม่เกิน 5 แรงม้า ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมกิจการในลักษณะวิสาหกิจชุมชนอย่างแท้จริง แต่หากรายได้ต้องการใช้แรงงานเกินกว่าที่กำหนด จะต้องขออนุญาตตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโรงงาน นอกจากนี้ ยังมีข้อกำหนดให้สถานที่ที่ตั้งโรงงานนั้นจะต้องแยกจากที่อยู่อาศัยอย่างชัดเจนมีการจัดสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมไม่ก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญและทำลายสภาพแวดล้อม (กรุงเทพธุรกิจ 050944, ผู้จัดการ 070944)

1.4 ความเคลื่อนไหวด้านแรงงานไทย

1.4.1 ฐ. กสิกรไทยยุคฝรั่งลุยลดพนักงาน เตรียมบประมาณ 1.4 พันล้านเปิดเกษียณอายุ

นายวิลเลียม ฟอนตานา รองกรรมการผู้จัดการธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) TFB กล่าวว่า ธนาคารได้เปิดรับสมัครพนักงานเข้าร่วมโครงการเกษียณก่อนกำหนด ซึ่งเปิดรับระหว่างวันที่ 15 ต.ค.-15 พ.ย. 2544 คาดว่าจะมีพนักงานที่จะเข้าร่วมโครงการประมาณ 1,000 คน จากจำนวนพนักงานที่มีอยู่ขณะนี้ 11,341 คน จากสาขาทั่วประเทศ 530 สาขา

นายฟอนตานากล่าวว่า ธนาคารได้เตรียมงบประมาณรองรับโครงการประมาณ 1,400 ล้านบาท โดยพนักงานของธนาคารทุกคนมีสิทธิสมัครเข้าร่วมโครงการโดยความสมัครใจ ซึ่งผู้ที่ผ่านการพิจารณาจะได้รับเงินช่วยเหลือจำนวนเท่ากับเงินเดือนสุดท้ายรวมค่าครองชีพคุณด้วยจำนวนปีที่ทำงาน และได้รับเงินช่วยเหลือพิเศษตามช่วงอายุการทำงานดังนี้ อายุงานตั้งแต่ 1 -3 ปี ได้รับ 3 เท่าของเงินเดือนรวมค่าครองชีพ อายุงานเกินกว่า 3 - 6 ปี ได้รับ 6 เท่าของเงินเดือนรวมค่าครองชีพ อายุงานเกินกว่า 6 - 10 ปี ได้รับ 8 เท่าของเงินเดือนรวมค่าครองชีพ ส่วนผู้ที่อายุงานเกินกว่า 10 ปีขึ้นไป ได้รับ 10 เท่าของเงินเดือนรวมค่าครองชีพ

นายฟอนตานากล่าวอีกว่า จากการที่ธนาคารได้ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงาน ตลอดจนมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานใหม่ และวัดผลงานของบุคลากรให้ชัดเจน อาจทำให้มีพนักงานจำนวนหนึ่งมีความยากลำบากในการปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์และประสงค์ที่จะไปประกอบอาชีพอื่น ขณะเดียวกันก็อาจมีบางคนที่มีปัญหาด้านสุขภาพที่ต้องการจะพักผ่อน ธนาคารก็ได้จัดโครงการให้ความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษแก่พนักงานที่ต้องการลาออกจากงานก่อนครบเกษียณอายุการทำงาน (กรุงเทพธุรกิจ, ผู้จัดการ 290944)

1.4.2 รัฐชื้อปี 2544 คนไทยตกงาน 1.3 ล้านคน

นายณัฐวุฒิ ประเสริฐสุวรรณ รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเปิดเผยภายหลังการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 ก.ย.2544 ว่า ที่ประชุมรับทราบการรายงานข้อมูลการว่างงานของ ก.แรงงานฯ ในปี 2544 คาดว่าจะมีผู้ว่างงานทั้งสิ้น 1.3 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา

0.11 ล้านคน หรือ 9.24% คิดเป็นอัตราการว่างงาน 3.9% ของกำลังแรงงานรวม โดยผู้ว่างงานที่มีการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวน 2544 คน คิดเป็นระดับปริญญาตรี จำนวน 1.94 แสนคน คิดเป็นระดับวิชาชีพชั้นสูง 1.09 แสนคน อาชีวศึกษา 0.54 แสนคน มัธยมศึกษา 1.06 แสนคน มัธยมศึกษาตอนต้น 1.93 แสนคน และระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า 6.44 แสนคน โดย ก.แรงงานประมาณการว่าประชากรในปี 2544 มีจำนวนทั้งสิ้น 62.78 ล้านคน กำลังแรงงานรวมเฉลี่ยทั้งปี 33.38 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2543 จำนวน 1.6 แสนคน แบ่งเป็นการจ้างงานภาคเกษตร 13.35 ล้านคน ลดลงจากปีก่อน 5.4 แสนคน หรือลดลง 3.89% เนื่องจากราคาสินค้าเกษตรลดลง ต้องลดพื้นที่เพาะปลูก ส่วนภาคอุตสาหกรรมการค้าและบริการปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย (กรุงเทพฯธุรกิจ, มติชน 190944)

1.4.3 การประกันการว่างงานคาดว่าจะสิ้นปี 2545 จะเริ่มดำเนินการได้

นายอิระวีร์ จันทระประเสริฐ ปลัด ก.แรงงานและสวัสดิการสังคม กล่าวถึงความคืบหน้าการจัดทำประกันการว่างงานในชั้นการเตรียมการว่า ในขณะนี้ ทางธนาคารโลกได้ให้ความช่วยเหลือ โดยส่งผู้เชี่ยวชาญมาร่วมเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำถึงสิ่งที่จะต้องดำเนินการในลำดับต้น ๆ ในการจัดทำประกันการว่างงานคือ ทบทวน ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องและกฎหมายที่จะได้รับผลกระทบจากการทำประกันการว่างงาน อาทิ อัตราการจ่ายเงินสทบที่เหมาะสม ความมั่นคงของเงินกองทุนระยะยาว และการจัดทําระบบสารสนเทศ ซึ่งถือเป็นหัวใจของการประกันการว่างงานในเมืองไทย เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ที่ต้องกระจายข้อมูลข่าวสารสู่ประชาชนทุกกลุ่มให้เข้าใจ จึงจำเป็นต้องศึกษาและจัดระบบในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนในขั้นตอนต่อไปนั้นทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งสำนักงานประกันสังคม กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมประชาสัมพันธ์ และกรมการคลัง จะต้องประชุมในรายละเอียดว่า ถ้าจะทำประกันการว่างงานหน่วยงานเหล่านี้จะมีหน้าที่รองรับอย่างไร ทั้งการเตรียมคน ข้อมูลและความต่อเนื่อง

ทางด้านคณะอนุกรรมการเตรียมการประกันสังคมกรณีว่างงาน สรุปโครงสร้างการจัดระบบประกันการว่างงานในประเทศไทยว่า จะเริ่มจากผู้ประกันตนที่อยู่ในระบบประกันสังคมก่อน และมีนโยบายที่จะขยายสำหรับกลุ่มที่อยู่ในอัตรการประกันสังคมในอัตรา 3% (ฝ่ายละ 1%) ผู้มีสิทธิต้องจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน ภายในระยะเวลา 15 เดือนก่อนว่างงาน เป็นผู้มีความสามารถในการทำงานและต้องไม่ใช่ผู้ที่ลาออกจากงานโดยสมัครใจ จะได้รับประโยชน์ทดแทน อาทิ ในรูปเงินสลดอัตรา 50% ของค่าจ้างนาน 6 เดือน สิทธิจะเกิดขึ้นนับตั้งแต่วันที่ 8 ที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานจัดหางานของรัฐ

นายสมเกียรติ ฉายะศรีวงศ์ รองเลขาธิการประกันสังคม กล่าวว่า การดำเนินการประกันการว่างงานอย่างรวดเร็ว โดยทำร่วมกับผู้เชี่ยวชาญที่ธนาคารโลกส่งมาช่วยนั้นต้องใช้เวลาอย่างน้อย 1 ปี คือสิ้นปี 2545 จึงจะเริ่มการประกันการว่างงานได้ ทั้งนี้ต้องไม่มีสะดุดหรือติดขัดในส่วนใดเลย ในขั้นตอนการเตรียมประกันการว่างงานที่ผู้เชี่ยวชาญธนาคารโลกได้เสนอเพิ่มเติมจากที่สำนักงานประกันสังคมกำหนดไว้ประมาณ 70 ขั้นตอน เป็น 156 ขั้นตอน จึงจะเป็นระบบประกันการว่างงานที่พร้อมสมบูรณ์ ขณะนี้การทำประกันการว่างงานของประเทศไทยอยู่ในขั้นเริ่มต้น ซึ่งไม่น่าวิตก เพราะมีบางขั้นตอนที่สามารถปฏิบัติได้รวดเร็ว เนื่องจากมีบางส่วนที่มีความพร้อมอยู่แล้ว นอกจากนั้น ยังมีงานอีกหลายด้านที่ต้องได้รับความช่วยเหลือจากธนาคารโลกและองค์การแรงงานระหว่างประเทศ(ILO) ในการจัดทำระบบประกันการว่างงานที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย (ไทยโพสต์ 070944)

1.5 ความเคลื่อนไหวแรงงานในต่างประเทศ

1.5.1 คาดคนวงการบินปี '45 ตกงานเป็นแสนจากเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมในสหรัฐ

สำนักข่าวต่างประเทศรายงานผลเสียหายในส่วนของธุรกิจการบินจากเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมในสหรัฐ เมื่อวันที่ 11 ก.ย. 2544 ว่า ขณะนี้มีสายการบินหลายแห่ง ได้ประกาศปลดพนักงานอย่างเป็นทางการแล้ว มีการคาดว่าจะตกงานเกือบแสนคน เช่น บริษัทโบอิง ผู้ผลิตเครื่องบินรายใหญ่ของโลก ได้ประกาศแผนปลดพนักงาน 2 - 3 หมื่นคนภายในปี 2545 ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตต่อเนื่องด้วย เช่น บริษัทที่รับผลิตเครื่องบินและอะไหล่เครื่องบิน รวมถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงบริษัทที่ผลิตเครื่องยนต์และอะไหล่เครื่องยนต์ ก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน เช่น บริษัท TRW แจ้งว่าปัจจุบันบริษัทมีรายได้คิดเป็น 64% มาจากการผลิตเครื่องยนต์ และมีรายได้จากการผลิตอุปกรณ์เครื่องบินเพียง 6% ของรายได้ทั้งหมด 1.72 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ ได้รับผลกระทบด้วย เพราะผู้บริโภคไม่มั่นใจต่อภาวะเศรษฐกิจ จึงมีการประมาณการว่า ยอดรายได้จากการขายเครื่องยนต์และรถบรรทุกเบาทั้งระบบจะลดลงเหลือเพียง 15.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2545 จากเดิมประมาณการว่าปี 2544 นี้จะมียอดรายได้ถึง 16 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนบริษัท ภูเก็ตริช คอร์ป. บริษัทผู้ผลิตอุปกรณ์เครื่องบินให้โบอิงและแอร์บัส อินดัสตรี กำลังวางแผนที่จะขยายธุรกิจไปด้านอื่น เพื่อเตรียมรับผลกระทบที่กำลังจะเกิดขึ้น (มติชน 210944)

1.5.2 ตรวจสอบแรงงานทาสในพม่า

คณะเจ้าหน้าที่องค์การแรงงานสากล (ไอแอลโอ) เดินทางถึงย่างกุ้ง เมื่อวันที่ 17 ก.ย. 2544 เพื่อเริ่มต้นปฏิบัติการตรวจสอบการใช้แรงงานในพม่าเป็นเวลา 3 สัปดาห์ ว่ามีการบังคับใช้แรงงานในพม่าหรือไม่ อย่างไรก็ตาม สหประชาชาติปฏิเสธจะเปิดเผยรายละเอียดของภารกิจครั้งนี้

แหล่งข่าวของรัฐบาลพม่าเปิดเผยว่า ทีมเจ้าหน้าที่ไอแอลเอ นำโดยเซอร์ โนเนียน สตีเฟน อดีตผู้ว่าการออสเตรเลียและอดีตผู้พิพากษาศาลอาชญากรรมสงครามเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา และในยูโกสลาเวีย จะมุ่งเน้นไปที่รัฐกะเหรี่ยงและรัฐฉาน ซึ่งมีรายงานว่ามีการใช้แรงงานทาส ขณะที่พลจัตวา วินเสียน รมช. แรงงานของพม่า กล่าวว่า รัฐบาลพม่าจะให้ทีมเจ้าหน้าที่ไอแอลโอทำงานอย่างเสรีและจะไม่ติดตามไปด้วย ยกเว้นแต่เพื่อช่วยรักษาความปลอดภัยเท่านั้น (ไทยรัฐ 180944)

2. ความเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสารพิษในสิ่งแวดล้อม

2.1.1 รถสารเคมีคว่ำกลางกรุง สารพิษฟุ้งเกินค่ามาตรฐาน

เหตุรถบรรทุกพ่วงบรรทุกสารเคมีพลิกคว่ำเมื่อวันที่ 5 ก.ย. 2544 เวลา 04.00 น.เศษ บนทางด่วนขาขึ้นจากยมราชหลังขับขึ้นไปได้ประมาณ 200 - 300 เมตร ช่วงระหว่างศูนย์สังเคราะห์บ้านเด็กอ่อนพญาไทกับโรงพยาบาลรามารัตนบุรี ทำให้เกิดมีสารเคมีไหลนองบนพื้นผิวทางด่วนปริมาณมากแล้วยังไหลลงไปข้างในท่อระบายน้ำ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ที่อยู่ใต้ทางด่วนบริเวณดังกล่าวโดยเฉพาะในบ้านเด็กอ่อนพญาไทที่มีเด็กหลายคนรู้สึกเวียนศีรษะ

นายสุเมธา วิเชียรเพชร หัวหน้าฝ่ายติดตามและฟื้นฟูกองจัดการสารอันตรายและกากของเสียกรมควบคุมมลพิษ กล่าวว่า สารเคมีที่รั่วไหลนั้น ชื่อ อะครีโลไนไตรล์ (Acrylonitrile) ซึ่งเป็นสารผสมทำใยสังเคราะห์ เป็นวัตถุไวไฟใช้สำหรับทำพลาสติก หากสูดดมเข้าไปในปริมาณมากอาจถึงตายได้ จึงได้มีการประกาศห้ามประชาชนเข้าไปในบริเวณดังกล่าว รวมถึงได้ฉีดพ่นเลี้ยงไว้เพื่อระงับไอรระเหย

สำหรับสารเคมีอะครีโลไนไตรล์เป็นสารไวไฟ มีความเป็นพิษสูงโดยอาจทำให้เกิดมะเร็งในอวัยวะสำคัญ 3 จุดคือ สมอง ทางเดินหายใจ และปอด ซึ่งเป็นพิษเมื่อสูดดม ถูกผิวหนัง หรือกลืนกิน ไอรระเหยของสารเคมีทำให้เกิดระคายเคืองต่อตา และระบบทางเดินหายใจ และเป็นสารที่ทำให้ระคายเคืองต่อผิวหนังอย่างรุนแรง วิธีการป้องกันคือ อพยพหายใจเอาไอรระเหยเข้าไป และระวังอย่าให้เข้าตา โคนผิวหนังหรือเสื้อผ้า หลีกเลี่ยงการได้รับสารเป็นเวลานานหรือโดนซ้ำหลาย ๆ ครั้ง

อย่างไรก็ตาม การจัดการสารเคมีที่กระจายอยู่ในท่อระบายน้ำ ได้สกัดจุดทุกจุดที่จะทำให้สารเคมีกระจายออกไปยังท่อระบายน้ำในเขตอื่น ซึ่งเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษบอกว่า การแก้ปัญหานี้จะต้องทำให้ในท่อมลพิษเป็นกลางให้เร็วที่สุด เพราะสารอะครีโลไนไตรล์ มีคุณสมบัติเป็นกลาง ดังนั้น ทางเขตราชเทวีได้นำสารคลอรีนประมาณ 100 ปอนด์ใส่ลงไปในท่อระบายน้ำตั้งแต่สี่แยกตึกชัยถึงโรงพยาบาลรามารัตนบุรี และหลังจากนำคลอรีนใส่ลงไปแล้วได้มีการตรวจสอบอีกครั้ง พบค่าสารเคมีในท่อลดลงไปมาก ส่วนความหวังวิตกว่าสารเคมีร้ายแรงชนิดนี้จะไหลลงไปในคลองประปา ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการใช้ประปาของประชาชน เนื่องจากจุดเกิดเหตุอยู่ห่างจากคลองประปาประมาณ 1 ก.ม. นั้น นายสุรชาติ สุวรรณ์ดม รองผู้ว่า กปน. ฝ่ายผลิตและส่งน้ำ ได้ส่งนักวิทยาศาสตร์ไปตรวจสอบและเผ่าระวังคุณภาพน้ำในคลองประปา ซึ่งผลการติดตามตลอด 24 ชม. ไม่พบความผิดปกติของคุณภาพน้ำดิบในคลอง

อนึ่ง การตรวจสอบการปนเปื้อนสารเคมีในชั้นบรรยากาศของโรงเรียนสอนคนตาบอด กรุงเทพฯ บ้านพักถูกเงินพญาไท และศูนย์สังเคราะห์เด็กอ่อนพญาไท พบว่ามีระดับความเข้มข้นของสารเคมีในระดับ 3 - 7 ส่วนในล้านส่วน ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ปลอดภัย

ดร.สุมน ปวีตรานนท์ เจ้าหน้าที่กลุ่มงานวิจัยพิษวิทยาสิ่งแวดล้อม กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ก.สาธารณสุข กล่าวว่า บุคคลที่สัมผัสกับสารตัวนี้ทุกกลุ่ม โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะได้รับสารเคมีมากที่สุดนั้น จากการตรวจสอบภาพในเบื้องต้นยังไม่พบว่าใครที่มีอาการผิดปกติ แต่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ จะนำเลือดและปัสสาวะไปตรวจสอบในห้องแล็บอย่างละเอียดอีกครั้ง หากพบว่าผู้ใดมีสารดังกล่าวในร่างกายจะลงบันทึกประวัติเก็บไว้เพื่อติดตามตรวจสอบอาการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

ทางด้านพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกษ. กล่าวว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบควรจะมีการประชุมร่วมกันในการกำหนดมาตรการ เพื่อไม่ให้รถบรรทุกสารเคมีอันตรายต้องผ่านเข้าเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำนักงานคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก (สจร.) และคณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ (กปอ.) ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว กฎหมายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อควบคุมมีอยู่แล้ว เพียงแต่ขาดการบังคับใช้ที่จริงจัง ดังนั้น ต้องหันกลับมาทบทวนในเรื่องเหล่านี้กันใหม่หมด (ผู้จัดการ 05,070944, กรุงเทพธุรกิจ 060944, มติชน 080944)

2.2 ความเคลื่อนไหวดิน น้ำ ป่า

2.2.1 ความเคลื่อนไหวว่าด้วยน้ำ

- สภาวะน้ำบางปะกงเปลี่ยนสีและเน่าเสีย เข้าขั้นวิกฤติ

รายงานข่าวจาก จ.ฉะเชิงเทรา แจ้งว่า ขณะนี้แม่น้ำบางปะกงเกิดสภาวะเน่าเสียมากกว่า 2 เดือนแล้ว เนื่องจากการปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม เล้าหมู และกิจการนาทุ่งลงในแม่น้ำบางปะกง ทำให้น้ำเน่าเสียส่งกลิ่นเหม็นคล้ายกลิ่นขี้หมูคละคลุ้ง และน้ำยังเปลี่ยนเป็นสีเขียวคล้ายแพลงตอนพืชสาหร่ายสีเขียวเหมือนในบ่อเลี้ยงกุ้ง ทำให้ชาวบ้านบริเวณดังกล่าว ไม่สามารถนำน้ำมาใช้อุปโภค

บริโภคได้ และได้รับความเดือดร้อน ต้องอาศัยน้ำฝนที่กักเก็บไว้ประทั้งชีวิต อีกทั้งยังไม่สามารถออกเรือจับสัตว์น้ำมาขายหรือนำมาบริโภคได้ทั้ง ๆ ที่เมื่อก่อนแม่น้ำบางปะกงเป็นแหล่งสัตว์น้ำที่ชุกชุมมากแห่งหนึ่ง

นพ.วิรัชชัย วาณิชกร นายแพทย์สาธารณสุข จ.ฉะเชิงเทรา เปิดเผยว่า จากการสำรวจวัดตัวอย่างน้ำบริเวณหน้าวัดจุคนเอนปรากฏว่า สภาวะน้ำเปลี่ยนสีและเน่าเสีย เนื่องมาจากการก่อกำของสาหร่ายเซลล์เดียว หรือที่เรียกว่าสาหร่ายน้ำเงินแกมเขียวที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เพราะได้รับสารอาหารและอยู่ในอุณหภูมิที่เหมาะสม ส่งผลให้ปริมาณออกซิเจนในน้ำต่ำกว่าปกติ ทั้งยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจนประชาชนผู้บริโภคที่ได้รับสาหร่ายสีเขียวเข้าไปสะสมในร่างกายจำนวนมากอาจทำให้เกิดแก๊สพิษได้ แต่ในเบื้องต้นยังไม่พบว่าชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณดังกล่าวนั้นเสียชีวิต สำหรับการวัดค่าออกซิเจนในน้ำเหนือท่านบดินวัดได้ในระดับ 1.9 มก./ล และบริเวณใต้ท่านบดินวัดได้ 7 มก./ล. แสดงว่าพื้นที่ได้เชื่อมมีสาหร่ายน้ำเงินแกมเขียวสูงมาก โดยเฉพาะเมื่อวัดค่าออกซิเจนในเวลากลางวันจะมีค่าต่ำมาก (สยามรัฐ 100944)

- 'เจ้าพระยา' ตัวอย่างสถานการณ์น้ำโลก

สำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการจัดทำรายงานสถานการณ์น้ำโลก (WWAP) ขององค์การสหประชาชาติ เพื่อประเมินสถานการณ์น้ำจืดทั่วโลก ประมวลข้อมูลพื้นฐานสำหรับการแก้ปัญหา บริหารจัดการ และแก้ปัญหาสถานการณ์น้ำในลุ่มน้ำต่าง ๆ ทั่วโลก โดย WWAP ได้คัดเลือกลุ่มน้ำต่าง ๆ จาก 6 ประเทศ เป็นกรณีศึกษาคือ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น ศรีลังกา แอฟริกา และลุ่มน้ำเจ้าพระยา ในประเทศไทย เพราะที่ผ่านมาลุ่มน้ำเจ้าพระยาเป็นตัวอย่างหนึ่ง ที่มีการจัดระบบบริหารจัดการที่ค่อนข้างครบวงจร และชุมชนที่อยู่รอบ ๆ ลุ่มน้ำเป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่มีโอกาสจะสร้างปัญหาต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นกับลุ่มน้ำได้ ผลการประเมินครั้งนี้จะนำไปจัดทำเป็นรายงานเสนอต่อที่ประชุมสถานการณ์น้ำโลกครั้งที่ 3 ซึ่งจะมีขึ้นในวันที่ 8-23 มี.ค. 2546 ที่กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น

นายสุพล บัตตานิ ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กล่าวว่า ปัญหาหลักที่เกิดขึ้นในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยา คือ น้ำท่วม มลพิษในน้ำ การบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าที่อยู่บริเวณต้นน้ำ ที่น่าเป็นห่วงที่สุดคือ เรื่องการจัดการคุณภาพน้ำ ซึ่งที่ผ่านมายังไม่สามารถทำได้อย่างครบวงจร เพราะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีระบบการประสานงานที่ดี อีกทั้งยังมีปัญหาในเรื่องการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไป ซึ่งควรจะเปิดโอกาสให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่วนอื่น ๆ ทั้งภาคประชาชน และองค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอรายละเอียด เพื่อเตรียมจัดทำเป็นรายงานที่จะนำเสนอในที่ประชุมต้นปี 2545

อนึ่ง การตั้งคณะทำงานเก็บข้อมูลทั้งหมด จะทำให้ทราบถึงสถานการณ์แท้จริงที่เป็นอยู่ในประเทศ และนำเอาข้อมูลเหล่านั้นไปจัดทิศทางแก้ปัญหาให้เป็นระบบและได้รับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้โดยตรงที่มาจากทั่วโลก ซึ่งจะได้นำเอาความรู้นั้นมาปรับปรุงใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในประเทศไทย (มติชน 060944)

2.2.2 ความเคลื่อนไหวว่าด้วยป่า

- อธิบดีกรมประมงค้านกรมป่าไม้พื้นที่ป่าชายเลน เกรงผลกระทบการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ

นายอำมรงค์ ประกอบบุญ อธิบดีกรมประมง คัดค้านแนวคิดของกรมป่าไม้ในการดำเนินโครงการฟื้นฟูป่าชายเลนจำนวน 3 แสนไร่ เพื่อถวายสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เกรงว่าจะสร้างผลกระทบต่อส่งออกกุ้งกุลาดำ เพราะปัจจุบันมีการใช้พื้นที่ป่าชายเลนเสื่อมโทรมในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ หากนำไปฟื้นฟูป่าทั้งหมดก็จะทำให้พื้นที่การเลี้ยงกุ้งและผลผลิตลดน้อยลงไปด้วย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อตลาดส่งออกที่มีการเจรจาขายส่งออกเอาไว้เรียบร้อยแล้ว แนวทางที่ดีนั้นควรจะนำพื้นที่ป่าชายเลนที่เสื่อมโทรมมาให้เกษตรกรเช่า เพื่อใช้ประโยชน์ หรือจะจัดเป็นพื้นที่สัมปทานให้กรมประมงเข้าไปดูแลก็ได้ ทางกรมประมงจะได้เข้าไปช่วยดูแลระบบการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในพื้นที่ป่าชายเลน ซึ่งจะเป็นการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนต่อไป รวมทั้งจะได้มีการส่งเสริมการเลี้ยงกุ้งกุลาดำในระบบปิดที่เหมาะสมและถูกต้องโดยไม่ทำลายสภาพแวดล้อม อย่างไรก็ตาม กรมป่าไม้จะต้องมีการตั้งคณะกรรมการพิจารณาถึงความเหมาะสมของโครงการก่อน เพื่อจะได้มีการพิจารณาทบทวนฟื้นฟูป่าชายเลนใหม่ โดยแบ่งตามความเหมาะสมของพื้นที่ป่าชายเลนว่าส่วนใดควรกันเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และส่วนใดควรนำมาใช้เพาะเลี้ยงกุ้งชายฝั่งต่อไป เพราะพื้นที่นาทุ่งร้างบางแห่งไม่สามารถนำกลับไปฟื้นฟูป่าเหมือนเดิมได้อีก (สยามรัฐ 220944)

2.3 ความเคลื่อนไหวสิ่งแวดล้อมต่างประเทศ

2.3.1 ได้หวนโดนพายุดี๋นถล่ม

พายุดี๋นถล่ม เคลื่อนตัวถล่มได้หวนเมื่อวันที่ 17 ก.ย. 2544 ก่อให้เกิดฝนตกหนักและลมกระโชกแรง จนทำให้มีผู้เสียชีวิตเนื่องจากแผ่นดินถล่ม แล้ว 16 ศพ บาดเจ็บ 19 คน นอกจากนั้นยังทำให้ต้องปิดการซื้อขายตลาดหลักทรัพย์ ยกเลิกเที่ยวบิน และการคมนาคมทางบกต้องเป็นอัมพาต โดยกรมอุตุนิยมวิทยาได้หวนรายงาน ว่า พายุดี๋นถล่ม (ภาษาเกาหลี หมายถึง ดอกกล้วยไม้) เคลื่อนตัวด้วยความเร็วสูงสุด 130 กม. / ชม. ขณะมุ่งหน้าสู่ได้หวน เมื่อเวลา 05.00 น. ในวันที่ 17 ก.ย. 2544 ก่อนลดความเร็วลมเหลือเพียง 6 กม. / ชม. ระหว่าง

เคลื่อนตัวสู่ภาคตะวันตกเฉียงใต้และภาคตะวันตก ทั้งนี้ ชาวไต้หวันเพิ่งเผชิญหน้ากับพายุไต้ฝุ่นโทราจิ เมื่อปลายเดือน ก.ค. 2544 นับเป็นพายุที่อันตรายที่สุดลูกหนึ่งที่เกิดมไต้หวัน เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตถึง 200 ศพ และสร้างความเสียหายกว่า 173 ล้านดอลลาร์ (ไทยรัฐ 180944)

2.3.2 โขดหินปะการังโลกใกล้สูญพันธุ์

อินเตอร์เนชันนัล เฮรัลด์ ทรีบูน รายงานว่า ระบบนิเวศวิทยาของโขดหินปะการังที่สวยงาม ทรงคุณค่า และมีความสำคัญต่อสรรพชีวิต กำลังใกล้สูญพันธุ์ด้วยน้ำมือของมนุษย์ ท่ามกลางอุณหภูมิที่สูงขึ้น การศึกษา 'แผนที่แนวโขดหินปะการังโลก' ของโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) เผยแพร่เมื่อวันที่ 11 ก.ย. 2544 ว่าการสำรวจครั้งนี้ นับเป็นการศึกษาที่สมบูรณ์ที่สุด และเป็นชุดแรกของโลกที่รวบรวมสภาพและแผนที่แนวโขดหินปะการังทุกแห่งของโลก ตลอดจนรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาที่กำลังทำลายธรรมชาติได้ทะเล

กลุ่มนักวิทยาศาสตร์พบว่า พื้นที่โขดหินปะการังโลกในดินแดนมากกว่า 100 ประเทศได้หายไปมากกว่าที่ประเมินไว้ เหลือเพียง 284,000 ตารางกิโลเมตร หรือขนาดเท่ากับครึ่งหนึ่งของประเทศฝรั่งเศส ด้วยขนาดที่เหลือน้อยนี้ แนวปะการังก็ยังสามารถเกื้อกูลสายพันธุ์ชีวิตต่าง ๆ และผ่อนเพลางพายุลูกยักษ์ในแผ่นดินใหญ่หลายแห่งด้วย อีกทั้งยังเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญต่อชีวิตประชาชนหลายล้านคน ประชาชนตามชายฝั่งได้อาศัยแหล่งอาหารจากแนวปะการังเหล่านี้ ทั้งเป็นแหล่งอาศัยที่พึ่งพิงของบรรดาปลา 60% ถึง 70% ทั่วโลก

รายงานกล่าวว่า ที่น่าวิตกมากที่สุดคือ โขดหินปะการังในอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นแหล่งที่มีมากที่สุด และมีการทำลายอย่างเลวร้ายที่สุดด้วย โดยมากกว่า 80% กำลังสูญพันธุ์ไป เนื่องจากปัญหาการประมงโดยใช้ระเบิด และกิจกรรมอื่น ๆ ของมนุษย์

" กิจกรรมของมนุษย์อาจทำลายสิ่งมีชีวิตใต้ทะเลเหล่านี้ภายในปีหรือ 2 ปี แต่ธรรมชาติต้องใช้เวลานับศตวรรษหรือหลายพันปีในการพัฒนาชีวิตอันสวยงามที่ทรงคุณค่านี้ขึ้นมา " นักวิทยาศาสตร์ (ผู้จัดการ 120944)

3. ความเคลื่อนไหวด้านพลังงาน

3.1 ความเคลื่อนไหวด้านพลังงานภายในประเทศ

3.1.1 กพง. สั่งลดค่าไฟ 7 สตางค์ จีฬหน่วยงานรัฐลดใช้พลังงาน 5%

นายจาตุรนต์ ฉายแสง รมต.ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เผยภายหลังการประชุมคณะกรรมการพิจารณานโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพง.) ว่า ที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้ปรับลดค่าไฟฟ้าจากการปรับลดแผนการลงทุนของการไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง จำนวน 7 สตางค์ต่อหน่วยตามข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) ตั้งแต่การปรับค่า FT รอบต่อไป (ค.ค.2544-ม.ค.2545) เนื่องจาก สพช. เห็นว่าในการคิดค่าไฟฟ้าควรพิจารณาฐานะทางการเงินของการไฟฟ้าในปี 2545 - 2546 เป็นหลักไม่ควรพิจารณาฐานะทางการเงินของปี 2544 ส่วนสาเหตุที่ปรับลดค่า FT ลง เกิดจากการไฟฟ้าทั้ง 3 ขะลอโครงการลงทุนต่าง ๆ ออกไป เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจจะลดตัว ทั้งนี้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อฐานะทางการเงินของการไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง ยังคงเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่ธนาคารโลกที่เป็นเจ้าหนี้รายใหญ่กำหนดไว้

นอกจากนี้ ได้ให้หัวหน้าหน่วยราชการเร่งลดการใช้พลังงานให้ได้อย่างน้อย 5% ให้เลิกใส่สูท ตั้งอุณหภูมิเครื่องปรับอากาศที่ 26 องศาเซลเซียส และให้รถราชการใช้น้ำมันเบนซินออกเทน 91 อย่างเคร่งครัด โดยให้กรมบัญชีกลางออกเป็นระเบียบบังคับ รวมทั้งให้เร่งมาตรการปิดถนน เช่น ถนนข้าวสาร ถนนบริเวณบางลำพู ยาวราช สีลมในวันอาทิตย์ และเพิ่มเวลาปิดมากขึ้น โดยให้เชื่อมโยงกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว (กรุงเทพธุรกิจ 230944)

3.1.2 กพช. รับมือด้านพลังงานหากเกิดภาวะสงคราม

จากเหตุการณ์การก่อวินาศกรรมในสหรัฐและความหวั่นเกรงว่าจะเกิดสงครามได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคพลังงานที่อาจจะมีความขาดแคลนนั้น นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ รมต.อุตสาหกรรม ได้เปิดเผยว่า ขณะนี้ได้มอบหมายให้กรมทรัพยากรธรณี (กทช.) ไปสำรวจปริมาณก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทยที่มีการนำมาใช้ปัจจุบันว่ามีจำนวนมากน้อยเพียงใด เพื่อสำรองไว้ใช้แทนน้ำมันหากเกิดภาวะวิกฤติหรือกรณีสงครามยืดเยื้อ อย่างไรก็ตาม ในเบื้องต้น กทช. ได้รายงานปริมาณก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทยมีจำนวนเพียงพอที่จะรองรับวิกฤติดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพหากไม่สามารถนำเข้าน้ำมันมาใช้ในประเทศ

การประชุมคณะกรรมการพิจารณานโยบายพลังงาน (กพง.) ที่มีนายจาตุรนต์ ฉายแสง รมต.ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) ได้เสนอมาตรการการประหยัดน้ำมันและไฟสาธารณะ ซึ่งเป็นมาตรการเร่งด่วนประกอบด้วย มาตรการรณรงค์ โดยรณรงค์ให้ทุกคนตระหนักว่ามีหน้าที่ประหยัดน้ำมันให้กับประเทศ เช่น ใช้รถขนส่งสาธารณะให้มากขึ้น การไต่รตรงก่อนเดินทางเพื่อลดจำนวนการเดินทางและหมั่นตรวจสภาพรถให้อยู่ในสภาพดีเสมอ มาตรการบังคับคือ การเร่งรัดการดำเนินงานตามกฎหมายที่มีอยู่แล้ว เช่น การดับเครื่องยนต์ทุกครั้งที่จอดรถ จำกัดความเร็วในการใช้รถ เป็นต้น

นอกจากนี้ ควรใช้พระราชกำหนดแก้ไขและป้องกันภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2516 ในการออกคำสั่งนายกราบดับใช้มาตรการต่าง ๆ ดังนี้ การปิดสถานีบริการน้ำมันในเขตเมืองระหว่างเวลา 24.00-05.00 น. แต่ยังคงให้เปิดปั้มนถนนสายหลักระหว่างเมืองได้ ปิดไฟป้ายโฆษณา ไฟส่องป้ายโฆษณา และไฟส่องตึกภายหลัง 24.00 น. ปิดสถานีโทรทัศน์ช่วง 24.00-05.00 น. ปิดไฟสนามกอล์ฟหลัง 23.00 น. ปิดห้างสรรพสินค้าในช่วง 22.00-10.00 น. ปิดสถานเริงรมย์เวลา 24.00 น. มาตรการอื่น ๆ เช่น การปิดถนนชั่วคราวและบริเวณบางลำภู สาทร และเริ่มทยอยปิดถนนที่สามารถปิดได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อด้านจราจรมากนัก

ทางด้าน ม.ล.ชนะพันธุ์ กฤษณา รองผู้ว่าการฝ่ายนโยบายและแผน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) กล่าวว่า รัฐบาลได้สั่งการให้ กฟผ. เตรียมพร้อมรับมือปัญหาหากเกิดสงครามระหว่างสหรัฐกับอิรักกานิสถาน โดยกำชับให้ กฟผ. พร้อมผลิตและจ่ายไฟฟ้าให้ประชาชนได้ตลอด 24 ชม. ไม่ให้เกิดเหตุการณ์ไฟฟ้าดับหรือไฟฟ้ตก อันเนื่องมาจากการขาดแคลนเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า ทั้งนี้ กฟผ. ขอยืนยันว่าในช่วง 4 เดือนที่ผ่านมา กฟผ. ได้หันมาใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงหลักในการผลิตไฟฟ้าในโรงไฟฟ้าทุกแห่ง และใช้น้ำมันเตาเป็นเชื้อเพลิงสำรอง ดังนั้นหากเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำมันหรือการนำเข้าน้ำมันดีเซลจากสิงคโปร์มาผลิตไฟฟ้า ก็จะไม่มีปัญหาไม่ว่าจะเกิดการขาดแคลนน้ำมันหรือน้ำมันราคาแพง นอกจากนี้ กฟผ. ได้สั่งการเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในโรงไฟฟ้าทั่วประเทศ ให้เพิ่มความเข้มงวดและมีการตรวจสอบด้านความปลอดภัยตลอด 24 ชม. เพื่อป้องกันเหตุร้ายที่อาจเกิดขึ้นกับโรงไฟฟ้า จึงไม่ต้องวิตกว่าจะเกิดปัญหาไฟฟ้าดับยาวนานหากเกิดภาวะสงครามขึ้น (ผู้จัดการ 180944)

3.1.3 รัฐเปิดโครงการประหยัดไฟกำไร 2 ต่อ ประหยัดเกิน 10% รับส่วนลดอีก 20% ชาติได้ 4,000 ล้านบาท

นายพิทักษ์ อินทวิทย์นันท์ รองนายกร ในฐานะประธานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ(กพช.) ได้เปิดเผยภายหลังเปิดตัวโครงการ "ประหยัดไฟกำไรสองต่อ" ว่า โครงการนี้เป็นโครงการระดับประเทศ ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการนโยบายแห่งชาติ การไฟฟ้านครหลวง(กฟน.) และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค(กฟภ.) โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ซึ่งได้ตั้งงบประมาณไว้สำหรับการชดเชยไฟฟ้าส่วนลดทั้งสิ้น 800 ล้านบาท ถือเป็นวาระแห่งชาติที่ต้องการชักชวนให้ประชาชนทั้งประเทศได้มีส่วนร่วมประหยัดไฟฟ้า โดยจะรณรงค์ในกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ใช้ไฟประเภทบ้านอยู่อาศัยที่เป็นลูกค้าทั้งการไฟฟ้านครหลวงและการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคที่มีอยู่ประมาณ 12 ล้านครัวเรือนทั่วประเทศ และมีการใช้ไฟร่วมกัน 20,000 ล้านหน่วย / ปี มีส่วนร่วมช่วยกันประหยัดไฟให้ได้ ซึ่งจะส่งผลดีทั้งต่อตนเองและประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะทำให้ประเทศลดการใช้ไฟฟ้าถึง 2,000 ล้านหน่วยต่อปี คิดเป็นเงินที่สามารถประหยัดได้ถึง 4,000 ล้านบาท

ทางด้านนายยงยุทธ ศรีเจริญ ผู้ว่าการ กฟน. กล่าวว่า ในส่วนของ กฟน. คาดว่าจะมีประชาชนประมาณ 70 % ของผู้ใช้ไฟในเขตนครหลวงประมาณ 1.26 ล้านครัวเรือน ประหยัดไฟฟ้าได้ถึง 10% ซึ่งจะทำให้มีการใช้ไฟลดลง 410 ล้านหน่วย คิดเป็นเงินที่ประชาชนประหยัดได้ 1,314 ล้านบาท สำหรับหน่วยที่จะเป็นส่วนลดค่าไฟฟ้าประมาณ 82 ล้านหน่วย คิดเป็นจำนวนเงินส่วนลดค่าไฟที่ประชาชนจะได้รับประมาณ 281 ล้านบาท

อนึ่ง โครงการนี้เป็นการออกมาตรการจูงใจให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการอย่างกว้างขวาง โดยส่วนลดค่าไฟจะให้กับบ้านที่ทำการประหยัดได้เกินเกณฑ์ที่กำหนดคือตั้งแต่ 10% ขึ้นไปของจำนวนหน่วยไฟฟ้าที่ใช้เฉลี่ยของบ้านนั้น ๆ ในเดือน มิ.ย.- ส.ค. 2544 โดยรัฐบาลจะให้ส่วนลดอีก 20% ของหน่วยที่ประหยัดได้ในเดือนนั้น ๆ ซึ่งประชาชนจะดูส่วนลดค่าไฟได้จากใบเสร็จค่าไฟฟ้าในแต่ละเดือน โดยจะเริ่มโครงการตั้งแต่เดือน ก.ย.2544-ส.ค.2545 เป็นระยะเวลา 1 ปี และจะเริ่มแจ้งผลของการประหยัดค่าไฟได้ตามโครงการในใบเสร็จตั้งแต่เดือน ต.ค.2544 เป็นต้นไป ทั้งนี้ สพช. ได้ทำคู่มือชุดประหยัดไฟกำไร 2 ต่อ แจกสำหรับผู้สนใจขอรับฟรีได้ที่สำนักงาน กฟผ. กฟภ. ทุกแห่งทั่วประเทศ (สยามรัฐ 110944, มติชน 130944)

3.2 ความเคลื่อนไหวด้านพลังงานต่างประเทศ

3.2.1 ราคาน้ำมันดิบตกลงหลาย โอเปกหมดปัญหาปกป้อง

จากความมั่นใจที่เพิ่มขึ้นว่าสงครามปราบขบวนการก่อการร้ายที่นำโดยสหรัฐจะไม่นำไปสู่การเผชิญหน้าระหว่างตะวันตกกับโลกมุสลิม จะบีบให้โอเปกหันมาใช้น้ำมันเป็นเครื่องมือทางการเมือง ประกอบกับความวิตกต่อภาวะเศรษฐกิจโลกในขณะนี้ ทำให้น้ำมันดิบชนิดเบรนท์ในตลาดลอนดอนปิดลดลง 3.43 ดอลลาร์สหรัฐ ที่บาร์เรลละ 22.01 ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเป็นสถิติต่ำสุดตั้งแต่เดือน เม.ย. 2543 ส่วนน้ำมันในเม็กซิโกในนิวยอร์กตกลง 3.96 ดอลลาร์สหรัฐ ปิดที่ 22 ดอลลาร์สหรัฐ ถือเป็นการลดลงรุนแรงที่สุดภายในวันเดียวนับจากวิกฤตสงครามอ่าวเปอร์เซียเมื่อ 10 ปีก่อน อย่างไรก็ตาม น้ำมันดิบชนิดเบรนท์เริ่มกระเตื้องขึ้น 51 เซ็นต์ในช่วงแรกของการเปิดซื้อขายเมื่อวันที่ 25 ก.ย. 2544 ซึ่งนักวิเคราะห์ชี้ว่า การที่สหรัฐออกมาขอความร่วมมือในการเปิดศึกกับกลุ่มก่อการร้าย ทำให้เกือบจะเป็นไปไม่ได้ที่ซาอุดีอาระเบียสมาชิกสำคัญที่สุดในองค์การประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน (โอเปก) จะสนับสนุนมติในการผลักดันให้ราคาน้ำมันขยับขึ้น

รียาด ชัปพลาเยอร์น้ำมันรายใหญ่ที่สุดของสหรัฐ รับปากร่วมมือเต็มที่ในการให้ข้อมูลลับเกี่ยวกับนายอูสมาร์ห์ บิน มุฮัมหมัด บิน ลาดิน ผู้ต้องสงสัยสำคัญว่าอยู่เบื้องหลังการถล่มอาคารเวิลด์เทรด เซ็นเตอร์ในมหานครนิวยอร์ก และกระทรวงกลาโหม สหรัฐในวอชิงตัน เมื่อวันที่ 11 ก.ย.2544 แม้ว่าเศรษฐกิจสหรัฐที่กำลังชะงักงัน และคำขอของวอชิงตันในการร่วมกันดำเนินกฤษฎี ทำให้ที่ประชุมโอเปกที่จะเริ่มต้นในวันที่ 26 ก.ย. 2544 ลำบากใจมาก หากจะพิจารณาปรับลดกำลังการผลิตเพื่อพยุงราคาน้ำมันขึ้นมา

ทางด้านคูเวต พันธมิตรของสหรัฐ ส่งสัญญาณว่ายินดีที่จะช่วยสหรัฐกระตุ้นเศรษฐกิจที่กำลังทรุดด้วยนโยบายน้ำมันราคาถูกลง และคูเวตก็พอใจกับราคาน้ำมันตามตะกร้าของโอเปกที่ระดับ 22-25 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล ส่วนทางด้านดีเอสอาร์ไม่มั่นใจในศักยภาพของโอเปกในการปกป้องเป้าหมายราคาน้ำมันที่ระดับ 25 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล หลังจากพยายามประคับประคองเป้าหมายดังกล่าวด้วยการลดเพดานการผลิตมา 3 ครั้งแล้ว ตั้งแต่ต้นปี 2544

การลดกำลังผลิตครั้งล่าสุดของโอเปกมีผลตั้งแต่วันที่ 1 เดือน ก.ย. 2544 ทำให้ปริมาณการผลิตหายไปวันละ 1 ล้านบาร์เรลสหรัฐ และจำกัดโควตาของสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ ยกเว้น อิรัก ที่ยังถูกสหประชาชาติแซงก์ชันไว้ที่ 23.2 ล้านบาร์เรลต่อวัน (บีบีซี)

ตัวแทนโอเปกคนหนึ่งยอมรับว่าโอเปกไม่มีทางเลือกลดกำลังผลิตลงอีก ในบรรยากาศการเมืองและเศรษฐกิจเช่นที่เป็นอยู่ แต่ทว่า สมาชิกอย่างอิหร่านและลิเบียจะยอมรับแนวทางดังกล่าวหรือไม่ เป็นเรื่องที่ยังคงต้องรอดูกันต่อไป แต่ที่แน่นอนคือ การตกลงล้มเหลวของราคาน้ำมันในขณะนี้จะเป็นบททดสอบความสมานฉันท์ของโอเปก นับจากที่ราคาน้ำมันดิบลงในช่วงหน้าหนาวปี 2541-2542 (ผู้จัดการ 260944)

ความเคลื่อนไหวด้านการศึกษา

1. ความเคลื่อนไหวด้านการปฏิรูปการศึกษา

1.1 ความเคลื่อนไหวปฏิรูปเชิงโครงสร้าง

1.1.1 "ทักษิณ" ยืนยันดูแลการปฏิรูปการศึกษาต่อไป ขณะที่ภาคประชาชนมีการผนึกกำลังติดตามความก้าวหน้าของการปฏิรูปการศึกษาพร้อมเสนอแนวคิดต่าง ๆ

วันที่ 5 ก.ย.2544 นายสุทิน คลังแสง โฆษก ก.ศึกษาเปิดเผยในกรณีที่มีข่าวกระจายในพรรคไทยรักไทยว่า พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร จะเลิกนั่งควบตำแหน่ง รมต.ศึกษา เพราะงานปฏิรูปการศึกษาไม่คืบหน้าเนื่องจากไม่มีเวลาในการบริหารงาน ว่า พ.ต.ท.ทักษิณ ยังคงยืนยันดำรงตำแหน่งนี้เพื่อผลักดันการปฏิรูปการศึกษาต่อไป หรือจนกว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา และโครงสร้าง ก.ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมแล้วเสร็จ จึงมีความเป็นไปได้ที่จะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นมาทำหน้าที่ต่อ

นอกจากนี้ นายกษัยยังมีความเป็นห่วงเกี่ยวกับการนำร่องเขตพื้นที่การศึกษา และกำชับให้รมช.ทั้งสองท่านเร่งดำเนินการเรื่องนี้โดยเร็ว เพราะถือว่าการนำร่องเขตพื้นที่การศึกษาเป็นวิธีการที่รัดกุมและเป็นประโยชน์มากที่สุด กฎหมายใดที่เป็นอุปสรรคก็ให้ดำเนินการแก้ไขเพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาเดินหน้าต่อไป และชี้แจงว่าความล่าช้าของการปฏิรูปการศึกษา มาจากขั้นตอนของกระบวนการระดมความคิดและปรับความคิดให้ตรงกัน เมื่อทำได้แล้วก็ผลักดันกฎหมายได้ คาดว่าการประชุมสภาผู้แทนราษฎรสมัยนี้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษาจะผ่านการพิจารณาของสภาทั้งหมด แต่ที่น่าเป็นห่วงคือการพัฒนาครูและการปฏิรูปการเรียนรู้ เพราะหลังจากที่กฎหมายมีผลบังคับใช้จะต้องสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ให้ได้

วันที่ 7 ก.ย.2544 พ.ต.ท.ทักษิณ กล่าวระหว่างเป็นประธานเปิดงานมหกรรมปฏิรูปการศึกษา "เกียรติยศครูสู่อัจฉริยะ" จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) ว่า มีความตั้งใจและหนักใจเกี่ยวกับการขับเคลื่อนกลไกเพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษา เพราะเป็นงานที่ไม่ง่าย แต่เท่าที่พิจารณาจากกฎหมายปฏิรูปการศึกษาที่สำนักงานปฏิรูปการศึกษา(สปศ.)ร่างมาก็ครอบคลุมพอสมควรแต่ต้องนำมาประยุกต์ให้มั่นใจว่าจะไม่เกิดปัญหาเวลานำมาปฏิบัติและสามารถปฏิบัติอย่างต่อเนื่องได้

ขณะนี้ถือว่าฐานเพื่อปฏิรูปพร้อมแล้ว และกล่าวกับครูต้นแบบจำนวน 13,680 คน ที่ได้รับรางวัล ครูต้นแบบในการปฏิรูปการเรียนรู้ (Teacher Award) ว่า ต้องมีความอดทนที่เป็นต้นแบบให้ครูคนอื่นต่อไปเพราะครูยุคใหม่จะต้องเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็กเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเรียนรู้ เนื่องจากเด็กยุคใหม่มีศักยภาพในการเรียนรู้ได้เร็วกว่าเด็กยุคก่อน จึงอยากให้ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้เอง ส่วนครูให้ร่วมเรียนรู้กับเด็ก โดยนำประสบการณ์ที่มีอยู่มาเสริมความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆขึ้นมา และสรุปว่าภาวะเยียบและโครงสร้างเป็นกรอบส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา แต่การปฏิรูปการศึกษาต้องปฏิรูปด้วยหัวใจ พุดติกรรมและจิตวิญญาณของตัวเอง

1.1.2 กรรมาธิการการศึกษาจัดสัมมนาระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิรูปเชิงโครงสร้าง

ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน ประธานคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร เปิดเผยว่าวันที่ 21 ก.ย.2544 กรรมาธิการฯจะจัดสัมมนาเรื่อง “การปฏิรูปการศึกษา: ประเด็นปัญหาใหม่ที่ยังไม่ลงตัว” โดยจะเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานการศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิ สมาคมวิชาการวิชาชีพด้านการศึกษา ผู้แทนพรรคการเมือง รวมทั้งกรรมาธิการการศึกษาและวัฒนธรรมวุฒิสภา ร่วมระดมความเห็นในประเด็นปัญหาที่ยังไม่ลงตัวด้านการศึกษา อันเป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาซึ่งจะหยิบยกมากล่าว 5 ประเด็นด้วยกันคือ 1) เขตพื้นที่การศึกษา ทั้งในเรื่องจำนวนและสังกัด 2) การถ่ายโอนสถานศึกษาไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตาม พ.ร.บ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ 3) เรื่องครูวิชาชีพขั้นสูงกับการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องมีการส่งเสริมและเตรียมความพร้อมให้ครู เพื่อมิให้เกิดผลกระทบเมื่อเข้าสู่ระบบใหม่ รวมถึงความก้าวหน้าและการเปลี่ยนจากระบบคณะกรรมการข้าราชการครู มาสู่ระบบคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 4) การบริหารและการจัดการของสถานศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาทั้งด้านอาชีวศึกษา พลศึกษาและศิลปการ และ 5) ผลกระทบของสถานศึกษาเอกชนภายใต้พ.ร.บ.การศึกษาเอกชน ซึ่งจะต้องสร้างความชัดเจนว่าเจ้าของสถานศึกษาจะมีอำนาจและบทบาทอย่างไรเมื่อมีคณะกรรมการสถานศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ ข้อเสนอที่ได้จะนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรและรัฐบาลในการแก้ปัญหา เพื่อให้ปฏิรูปการศึกษาสำเร็จลุล่วงทันตามที่กฎหมายกำหนด

1.2 ความเคลื่อนไหวภาคประชาชนและองค์กรประชาชน

1.2.1 องค์กรครูและเอ็นจีโอ ไม่พอใจ พ.ต.ท.ทักษิณไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจัง

สำหรับความเคลื่อนไหวขององค์กรภาคประชาชนเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษานั้น ปรากฏการเคลื่อนไหวของสหภาพครูแห่งชาติ หนึ่งในแกนนำองค์กรครู ซึ่งมีนายสันติย์ พลศรี เป็นประธาน บอกว่าทางสหภาพรู้สึกผิดหวังที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจัง ปัญหาต่างๆยังไม่ได้รับการแก้ไข เช่น การถ่ายโอนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การนำร่องเขตพื้นที่การศึกษา การปรับโครงสร้างก.ศึกษาฯใหม่ มีหน้าซ้ายยังมอบงานการปฏิรูปการศึกษาให้กับนายสุวิทย์ คุณกิตติ รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งไม่มีความรู้ด้านการปฏิรูปการศึกษามาดูแลอีก และเสนอให้นายจำลอง ครุฑขุนทด รรมช.ศึกษา และนางสิริกร มณีรินทร์ รมช.ศึกษา เช่นกันมาดูแลแทน

นอกจากนี้ ในวันที่ 7 ก.ย.2544 มีการประชุมขององค์กรเครือข่ายสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษา อาทิ องค์กรตัวแทนครู ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง องค์กรพัฒนาเอกชนด้านการศึกษา นักวิชาการ นักการเมือง ตัวแทนประชาคมจังหวัด และองค์กรท้องถิ่น รวมประมาณ 30 คน ได้จัดหารือถึงความร่วมมือกันผลักดันการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งกำลังอยู่ในขั้นตอนสำคัญคือการเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่สภา ทั้งนี้เพื่อเป็นการติดตามตรวจสอบ ให้การสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเดือนม.ค.2545 คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาคงหมดหน้าที่ตามกฎหมาย จึงควรมีการรวมกลุ่มของภาคประชาชนมาสานต่อภารกิจเพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาบรรลุเป้าหมาย โดยองค์ประกอบหลักจะต้องเป็นลักษณะ 3 ประสานคือ ครู เด็กนักเรียนนักศึกษาและชุมชน-ผู้ปกครองและประชาชน และที่สำคัญทุกกลุ่มต้องมีแนวคิด ความเข้าใจ และแนวทางปฏิบัติที่เป็นทิศทางเดียวกัน

นางจ๊ะพันธ์ พิมพ์พันธุ์ ประธานองค์กรเครือข่ายสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษา บอกว่าการจัดตั้งองค์กรนี้ขึ้นมาเพื่อสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติและนโยบายที่รัฐบาลประกาศไว้ โดยมุ่งให้การปฏิรูปการศึกษาเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งองค์กรนี้จะทำหน้าที่ประสานให้ภาคประชาคมเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด รวมทั้งเผยแพร่ สร้างความเข้าใจ ตลอดจนเป็นศูนย์ข้อมูล รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งขณะนี้ก็มีมากกว่า 20 องค์กร ด้านกิจกรรมขององค์กรนั้น นางจ๊ะพันธ์ บอกว่าจะเริ่มจัดประชุมองค์กรเครือข่ายการปฏิรูปการศึกษาภาคประชาชนทั้ง 5 ภูมิภาค โดยจะมีการเชิญ พ.ต.ท.ทักษิณ มาแถลงความคืบหน้าในการปฏิรูปการศึกษา รับทราบผลการดำเนินงานขององค์กร การขยายผลการปฏิรูปการศึกษาสู่องค์กรเครือข่ายภาคประชาชนทุกระดับ รวมทั้งขอความเห็นและสรุปผลเพื่อนำเสนอรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนติดตามความเคลื่อนไหวการปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยกิจกรรมเหล่านี้จะเริ่มตั้งแต่เดือนต.ค.2544 เป็นต้นไป

อนึ่ง ชมรมครูประชาบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ออกแถลงการณ์ตำหนิการทำงานของรัฐบาล ที่ขาดความเอาใจใส่ในการปฏิรูปการศึกษาทั้งการดำเนินงานที่ล่าช้า ไม่เป็นไปตามที่สัญญาไว้กับประชาชนเมื่อเข้ารับบริหารประเทศ เพราะขณะนี้เป็นที่ทราบกันดีว่าเหลือเวลาอีกไม่ถึงปีที่ ก.ศึกษาต้องดำเนินการตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ที่ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 20 ส.ค.2545 แต่ขณะนี้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษายังไม่ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ซึ่งทางชมรมฯได้ตั้งข้อสังเกตว่าเป็นเพราะรัฐบาลต้องการยื้อเวลา ยื้ออำนาจไว้หรือไม่ หรือเป็นเพราะไม่มีบทกำหนดลงโทษชัดเจนสำหรับผู้ที่ปฏิบัติงานล่าช้า สำหรับการบริหารงานของรัฐบาลที่ผ่านมา ทางชมรมฯระบุว่ามีความผิดพลาดหลายประการเช่น การนำเสนอ ร่างพ.ร.บ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

พ.ศ.2542 การนำร่องการบริหารและการจัดการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาใน 5 จังหวัด การดำเนินงานตามโครงการอาหารเสริม (นม) และอาหารกลางวัน ซึ่งประเด็นที่ถูกหยิบยกมามากที่สุดคือเรื่องการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษา โดยระบุว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 230 ที่มีเจตนารมณ์ชัดเจนว่าการตั้งหรือยุบรวมหน่วยงานใดๆ ต้องดำเนินการทั้งกระทรวง ทบวง กรม ไม่สามารถยุบรวมเพียงบางหน่วยงานในกรณีนั้นๆ ได้ เพราะการนำร่องเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องมีการยุบรวมบางสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด (ศธจ.) เข้าด้วยกัน หรือยุบสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด (สพจ.) บางแห่งเข้าด้วยกัน แต่ทางพ.ต.ท.ทักษิณ มีทางออกว่าหากส่วนใดมีปัญหาติดขัดด้านกฎหมายก็ให้หัวหน้าส่วนราชการและผู้มีอำนาจหน้าที่ในแต่ละเรื่องมอบอำนาจให้ผู้อำนวยการเขตพื้นที่ คณะกรรมการเขตพื้นที่และสถานศึกษาดำเนินการแทน

ดังนั้น ทางชมรมฯ จึงได้ออกมาตรการให้องค์กรระดับจังหวัดและระดับอำเภอร่วมกันลงชื่อภายในวันที่ 30 ก.ย.2544 เพื่อเสนอแก้กฎหมายและออกกฎหมาย และส่งตัวแทนครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เข้าพบนายฯ เพื่อยื่นเอกสารประเด็นปัญหา และความต้องการขององค์กรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเตรียมประชุมใหญ่ที่กทม.โดยขอความร่วมมือจากองค์กรครู 19 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พร้อมเชิญชวนครูทั่วประเทศเพื่อมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎกระทรวง และการปฏิรูปการศึกษาที่ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ (กรุงเทพฯ 05,07,080944, มติชน 090944, สยามรัฐ 09,200944, อาทิตยวิเคราะห์รายวัน 200944)

2. ความเคลื่อนไหวด้านคุณภาพการศึกษา

2.1 การจัดอันดับคุณภาพการศึกษาประเทศต่างๆ ในเอเชีย

2.1.1 "เฟิร์ก" ระบุเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาตรฐานการศึกษาต่ำ ไทยอยู่อันดับ 10 จาก 12 ประเทศ ขณะที่เกาหลี สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ติดกลุ่มคุณภาพดีที่สุด

วันที่ 2 ก.ย.2544 บริษัทที่ปรึกษาความเสี่ยงทางการเมืองและเศรษฐกิจ (เฟิร์ก) ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ที่ฮ่องกง ได้เผยแพร่รายงานการสำรวจมาตรฐานคุณภาพการศึกษาซึ่งมีผลต่อคุณภาพของทรัพยากรบุคคลในแต่ละประเทศในภูมิภาคเอเชีย โดยสำรวจจากความคิดเห็นของผู้บริหารชาวต่างชาติในแวดวงธุรกิจที่ประจำอยู่ในภูมิภาคนี้ ในเอกสารรายงานการสำรวจของเฟิร์กฉบับดังกล่าว ได้ระบุว่ามาตรฐานการศึกษาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จัดว่ายังอยู่ในอันดับที่ไม่ดีนัก โดยได้จัดลำดับการวัดผลตั้งแต่ 0-10 คะแนน โดย 0 เป็นคะแนนที่ดีที่สุด ปรากฏว่าเกาหลีใต้เป็นประเทศที่มีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาดีที่สุดในเอเชียได้คะแนน 3.09 ตามมาด้วยสิงคโปร์ ญี่ปุ่น ไต้หวัน อินเดีย จีน มาเลเซีย ฮ่องกง ฟิลิปปินส์ ไทย เวียดนาม และอินโดนีเซีย ได้ 3.19 ,3.5 , 3.96 , 4..24 ,4.27,4.41 ,4.72 , 5.47 ,5.96, 6.12, 6.56 คะแนนตามลำดับ การที่ เกาหลีใต้ สิงคโปร์ และญี่ปุ่นมีคุณภาพการศึกษาที่ดี ส่งผลให้ประเทศทั้งสามมีคุณภาพด้านฝีมือแรงงานที่ดีที่สุดเช่นกัน ส่วนจีนและอินเดียมักจะไม่ติดอันดับสูงๆ แต่การที่ทั้งสองประเทศมีประชากรจำนวนมากจึงกลายเป็นแหล่งรวมฝีมือแรงงานที่ค่อนข้างมีทักษะสูงเหมาะสมกับอุตสาหกรรมหลายด้านและมีศักยภาพที่จะกลายเป็นคู่แข่งในอนาคต

รายงานยังระบุว่ามาตรฐานการศึกษาในอาเซียนอยู่ในระดับต่ำ และวิจารณ์ประเทศไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์และเวียดนาม ว่ามองจีนเป็นคู่แข่งขั้นแทนที่จะใช้เป็นแหล่งข่าวกระตุ้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้แก่ตนเอง และว่า "แทนที่ประเทศเหล่านี้จะพยายามพัฒนาอุปสรรคต่างๆ โดยควรมองว่าจะใช้ประโยชน์หรือสร้างโอกาสจากการเติบโตของระบบเศรษฐกิจของจีนและอินเดียมองแก่ตนเองอย่างไร ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนใหญ่ กลับไปมุ่งเน้นว่าจะปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศของตนเองอย่างไรแทน" ขณะเดียวกันก็ระบุว่าคุณภาพการศึกษาในฟิลิปปินส์อาจลดลง

การสำรวจครั้งนี้ "เฟิร์ก" อาศัยเกณฑ์มาตรฐานหลายประการ อาทิ ความประทับใจในทุกๆ ด้านเกี่ยวกับคุณภาพของระบบการศึกษาในท้องถิ่น รวมไปถึงต้นทุนแรงงานในการผลิตด้วย แต่ทั้งนี้ต้องครอบคลุมไปถึงแรงงานที่มีคุณภาพ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และทักษะด้านฝีมือแรงงานโดยรวม ทั้งนี้เฟิร์กบอกว่าก้าวแรกของการพัฒนาคุณภาพของแรงงาน ต้องเริ่มจากการพัฒนาระบบการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งจะต้องอาศัยทั้งเวลาและเงินซึ่งบางประเทศประสบความสำเร็จมาแล้วจากวิธีการนี้

2.1.2 นักการศึกษาไทยชี้ เฟิร์กเน้นจุดอ่อนของการจัดการศึกษาไทยและเกณฑ์ที่ใช้วัดไม่เป็นธรรมพอ

นายวิจิตร ศรีสะอ้าน ประธานคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร อดีตประธานคณะกรรมการบริหารสำนักงานปฏิรูปการศึกษา กล่าวถึงการประเมินของเฟิร์กว่า ไม่ว่าจะองค์กรใดก็ตามที่เข้ามาสำรวจมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยในเวลานี้ ผลก็จะออกมาว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศอื่นๆ สาเหตุเพราะที่ผ่านมาไม่ได้รับการปรับเปลี่ยนให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลง รัฐมิได้ทุ่มเทกับการศึกษาอย่างจริงจัง เพราะไม่ได้มองว่าการศึกษาเป็นปัจจัยนำการพัฒนาในทุกด้าน เพิ่งจะมาได้รับความสำคัญตอนที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เေါ่ง และบอกว่าหากรัฐบาลยังเชื่อซ้ำในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา เวียดนามและอินโดนีเซียก็จะแซงหน้าไทยไปได้ในไม่ช้า

ส่วน ศ.ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) กล่าวถึงการประเมินของเฟิร์กว่า เป็นที่ทราบกันดีถึงคุณภาพการศึกษาไทยที่การเรียนการสอนมุ่งเน้นเฉพาะแต่ความรู้ ความจำ แต่ขาดทักษะความสามารถ โดยเฉพาะคุณธรรม จริยธรรม อันเป็นเรื่องสำคัญ ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยของไทยก้าวตามความรู้จากต่างประเทศไม่ทัน โรงเรียนจึงมุ่งเน้นพัฒนาด้านวิชาการประกอบกับผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลลูกและสังคมเองก็มุ่งการแข่งขัน จนลืมเรื่องคุณธรรม ขณะที่การจัดอันดับของเฟิร์กจะวัดด้านทักษะความสามารถในการทำงาน ดังนั้นหากจะจัดอันดับคุณภาพการศึกษาก็ควรกำหนดตัวบ่งชี้ด้านคุณธรรม จริยธรรมด้วย เพราะคนเก่งนอกจากคิดเก่งแล้วต้องคิดและเห็นแก่ส่วนรวมด้วย ศ.ดร.สมหวัง ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ตามพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติก็ให้ความสำคัญต่อเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่กันไปกับความรู้ และหากประเทศไทยปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่องต่อไปอีกเพียง 5 ปี ก็น่าจะเห็นผลของความสำเร็จได้ชัดเจน

ด้าน รศ.ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์ คณบดีคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในรายละเอียดของหลักเกณฑ์ของเฟิร์กในการประเมินคุณภาพแล้ว ตนเองก็ไม่แน่ใจว่าจะมีความเป็นธรรมและสามารถประยุกต์ให้สอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิตของแต่ละประเทศที่มีเป้าหมายทางการศึกษาต่างกันหรือไม่ แต่ถ้าดัชนีเน้นการสนองตอบของความต้องการของตลาดแรงงาน ก็เปรียบเสมือนเปรียบคนเป็นวัตถุเป็นชิ้นส่วนอุตสาหกรรม ซึ่งแคบเกินไป ดังนั้นจึงเห็นว่าควรจะวัดทักษะการทำงาน และการรู้จักปรับตัวในการใช้ชีวิตเป็นสำคัญ และสรุปว่าสาเหตุที่ทำให้ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในลำดับเกือบสุดท้ายนั้นมี 7 ประการคือ 1) เกิดจากความไม่สนใจในปัญหาการศึกษาไทยที่สะสมมาช้านาน หรือความไม่เท่าเทียมกันของสถานศึกษาที่ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง 2) ความไม่ต่อเนื่องในการดำเนินงานและแนวทางการปฏิบัติหลายอย่าง ซึ่งเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารก็มักจะเริ่มต้นกันใหม่ 3) การเน้นการศึกษาในเชิงสีบตอมากกว่าเชิงสร้างสรรค์ เห็นได้จากการท่องจำตามครูมากกว่าให้นักเรียนคิดเองหรือพัฒนาสิ่งต่างๆขึ้นมาเอง 4) ขาดการประเมินในเชิงผลงานอย่างจริงจัง ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นที่กระบวนการมากกว่าผลลัพธ์ 5) การกำหนดเป้าหมายและการดำเนินงานทางการศึกษาที่ไม่ได้มุ่งสู่ความเป็นเลิศ หากแต่มุ่งสู่มาตรฐานขั้นต่ำ จึงทำให้ไม่เกิดแรงผลักดัน 6) การดำเนินงานเปรียบเทียบเรื่องคุณภาพอย่างจริงจัง โดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้าน และ 7) การขาดการสนับสนุนทางด้านงบประมาณอย่างจริงจัง

ส่วน ผศ.ดร.สุชุม เฉลยทรัพย์ รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนานโยบาย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต กล่าวว่า บริษัทเฟิร์กถือเป็นหน่วยงานที่เชื่อถือได้ แต่การจัดอันดับครั้งนี้อาจมีข้อหวัดในการศึกษาวิถีชีวิตของแต่ละประเทศและการจัดอันดับการศึกษาจากการวัดความรู้นั้นจะทำให้ไทยเสียเปรียบมาก เพราะสถาบันการศึกษาไทยไม่เป็นที่รู้จักของต่างชาติ ทั้งหลักสูตรของไทยก็ยังไม่พัฒนาวิชาการโดยขาดการเตรียมคนเข้าตลาดแรงงาน การจัดอันดับจึงควรที่จะจัดตัวแปรความต่างในวิถีชีวิตของคนแต่ละชาติให้อยู่บนฐานเดียวกัน จึงจะยุติธรรม และสรุปว่าหากเป็นเช่นนั้น ภาพรวมการศึกษาไทยน่าจะอยู่ในอันดับที่สูงกว่านี้ (มติชน, สยามรัฐ 03,070944, กรุงเทพธุรกิจ 03,050944)

ความเคลื่อนไหวด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1. ความเคลื่อนไหวด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในประเทศไทย

1.1 ความเคลื่อนไหวเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร

1.1.1 ก.วิทย์ฯ ซื้อดาวเทียมจากฝรั่งเศสโดยระบบบาร์เตอร์เทรด เพื่อใช้ในการสำรวจทางภูมิศาสตร์

นายสนธยา คุณปลื้ม รมต.วิทย์ฯ ให้สัมภาษณ์ว่าได้ทำรายงานถึงนายเกษียรเกียรติเพื่อการสำรวจทางภูมิศาสตร์จากประเทศฝรั่งเศสในราคา 4,000 ล้านบาท เป็นการจัดซื้อในลักษณะบาร์เตอร์เทรด หรือการแลกเปลี่ยนสินค้า ระหว่างดาวเทียมกับสินค้าการเกษตรของไทย โดยให้ผู้ขายดาวเทียมซื้อสินค้าเกษตรของไทยในประเทศฝรั่งเศสโดยเฉพาะข้าว ซึ่งเมื่อซื้อไปแล้วจะต้องส่งออกไปยังประเทศที่ 3 เพื่อมิให้เข้าช้อนกับตลาดส่งออกของไทย สาเหตุที่ซื้อก็คือปัจจุบันหน่วยราชการไทยส่วนใหญ่มีการเช่าและซื้อภาพถ่ายทางดาวเทียมจากต่างประเทศเข้าช้อนกันทั้งของก.เกษตรฯ ก.วิทย์ฯ และก.กลาโหม ทำให้มีค่าใช้จ่ายนับร้อยล้านบาทต่อเดือน ดังนั้นเมื่อเอกชนของฝรั่งเศสติดต่อมาจึงหารือกับท่านนายกฯซึ่งมีความเห็นว่าต้องจัดซื้อในระบบบาร์เตอร์เทรด ซึ่งทางบริษัทฝรั่งเศสอยู่ระหว่างนำระบบการค้าดังกล่าวกลับไปศึกษา (กรุงเทพธุรกิจ 050944)

1.1.2 “อินเทล” ประกาศร่วมมือกับ “เนคเทค” ผลิตเครื่อง “พีซี” ราคาถูก

นายเอกรัตน์ อวยประเสริฐ กรรมการผู้จัดการบริษัท อินเทล ไมโครอิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด เปิดเผยว่า อินเทลมีนโยบายให้การสนับสนุน “โครงการพีซีราคาประหยัด” ของศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ ในการช่วยเพิ่มศักยภาพ

การทำงานตลอดจนสร้างขีดความสามารถการติดต่อสื่อสารแบบไร้พรมแดน โดยผ่านทางอินเทอร์เน็ต ในราคาที่ผู้ใช้ทั่วไปสามารถเป็นเจ้าของเครื่องคอมพิวเตอร์ได้ โครงการดังกล่าวมีผู้ประกอบการและจำหน่ายคอมพิวเตอร์เข้าร่วมโครงการขณะนี้ทั้งหมด 15 บริษัท โดยอินเทลเป็นบริษัทแรกที่ยืนยันให้การสนับสนุนด้านการเงินต่อโครงการในครั้งแรกจำนวน 100,000 บาท ซึ่งภายใต้โครงการนี้ ผู้ประกอบการและจำหน่ายคอมพิวเตอร์จะจำหน่ายพีซีมีลติมีเดียภายใต้ข้อกำหนดเดียวกันในราคาพิเศษไม่เกิน 19,900 บาท ส่วนนายทวีศักดิ์ กอนันตกุล ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ กล่าวว่าโครงการนี้จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้ในการซื้อสินค้า ทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายหรือลดต้นทุนด้านการบริหารการขายในส่วนของผู้ประกอบการ โดยจะมีการเปิดตัวโครงการอย่างเป็นทางการในเดือนตุลาคมนี้ และคาดว่าจะภายใน 4 เดือนจะสามารถสร้างยอดขายเครื่องคอมพิวเตอร์ได้กว่า 100,000 เครื่อง ซึ่งการสนับสนุนของอินเทลนับเป็นจุดเริ่มต้นที่สามารถพัฒนาไปสู่ความร่วมมือในการสร้างซัพพลายเชนได้อีกด้วย (ผู้จัดการ 200944)

1.2 ความเคลื่อนไหวด้านการวิจัย

1.2.1 “ไปโอเทค” ร่วม “สกว.” ใช้งบ 60 ล้านบาทวิจัยต่อยอดจีโนมมนุษย์และข้าว

ดร.มรกต ดันดีเจริญ ผู้อำนวยการศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (ไปโอเทค) กล่าวว่า ขณะนี้ประเทศไทยมีความพร้อมในการใช้ข้อมูลโครงการศึกษาแผนที่พันธุกรรมมนุษย์หรือจีโนมโปรเจกต์อยู่แล้ว แต่ขึ้นกับว่าข้อมูลดังกล่าวจะสามารถเข้าถึงได้มากขนาดไหน เพราะข้อมูลบางเรื่องยังไม่เป็นข้อมูลที่เปิดเผยกับสาธารณะทั้งหมด โดยมีระบบคอมพิวเตอร์รองรับการอ่านข้อมูลเหล่านั้นได้ค่อนข้างเร็ว เพียงแต่ข้อมูลบางตัวไม่สามารถนำมาใช้ได้ เพราะหากจะนำมาใช้อาจต้องตกลงทำสัญญากันก่อน

อย่างไรก็ตาม ดร.มรกต บอกว่า ขณะนี้ไปโอเทคร่วมมือกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)ซึ่งงบประมาณจำนวน 60 ล้านบาท ในการทำวิจัยต่อยอดข้อมูลจีโนมโปรเจกต์ที่เปิดเผยข้อมูลสาธารณะ 3 โครงการด้วยกัน กล่าวคือ 1) โครงการศึกษาปัญหาใช้เลือดออกในประเทศไทย ที่ปัจจุบันได้พัฒนาความรุนแรงมากขึ้นจนทำให้ยากต่อการตรวจวินิจฉัยมากขึ้นเป็นลำดับ โดยจะใช้งบประมาณในการวิจัยเรื่องนี้จำนวน 30 ล้านบาทในระยะเวลา 5 ปี 2) โครงการศึกษาจีโนมข้าวเพื่อพัฒนาพันธุ์ข้าวใหม่ในประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ เช่น พันธุ์ข้าวเพื่อป้องกันน้ำท่วม ข้าวทนเค็ม ข้าวทนแล้ง ทั้งนี้ใช้งบในการดำเนินงานจำนวน 15 ล้านบาท ใช้เวลาในการศึกษาวิจัยประมาณ 2 ปี และโครงการที่ 3) คือโครงการศึกษาวิจัยโรคธาลัสซีเมีย โดยจะศึกษาหายีนส์ที่ก่อให้เกิดโรคทางพันธุกรรมธาลัสซีเมียเพื่อหาแนวทางการรักษา เพราะปัจจุบันมีผู้ป่วยโรคนี้เพิ่มมากขึ้นในประเทศไทย ใช้งบจำนวน 15 ล้านบาท และใช้ระยะเวลา 5 ปี ซึ่งจะร่วมศึกษากับสหรัฐอเมริกาและฝรั่งเศส ทั้งนี้ ดร.มรกต บอกว่าประเทศไทยยังใช้งบประมาณในการทำวิจัยน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศพัฒนาแล้วที่ใช้งบเพื่อการวิจัยมากกว่าหมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ (กรุงเทพธุรกิจ, ผู้จัดการรายวัน 120944)

2. ความเคลื่อนไหวด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในต่างประเทศ

2.1 ความเคลื่อนไหวเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร

2.1.1 อินเทลประกาศเปิดตัวอินเทล เพนเทียม โฟร์ ความเร็ว 2 กิกะเฮิร์ตซ์

วันที่ 28 ส.ค.2544 อินเทลประกาศเปิดตัวไมโครโปรเซสเซอร์พร้อมกันทั่วโลก นั่นคือ อินเทล เพนเทียม โฟร์ โปรเซสเซอร์ ความเร็ว 2 กิกะเฮิร์ตซ์ (2GHz) นับเป็นก้าวสำคัญของการเปลี่ยนแปลงในวงการคอมพิวเตอร์พีซีในรอบ 20 ปี นับตั้งแต่ พ.ศ.2524 แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าและนวัตกรรมล่าสุดของเทคโนโลยีโปรเซสเซอร์ ทั้งนี้ ไมโครโปรเซสเซอร์ของอินเทลได้กลายเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิวัติวงการคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลหรือพีซีให้แข็งแกร่งด้วยสมรรถนะใหม่ สำหรับการใช้งานของนักธุรกิจ ตลอดจนการใช้งานในแง่ไลฟ์สไตล์ของผู้ใช้พีซีทั่วไป ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเชื่อว่าภายในสิ้นทศวรรษนี้ อินเทลจะมีส่วนในการสร้างความยิ่งใหญ่ให้แก่วงการพีซีอีกครั้ง นับตั้งแต่หน่วยประมวลผลกลาง(ซีพียู)รุ่นอินเทล 8088 ซึ่งใช้เครื่องพีซีเครื่องแรกของไอบีเอ็มจนถึงอินเทล เพนเทียม โฟร์ โปรเซสเซอร์ 2 กิกะเฮิร์ตซ์ รุ่นล่าสุด

คอมพิวเตอร์ที่ใช้ เพนเทียม โฟร์ โปรเซสเซอร์ ความเร็ว 2 กิกะเฮิร์ตซ์ สามารถใช้สร้างสเวิร์ดและโอนถ่ายสื่อข้อมูลดิจิทัลได้เร็วกว่า 81% และยังเพิ่มสมรรถนะการทำงานให้กับนักธุรกิจได้มากกว่าเดิม 50% เมื่อเทียบกับเครื่องเพนเทียม ทรี โปรเซสเซอร์ ความเร็ว 1 กิกะเฮิร์ตซ์ โดยเฉพาะกับการทำงานหลายอย่างในเวลาเดียวกัน อาทิ สามารถฟังคำสั่งจากคำพูดและสามารถตอบสนองได้ทันที การตรวจสอบไวรัส การถอดรหัสข้อมูล และการบีบอัดข้อมูล ซึ่งมักจะเพิ่มโหลดให้กับการทำงานของโปรเซสเซอร์ สำหรับเพนเทียม โฟร์ ความเร็ว 2 กิกะเฮิร์ตซ์ นี้ ผลิตขึ้นโดยใช้เทคโนโลยีการผลิตแบบ 0.18 ไมครอน ทำให้ผลิตได้ในปริมาณสูง เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ส่วนราคาที่วางจำหน่ายในขณะนี้หากซื้อชุดเดียว 1,000 ตัว ตกอยู่ที่ตัวละ 562 ดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ อินเทลเชื่อว่าการพัฒนาซอฟต์แวร์จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นได้ว่าวิวัฒนาการของพีซีจะยังคงเดินหน้าต่อไปอย่างไม่หยุดยั้งภายใน 20 ปีข้างหน้า และพลังความสามารถในยุคใหม่ของคอมพิวเตอร์จะยิ่งสูงมากขึ้น (ผู้จัดการ 030944)

2.1.2 “นิมดา” ไวรัสตัวใหม่ที่ร้ายยิ่งกว่า “โค้ดเรดและเซอร์แคม” ออกก่อกวนทั่วโลกหลังวินาศกรรม “เวสต์เทรค”

วันที่ 19 ก.ย.2544 ศูนย์ประสานงานการรักษาความปลอดภัยคอมพิวเตอร์ ประกาศเตือนผู้ใช้ระบบงานอินเทอร์เน็ตทั่วโลกว่า ขณะนี้มีไวรัสหนอน (worm) ตัวใหม่ชื่อ นิมดา (Nimda) หรือ W 32/ Nimda (W 32.Nimda.A@mm) แพร่กระจายพันธุ์ผ่านทางอีเมลหรือไฟล์แนบ (Attach File) และเว็บไซต์ ทำนองเดียวกับไวรัสโค้ดเรดร่วมกับไวรัสเซอร์แคมที่ออกอาละวาดมาก่อนหน้านี้ แต่มีความร้ายแรงมากกว่า เพราะมีความเร็วในการแพร่กระจายที่สูงที่สุดและติดเชื้อง่ายที่สุดในบรรดาไวรัสทั้งหมดที่เคยมี กล่าวคือ ประมาณ 5 เท่าของโค้ดเรดสามารถหยุดการทำงานของเครือข่ายขององค์กรได้ ที่มาของชื่อไวรัสมาจากการเขียนคำว่า Admin แต่เขียนกลับหลัง ไวรัสตัวนี้พบเมื่อตอนเช้าของวันที่ 18 ก.ย.2544 ออกอาละวาดในสหรัฐ และแพร่กระจายอย่างรวดเร็วในกลุ่มบริษัทที่ติดอันดับฟอร์จูน 500 ในช่วงบ่ายวันเดียวกัน มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ติดเชื่อนิมดาประมาณ 130,000 เครื่อง ซึ่งมีทั้งเครื่องเว็บเซิร์ฟเวอร์และเครื่องพีซี และการก่อกวนดังกล่าวได้พุ่งสูงสุดในวันที่ 19 ก.ย.2544 ส่งผลให้บริษัทจำนวนมากทั่วโลกต้องปิดระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งสร้างความเสียหายให้กับธุรกิจอันเกิดจากไม่สามารถใช้งานในระบบคอมพิวเตอร์ได้และเป็นการยากที่จะประเมินความเสียหายออกมา ทั้งนี้ บริษัทที่ตกเป็นเหยื่อส่วนใหญ่จะเป็นบริษัทขนาดเล็กที่รวมศูนย์การทำงานของระบบภายใต้เซิร์ฟเวอร์อันเดียว

จิม โจนส์ ผู้อำนวยการตรวจสอบและพยากรณ์ระบบคอมพิวเตอร์ในนิวยอร์ก กล่าวว่า นิมดาสามารถแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็วไปยัง 10,000-30,000 เวิร์กสเตชัน ขณะที่ เกรแฮม คลูเลย์ ที่ปรึกษาด้านเทคนิคอาวุโสบริษัทโซฟอสแอนตี้ไวรัส (Sophos Antivirus) บอกว่าไวรัสนิมดาสามารถแพร่เชื้อเข้าไปในเครื่องพีซีของผู้ใช้ตามบ้านได้ด้วย เดวิด มัวร์ นักค้นคว้าอาวุโสของ Cooperative Association for Internet Data Analysis ที่ศูนย์คอมพิวเตอร์ของ UC San Diego กล่าวว่าประมาณสัปดาห์ที่ผ่านมา มีผู้เชี่ยวชาญด้านระบบรักษาความปลอดภัยบนอินเทอร์เน็ต ได้ออกมาเตือนว่าอาจมีการแพร่ระบาดของไวรัสคอมพิวเตอร์มากขึ้น หลังเหตุการณ์วินาศกรรมตึกเวสต์เทรคและเพนตากอน ซึ่ง จอห์น แอชครอฟต์ รมต.ยุติธรรมสหรัฐ บอกว่ายังไม่มีความชัดเจนใดๆ บ่งชี้ว่าไวรัสนิมดาเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์วินาศกรรมที่เกิดขึ้น ส่วนนายรัส คูเปอร์ ผู้เชี่ยวชาญไวรัสของบริษัททรีซีเคียว กล่าวว่า ข้อแนะนำเบื้องต้นในการป้องกันไวรัสนิมดาคือการตั้งปลั๊กอินเทอร์เน็ตออกจากระบบก่อน จนกว่าผู้เชี่ยวชาญจะเข้าใจการทำงานและธรรมชาติของไวรัสตัวใหม่อย่างชัดเจน และระบุว่าต้นตอของไวรัสตัวนี้มาจากจีน เพราะปรากฏมีคำว่า Copyright 2001 R.P.China และคำว่า Concept Virus อยู่ด้วย

สำหรับการทำงานของนิมดาจะเริ่มจากไฟล์อีเมลเหมือนไวรัสเซอร์แคม โดยมาพร้อมกับไฟล์แนบ Readme.EXE หรือนามสกุล EML.NWS เมื่อผู้ใช้คลิกเปิดไฟล์แนบ เวิร์มจะเริ่มทำงาน และเมื่อไวรัสเข้าสู่คอมพิวเตอร์เป้าหมาย เวิร์มก็จะเริ่มสแกนอินเทอร์เน็ต หรืออินเทอร์เน็ตบนพอร์ต 80 เพื่อหาไอโอเอส เซิร์ฟเวอร์ ก่อนเริ่มการโจมตีให้เว็บเซิร์ฟเวอร์หยุดทำงาน ส่วนอินเทอร์เน็ต เอ็กซ์พลอเรอร์ เวอร์ชัน(ไออี) 5.0 และ 5.01 เวิร์มจะใช้จุดอ่อนของโปรแกรมในการเริ่มทำงานอัตโนมัติ โดยที่ผู้ใช้ไม่ต้องเปิดไฟล์แนบ ซึ่งโปรแกรมแก้จุดอ่อนของไออี 5.0 และ 5.01 จากไวรัสนิมดา หาได้จากเว็บไซต์ของไมโครซอฟต์ด้วยการอัปเดตไออี 5.5 เซอร์วิสแพ็ก 2 (SP2) ส่วนระบบที่ได้รับผลกระทบจากไวรัสคือไมโครซอฟต์วินโดวส์ 95,98 วินโดวส์ มี วินโดวส์ เอ็นที และวินโดวส์ 2000

มีรายงานข่าวว่าหลายประเทศทั้ง อังกฤษ ฮองกง เกาหลีใต้ จีน ญี่ปุ่น รวมทั้งไทยได้เผชิญกับปัญหาไวรัสตัวนี้แล้ว โดยในยุโรปโดนไปถึง 15,000 ราย ในฮ่องกง ระบุว่ากว่า 1,000 บริษัทติดไวรัสตัวนี้ ในเกาหลีใต้ วันที่ 19 ก.ย.เสียหาย 327 รายแต่วันที่ 20 ก.ย. เพิ่มขึ้นถึง 11 เท่าคือเสียหายถึง 3,711 ราย ส่วนความเสียหายในรูปตัวเงินยังไม่สามารถประเมินได้ จีนและญี่ปุ่นนั้นก็ได้รับผลกระทบในลักษณะเดียวกัน สำหรับประเทศไทยปรากฏรายงานจากธนาคารแห่งประเทศไทยว่าวันที่ 20 ก.ย. ไวรัสนิมดาได้เข้ามาทำลายระบบข้อมูลต่างๆ ในเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของธนาคารจนต้องสั่งปิดเครื่องและถอดสายเชื่อมระบบชั่วคราวออกตลอดในช่วงบ่ายวันเดียวกัน แต่จากการที่มีระบบสำรองฐานข้อมูลต่างๆ จึงไม่ได้ถูกทำลาย และระบบการชำระเงินผ่านธนาคารแห่งประเทศไทย (เคสียิง) ยังคงดำเนินการได้ตามปกติ (มติชน 20,210944, ผู้จัดการ 200944)

2.1.3 “เอชพีและคอมแพ็ค” ผนวงรวมกิจการ กลายเป็นบริษัทผลิตคอมพิวเตอร์อันดับสองของโลกรองจากไอบีเอ็ม

วันที่ 3 ก.ย.2544 เอชพีบริษัทผลิตคอมพิวเตอร์รายใหญ่อันดับที่สองของโลกกับคอมแพ็คบริษัทผู้ผลิตคอมพิวเตอร์อันดับสามของโลกได้ผนวกกิจการเข้าด้วยกันโดยการสวอปหุ้นมีมูลค่าประมาณ 25,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ ข่าวการผนวกกิจการของบริษัทไอทีต่างๆ ปรากฏมาตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2544 แต่การผนวกกิจการของสองบริษัทนี้ถือว่าเป็นการผนวกกิจการครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดอีกครั้งหนึ่งของการไอที ชนิดที่บริษัทยักษ์อย่างไอบีเอ็มและเดลถึงกับหนาววู้อั่นๆ เพราะบริษัทเอชพีใหม่ที่เกิดจากการผนวกกิจการครั้งนี้มีทรัพย์สินโดยรวมแล้วกลายเป็นอันดับที่สองของโลกรองจากบริษัทไอบีเอ็มเท่านั้น

ส่วนมูลเหตุที่ทำให้สองบริษัทนี้ผนวกเข้าด้วยกันนั้น มณฑล พงษ์พรวัฒนา เจ้าของคอลัมน์ “กระแสไอที” ในน.ส.พ. กรุงเทพธุรกิจ วิเคราะห์ว่าน่าจะมีสาเหตุมาจาก 1) ภาวะเศรษฐกิจถดถอยของโลกทำให้กำลังซื้อลดลงขณะที่ทั้งสองบริษัทมีสินค้าคงคลังค่อนข้างมาก เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ต้นทุนต่อเครื่องสูง จึงไม่สามารถใช้กลยุทธ์ลดราคาในการทำตลาดได้ 2) ทั้งสองบริษัทมีจุด

แข่งที่ต่างกันแต่ต่างก็เอื้อประโยชน์กันและกัน อาทิ เอชพีมีจุดแข็งเรื่องเครื่องพิมพ์สแกนเนอร์ โฮสต์สำหรับองค์กรขนาดใหญ่ และมีบริการที่ครบวงจร ส่วนคอมแพคมีจุดแข็งที่เครื่องพีซีเซิร์ฟเวอร์สำหรับองค์กรขนาดกลางและเล็ก คอมพิวเตอร์มือถือ (IPAQ) ที่กำลังเป็นคู่แข่งของ Palm เป็นต้น การรวมกันจึงน่าจะได้ประโยชน์มากกว่า 3) เท่ากับเป็นการผนึกกำลังในการต่อสู้กับคู่แข่งซึ่งของเอชพีคือโอบีเอ็มขณะที่ของคอมแพคคือเดล เพื่อสร้างจุดแข็งในการแข่งขันในตลาดโลกไม่ว่าจะเป็นเรื่องของราคา เทคโนโลยีและบริการหลังการขายที่ครบวงจรมากขึ้น 4) ทั้งสองบริษัทไม่สามารถทำอะไรได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ ทำให้เริ่มมีการเคลื่อนไหวขยายหุ้นของทั้งสองบริษัทเป็นระยะๆ ตัวอย่างเช่น หุ้นของเอชพีในเดือนนี้ของปีที่แล้วมีมูลค่า ถึง 61 ดอลลาร์สหรัฐ แต่ปีนี้อยู่ที่ 18 ดอลลาร์สหรัฐ เช่นเดียวกับคอมแพคที่ปีที่แล้วอยู่ที่ 32 ดอลลาร์สหรัฐ แต่ปีนี้อยู่ที่ 10 ดอลลาร์สหรัฐ รวมทั้งยังถูกนักวิเคราะห์หุ้นลงความเห็นเห็นว่าหุ้นของทั้งสองบริษัทไม่น่าถือครอง ผลจากการผนวกกิจการครั้งนี้ นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงบุคลากรทั้งในระดับผู้บริหารแล้ว ยังส่งผลทำให้พนักงานของทั้งสองบริษัทที่ทำงานในส่วนงานที่ซ้ำซ้อนกันอาจถูกปลดออกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 และการที่บริษัทใหม่ยังคงใช้ชื่อบริษัทเอชพี ในฐานะผู้ถือหุ้นใหญ่ แสดงว่าชื่อคอมแพคจะหายไปจากตลาดคอมพิวเตอร์ในเวลาไม่ช้านี้ (กรุงเทพธุรกิจ 200944)

ความเคลื่อนไหวด้านอาหารและสาธารณสุข

1. ความเคลื่อนไหวด้านอาหาร

1.1 แนวคิดและนโยบายด้านอาหาร

1.1.1 สธ.เผย 7 แผนกินอาหารปลอดภัย

นางสุดารัตน์ เกียรติพันธุ์ รมต.สาธารณสุข ได้กล่าวในการประชุมเชิงปฏิบัติการความปลอดภัยด้านอาหารแห่งชาติว่า ปัจจุบันนี้ประชาชนยังไม่ได้บริโภคอาหารที่มีความปลอดภัย ยังคงมีผู้ป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงและโรคอาหารเป็นพิษในอัตราที่สูง เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว สธ.จึงร่วมมือกับ ก.เกษตร ก.อุตสาหกรรม ก.มหาดไทย ก.พาณิชย์ และกรุงเทพมหานคร ระดมสมองพัฒนาแผนแม่บทระบบความปลอดภัยด้านอาหารแห่งชาติ กำหนดเรื่องที่เป็นปัญหาเร่งด่วนที่จะตั้งมาทำเป็น “โครงการร่วมเพื่อความปลอดภัยด้านอาหารครบวงจร” ทุกหน่วยงานจะวางแผนทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ และรายงานผลเป็นภาพรวมของประเทศ นำเสนอคณะกรรมการความปลอดภัยด้านอาหารแห่งชาติที่นายกรัฐมนตรีเป็นประธานต่อไป

รมต.สาธารณสุขกล่าวว่า ขณะนี้ได้ข้อสรุปแล้วว่า จะมีโครงการร่วมครบวงจรที่จะเริ่มทำในปีหน้า 7 โครงการคือ 1. โครงการแก้ไขปัญหาความไม่ปลอดภัยจากสารชาลนุทามอล สารบอแรกซ์ ยาสัตว์ตกค้าง และจุลินทรีย์อาหารเป็นพิษในเนื้อหมู หน่วยงานที่เป็นผู้ประสานงานหลักคือกรมปศุสัตว์ 2. โครงการแก้ไขปัญหาความไม่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้างจากสารกำจัดศัตรูพืชในผัก ผู้ประสานงานหลักคือ กรมวิชาการเกษตร 3. โครงการแก้ไขปัญหาความไม่ปลอดภัยจากยาสัตว์ตกค้างและจุลินทรีย์ที่ทำให้เกิดโรคอาหารเป็นพิษในเนื้อไก่ ผู้ประสานงานหลักคือ กรมควบคุมโรคติดต่อ 4. โครงการแก้ไขปัญหาสารตกค้างจากยาต้านจุลชีพและความเสี่ยงอื่นๆในกุ้งเลี้ยง ผู้ประสานงานหลักคือ กรมประมง 5. โครงการแก้ไขปัญหาความไม่ปลอดภัยจากสารกลุ่ม 3-เอ็มซีพีดี (3-MCPD) ที่เกิดจากระบวนการผลิตซอสปรุงรสจากถั่วเหลือง ผู้ประสานงานหลักคือ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) 6. โครงการแก้ไขปัญหาความไม่ปลอดภัยของอาหารที่ปรุงและจำหน่ายในร้านอาหาร ผู้ประสานงานหลักคือ กรมอนามัย 7. โครงการแก้ไขปัญหาความปลอดภัยของอาหารที่จำหน่ายในตลาดสด ผู้ประสานงานหลักคือ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ซึ่งจะเริ่มงานทันทีวันที่ 1 ตุลาคมนี้ (มติชน 200944)

1.2 การผลิตและพัฒนาอาหาร

1.2.1 วิจัยหนอนเยื่อไผ่ จากด่วนธรรมดาเป็น “ด่วนพิเศษ”

รศ.ดร.ทิพวรรณ สิงห์ไทรภพ และทีมงานจากคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ศึกษาวิจัยหาข้อมูลในด้านต่างๆเกี่ยวกับ “หนอนเยื่อไผ่ หรือ หนอนรด่วน” จากการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) พบว่า หนอนรด่วนอุดมไปด้วยคุณค่าทางโภชนาการ มีกรดอะมิโนที่จำเป็นต่อร่างกายถึง 8 ชนิด และที่ไม่จำเป็นต่อร่างกายอีก 9 ชนิด ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนำไปสู่การเพาะเลี้ยงหนอนรด่วนเพื่อเป็นอาชีพแบบยั่งยืน ขณะนี้ทีมงานวิจัยได้ประสบความสำเร็จไปอีกขั้นหนึ่งคือ ทำให้หนอนเยื่อไผ่เข้าสู่ระยะดักแด้ก่อนฤดูกาล ซึ่งปกติต้องใช้เวลาประมาณ 9 เดือน แต่ทีมวิจัยสามารถย่นระยะเวลาให้หนอนเยื่อไผ่เข้าสู่ระยะดักแด้ได้เพียง 2-3 สัปดาห์เท่านั้น ด้วยกระบวนการให้ออร์โมน อันจะส่งผลให้การเพาะเลี้ยงหนอนเยื่อไผ่ทำเป็นอาชีพอย่างจริงจังได้ ที่สำคัญมีหนอนรด่วนให้ขายและบริโภคได้ตลอดปี เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรอีกทางหนึ่งด้วย

อย่างไรก็ตาม พ่อพันธุ์แม่พันธุ์ที่เกิดขึ้นจะแข็งแรงสมบูรณ์หรือไม่ และหนอนที่เพาะเลี้ยงขึ้นมาจะมีรสชาติดีเหมือนกับที่เกิดขึ้นในธรรมชาติหรือไม่ กำลังอยู่ในขั้นตอนของการศึกษาวิจัย คาดว่าจจะรู้ผลในไม่นานนี้ ถึงเวลานั้นการเพาะเลี้ยง “หนอนรถด่วน” อาจจะเป็นอาชีพหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจชุมชนก็ได้ เพราะราคาช่วงคุณภาพดีที่สุดในักโลกริมละไม่ต่ำกว่า 200-300 บาทเลยทีเดียว (สยามรัฐ 170944, กรุงเทพธุรกิจ 140944, Bangkok Post 140901)

1.2.2 สถาบันวิจัยฯรม.ลำปาง ริดสารวิเศษจากใบข้าวบาร์เลย์ ชะลอวัยชรา

จากการที่กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ส่งเสริมให้มีการปลูกข้าวบาร์เลย์ภายในประเทศขึ้นตั้งแต่ปี 2531 เนื่องจากบริษัทอุตสาหกรรมแป้งข้าวสาลีไทยจำกัด, บริษัทยูโนเด็ต ฟลาวมิลล์ จำกัด, บริษัทสยามฟลาวด้าแปง จำกัด และ บริษัท บุญรอดบริวเวอรี่ จำกัด ซึ่งเป็นผู้ประกอบการสินค้าที่ต้องการใช้ข้าวบาร์เลย์จำนวนมาก แจ้งว่า พวกเขาจะสนับสนุนโครงการด้วยการลงทุนรับซื้อข้าวบาร์เลย์จากเกษตรกรในราคาประกัน แต่ปรากฏว่าข้าวบาร์เลย์ไทยไม่สามารถปรับสภาพให้คงคุณค่าเหมือนธัญพืชเมืองหนาวอย่างเดิมได้ ปริมาณการรับซื้อก็ลดน้อยลง หันไปนำเข้าวัสดุจากต่างประเทศ ส่วนหนึ่งเพื่อนำมาผสมกับข้าวบาร์เลย์ในประเทศ ปัญหาหนักจึงตกอยู่ที่เกษตรกรคือขายไม่ได้ตามที่ฝันไว้ รายได้ไม่คุ้มกับรายจ่าย

ดร.ปัทมา ศิริธัญญา อาจารย์ประจำภาควิชาพืชไร่ สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ทราบมาว่า ชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในเมืองไทยไปซื้อชื่อเมล็ดข้าวบาร์เลย์จากชาวไร่ที่เชียงใหม่ เขาไปเพาะพอกออกต้นอ่อนก็เอามาคั้นดื่มสดๆ โดยให้เหตุผลว่า ในใบข้าวบาร์เลย์มีสารสำคัญที่ช่วยป้องกันโรคมะเร็งได้ จึงคิดว่าน่าจะวิจัยค้นหาสารในใบข้าวบาร์เลย์

“งานวิจัยชิ้นนี้ไม่เคยมีใครทำมาก่อน หลังจากเก็บข้อมูลต่างๆได้แล้วเราใช้เวลาถึง 3 ปีเต็ม ในการศึกษาค้นคว้าหาธาตุในใบข้าวเพื่อนำไปสู่กระบวนการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชาเขียวสำเร็จรูปพร้อมดื่มและคาดหวังว่าจะนำใบข้าวที่ชาวนาปล่อยให้สูญเสียไปตามธรรมชาติโดยเปล่าประโยชน์ในแต่ละปีให้กลับมามีคุณค่า มีราคาอีกครั้ง”

ใบข้าวบาร์เลย์นอกจากจะให้ประโยชน์ด้านอาหารแล้ว ยังมีสรรพคุณทางด้านสมุนไพร โดยเฉพาะช่วงต้นอ่อนที่มีอายุประมาณ 15 วัน จะให้สารธาตุอาหารสูงมาก อาทิ ก) สารเบตากลูแคน (B-glucan) ช่วยลดคอเลสเตอรอลในร่างกาย ช่วยปรับน้ำตาลในเลือด และช่วยลดความดันโลหิตได้ ข) สารต้านอนุมูลอิสระ (antioxidants) หลายชนิด ได้แก่ 1.วิตามินอี ช่วยในการลดกรดหรือป้องกันการเกิดมะเร็งโรคหัวใจ ต้อกระจก ช่วยเร่งออกซิเจนเข้าสู่เซลล์ ทำให้แผลเป็นหายเร็วขึ้น ช่วยในการจับตัวของรกกกับผนังมดลูก และช่วยเพิ่มการไหลเวียนของโลหิต 2. สาร 2-O-glycosylis ovitexin (2-O-GIV) เป็นสารต้านอนุมูลอิสระที่พบล่าสุด ในใบข้าวบาร์เลย์ ซึ่งมีคุณสมบัติเท่ากับวิตามินอี และอาจจะมากกว่าก็ได้ 3. วิตามินซี ช่วยทำให้การยึดและหดตัวของหลอดเลือดดีขึ้น 4. สารฝัก (phytonutrient) เป็นสารที่ช่วยปกป้องร่างกายจากการเป็นมะเร็ง และเสริมภูมิคุ้มกันด้านทานในร่างกายน 5. คลอโรฟิลล์ ช่วยในการกระตุ้นการเจริญเติบโต ซ่อมแซมส่วนสึกหรบในร่างกาย และสร้างเม็ดเลือดแดง และที่พิเศษยิ่งกว่านั้น เมื่อคั้นพบว่า ในใบข้าวบาร์เลย์มีสารเอนไซม์ superoxide dimutase (SOD) ซึ่งเป็นสารวิเศษชนิดหนึ่งซ่อนอยู่ตามซอกใบ เมื่อโดนน้ำต้มสุกที่ความร้อน 100 องศาเซลเซียส สารสกัดดังกล่าวจะออกฤทธิ์ทำให้ผิวพรรณสดใสเต่งตึง มีน้ำมีนวล นั่นคือ สรรพคุณช่วยชะลอความแก่อย่างชัดเจน (สยามรัฐ 240944)

1.2.3 มะกั้นประสพผลเพาะพันธุ์ข้าวหอมมะลิ

สำนักข่าวรอยเตอร์ ระบุว่า นายคริส เดอเรน นักเพาะพันธุ์พืชจากสถาบันการศึกษาและวิจัยเอฟเวอร์โกลด์ รัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกา ประสพผลสำเร็จในการเพาะพันธุ์ข้าว ซึ่งให้ผลผลิตในลักษณะเดียวกันกับข้าวหอมมะลิของไทย แต่สามารถเพาะปลูกได้ในสภาพภูมิประเทศสหรัฐอเมริกา ด้วยวิธีการทำให้เย็นข้าวหอมมะลิกลายเป็นพันธุ์ และการผสมข้ามพันธุ์ ทำให้กลายเป็นข้าวลำดับต้นๆ ตั้งท้องและออกรวงเร็วกว่าต้นข้าวหอมมะลิเดิม นายเดอเรนเปิดเผยว่า เริ่มดำเนินงานเพาะพันธุ์ข้าวหอมมะลิดังกล่าว เมื่อราว 5 ปีที่ผ่านมา หลังจากการเดินทางไปเยือนหลายประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และติดใจกับคุณภาพและกลิ่นข้าวหอมมะลิของไทยจนเกิดความคิดที่จะเพาะพันธุ์ข้าวให้มีลักษณะใกล้เคียงกัน โดยได้ใช้กรรมวิธีหลายอย่างเพื่อตัดแปลงลักษณะข้าวหอมมะลิ ที่เดิมเป็นข้าวที่ใช้เวลาในการตั้งท้องและออกรวงนาน และต้องการแสงแดดมาก ทำให้ไม่สามารถนำมาเพาะปลูกในสภาพที่มีแดดระยะสั้นๆ อย่างในสหรัฐอเมริกาได้

อย่างไรก็ตาม นักวิจัยพันธุ์พืชชาวอเมริกันรายนี้บอกว่า ตนไม่ได้ตั้งใจจะทำลายศักยภาพเชิงพาณิชย์ของข้าวหอมมะลิของไทย เพราะรู้ว่าข้าวหอมมะลิของไทยเป็นตัวสร้างรายได้ในการส่งออกให้กับประเทศอย่างสำคัญ ตนเป็นนักขยายพันธุ์พืช เป็นคนสนใจในพันธุ์ข้าวต่าง ๆ และสนุกกับการนั่งแก้ปัญหาในการทำงานนี้ตลอดเวลา (มติชน 280944, Bangkok Post 280901)

1.3 ธุรกิจอาหารและการส่งออก

1.3.1 WTO ทำลายตลาดข้าวโพดไทย เกษตรกรเชียงใหม่รายซิ่งทรท.ไม่รัก

วันที่ 5 ก.ย. จนถึงวันที่ 7 ก.ย.44 เครือข่ายเกษตรกร จ.เชียงใหม่จำนวนสองพันกว่าคน ได้เดินทางมาร่วมชุมนุมหน้าศาลากลาง จ.เชียงใหม่ เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลช่วยแก้ไขปัญหาการค้าข้าวโพดตกต่ำ ขณะนี้ราคาข้าวโพดที่หน้าโรงงานรับซื้อ 2.30 บาทต่อกิโลกรัม แต่

ราคาต้นทุนการผลิตในภาวะค่าครองชีพสูงอย่างปัจจุบันนี้คือ 4.99 บาท เกษตรกรจึงได้เรียกร้องให้รัฐช่วยเหลือ โดยการประกันราคาข้าวโพดเป็น 6 บาทต่อกิโลกรัม ณ ความชื้น 14.5%

ราคาข้าวโพดที่ตกลงต่ำกว่าต้นทุนครั้งนี้เป็นหนึ่งในปรากฏการณ์ที่สะท้อนความล้มเหลวของตลาดเสรี สถิติความเปลี่ยนแปลงราคาข้าวโพดตั้งแต่ต้นปี 2539 มีแนวโน้มที่ราคาจะลดลงในทุกตลาด ตัวการสำคัญของความเสียหายในภาคเกษตรก็คือ การเปิดเสรีทางการค้าขององค์การการค้าโลก (WTO) การเปิดเสรีที่เกิดขึ้นทำให้สมาคมผู้ผลิตอาหารสัตว์ถือโอกาสขยายโควตานำเข้าข้าวโพดจากอเมริกาไหลป่าเข้าตีตลาดผลผลิตข้าวโพดของเกษตรกรไทย ทั้งนี้ข้อตกลงทางการเกษตรในการเปิดเสรีทางการค้าขององค์การการค้าโลก (WTO) ยังกำหนดว่า “ห้ามรัฐอุดหนุนเกษตรกรอันเป็นการทำให้กลไกราคาบิดเบือน ห้ามอุดหนุนการส่งออก และให้รัฐลดกำแพงภาษีนำเข้าทั้งหมดลง” ซึ่งข้อตกลงนี้เริ่มมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2538 เป็นต้นมา ข้อตกลงกับองค์การการค้าโลกที่เกิดขึ้น กลายเป็นการเปิดเสรีที่ผูกขาดเมื่อบังคับให้ประเทศต้องพัฒนาอย่างไทย เปิดตลาดให้กับสินค้าราคาถูกจากประเทศพัฒนาอย่างสหรัฐอเมริกา กลายเป็นการมัดตราสังภาคการเกษตรของไทย เกษตรกรไม่มีอะไรที่จะสู้ได้ รัฐได้กลายเป็นเหมือนมือตีนให้ต่างชาติเข้าย่ำยีรากฐานการอยู่รอดของชาติตนเอง

กลุ่มเกษตรกรชี้ว่า นโยบายของรัฐบาลไทยรักไทย เคยแถลงไว้ว่าจะให้ความสำคัญกับเกษตรที่พึ่งตนเองเป็นเศรษฐกิจที่พอเพียง ไม่ถูกกำหนดโดยกลไกที่ไม่แน่นอนและไม่ยุติธรรมจากตลาดโลก แต่สภาพที่เกิดขึ้นก็คือ รัฐบาลยังไม่กล้าตัดสินใจในหลายเรื่อง และใช้เพียงยาหอมกล่อมให้เกษตรกรทนทุกข์กับปัญหาของตนเองโดยไม่มีความระแวงอะไรที่ดีขึ้น (อาทิตยวิเคราะหฺรยวณ 080944)

1.3.2 นม: สัญลักษณ์แห่งการครอบงำ

นายรังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ อาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เปิดเผยว่า การเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่มีมาช้านาน แต่ในปัจจุบันผู้เป็นมารดาทั้งหลายกลับมีแนวโน้มที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมกระป๋องมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวนี้เกิดขึ้นในประเทศที่พัฒนาแล้วก่อน แต่โดยผลของการเลียนแบบพฤติกรรมวิถีชีวิตของอารยประเทศ ประชาชนในประเทศต้องพัฒนาจึงเริ่มเลี้ยงลูกด้วยนมกระป๋อง

พฤติกรรมที่ว่านี้ทวีความรุนแรงมากขึ้นในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ที่น่าสนใจยิ่งคือผลิตภัณฑ์ที่มีการซื้อขายกันในห้องตลาดทุกวันนี้ ส่วนใหญ่เป็นผลผลิตของ “บรรษัทนานาชาติ” ทั้งสิ้น เช่น เนสท์เล่ บริดจอล ไมเยอร์ คาร์เนชั่น ฯลฯ ในการบุกเบิกตลาดในประเทศต้องพัฒนา บริษัทเหล่านี้ใช้กลวิธีใหม่ “โฆษณา” เพื่อให้ผู้บริโภคเห็นดีเห็นงามว่า อาหารทารกสำเร็จรูปมีคุณค่าทางโภชนาการดีเท่าเทียมหรือดีกว่านมมารดา เพราะเล็งเห็นว่า ตลาดใดก็ตามที่ยังคงมีการใช้นมมารดาเลี้ยงทารก อาหารทารกสำเร็จรูปจะไม่สามารถขายได้มากเท่าที่ต้องการ

อาจารย์รังสรรค์ กล่าวว่า หนังสือเล่มหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงภัยพิบัติอันเกิดจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมอาหารทารกได้ดีก็คือ ‘FoodFirst: Beyond the Myth of Scarcity’ ที่เขียนโดย “ฟรานซิส มัวร์ แลปป์” และ “โจเซฟ คอลลินส์” ในหนังสือเล่มนี้ระบุเอาไว้ชัดเจนว่า ...แต่ที่จริงแล้ว เด็กสามารถได้รับการเลี้ยงดูด้วยนมมารดาเป็นเวลาถึงสองปี หากได้อาหารประเภทอื่นๆ แต่เพียงเล็กน้อย โดยที่ไม่ต้องพึ่งอาหารกระป๋องแต่ประการใด ในบางวัฒนธรรม เด็กได้รับการเลี้ยงดูด้วยนมมารดาเป็นเวลายาวนานกว่านี้ แม้เพียงเมื่อ 40 ปีที่แล้วมานี้เอง แม่ชาวจีนและญี่ปุ่นเลี้ยงลูกด้วยนมจากเต้าเป็นเวลานาน 5-6 ปี ชาวเกาะคาโรไลน์ถึง 10 ปี และชาวเอสกิโมถึง 15 ปี

วัฒนธรรมการบริโภคนมวัวได้เริ่มแพร่สะพัดหลังจากที่ “หลุยส์ ปาสเตอร์” คิดค้นวิธีการ “พาสเจอร์ไรซ์” เพื่อให้วัวมีอายุที่ยาวขึ้นกว่าปกติ และได้มีการนำมาประยุกต์ใช้กับอุตสาหกรรมนมในเวลาต่อมา

“ถ้าสังเกตจะเห็นว่า วัวไม่ได้กินนมเพื่อที่จะให้นม หรือไม่ได้กินเนื้อเพื่อที่จะได้นม วัวกินหญ้าเพื่อเกิดนม เพราะฉะนั้น คนไม่จำเป็นต้องกินนมวัวเพื่อให้ร่างกายเกิดมีแคลเซียม ร่างกายสังเคราะห์จากอาหารการกินอื่นๆ ได้ ผมคิดว่าการกินนมวัวเป็นการทำให้เกิดโทษหรือผู้ตามรุ่นใหม่ ซึ่งพร้อมที่จะถูกจูงจมูกไปไหนมาไหนได้เหมือนกับวัว ไม่มีความคิดเป็นของตัวเอง” นายสาธิต เล็กอุทัย เจ้าของบทความ “การวะบรรพบุรุษ” ในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันแสดงความคิดเห็น (ผู้จัดการ 120944)

1.4 เชื้อโรคและสารพิษในอาหาร

1.4.1 สธ.- ปศุสัตว์ ห้ามนำเข้าเนื้อวัว “ยูน” เผยพบเชื้อวัณโรคจากทะเล 16 ประเทศแล้ว

วันที่ 13 กันยายน 2544 นพ.วิชัย โชควิวัฒน์ เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) แถลงว่า จากกรณีที่มีชาวต่างประเทศรายงานการตรวจพบเชื้อโรควัณโรคที่ทำให้นคนเป็นโรคสมองฝ่อได้ที่เมืองซีโรอี รัฐชิบิเบ ประเทศญี่ปุ่น อย.สั่งให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลอย่างเร่งด่วน และพบมีหลักฐานว่าวัณโรคที่ญี่ปุ่นเกิดโรควัณโรคจริง เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค สธ.จึงออกประกาศห้ามนำเข้าเนื้อวัวและผลิตภัณฑ์จากประเทศญี่ปุ่นมาจำหน่ายในประเทศไทยแล้ว พร้อมกับอีก 2 ประเทศคือ ประเทศกรีซและสาธารณรัฐเช็ก รวมเป็น 16 ประเทศ ได้แก่ สหราชอาณาจักร โปรตุเกส ฝรั่งเศส ไอร์แลนด์ สวิตเซอร์แลนด์ เบลเยียม สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เนเธอร์แลนด์

แลนด์ เคนมาร์ก อิตาลี ลิกเคนสไตน์ ลักเซมเบิร์ก สเปน ญี่ปุ่น กรีซ และสาธารณรัฐเช็ก จึงขอให้ผู้บริโภคระมัดระวังหลีกเลี่ยงเนื้อวัวและผลิตภัณฑ์จากเนื้อวัว จากประเทศที่มีประกาศฯ ห้ามนำเข้า

ทางด้านนายสัตวแพทย์ระพีพงศ์ วงศ์ดี อธิบดีกรมปศุสัตว์ กล่าวว่า เพื่อความปลอดภัย จึงอยากจะขอความร่วมมือประชาชนชาวไทยให้บริโภคเนื้อวัวภายในประเทศ โดยเฉพาะเนื้อวัวที่มีตราของกรมปศุสัตว์ซึ่งปลอดจากสารเคมีตกค้าง (มติชน, ผู้จัดการ 140944)

1.5 ความเคลื่อนไหวด้านอาหารจีเอ็มโอ

1.5.1 อัย.เผยติดฉลากจีเอ็มโอ 90% เห็นด้วยใช้เกณฑ์ยุโรป กรีนพีซแฉประชาพิจารณ์ อัย. เอียงข้างธุรกิจ

5 ก.ย.44 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ได้จัดให้มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเกี่ยวกับประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องการติดฉลากอาหารที่ได้จากเทคนิคการตัดแต่งพันธุกรรมหรือจีเอ็มโอขึ้นที่โรงแรมรอยัลริเวอร์ เพื่อเตรียมรวบรวมความคิดเห็นทั้งหมดนำไปแก้ไขร่างประกาศฯ และสรุปเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขภายในเดือนธันวาคมนี้

นส.อวยพร สุธนัญญากร เจ้าหน้าที่ทรงรณรงค์กลุ่มกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เปิดเผยว่า การที่อย.จัดให้มีการประชาพิจารณ์ที่โรงแรมนั้น ก่อให้เกิดความสงสัยว่า อัย.มีความตั้งใจที่จะรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนอย่างแท้จริงหรือไม่ เพราะการจัดประชาพิจารณ์ในโรงแรม ทำให้กลุ่มประชาชนหรือองค์กรผู้บริโภคต่างๆ ไม่สามารถร่วมแสดงความคิดเห็นได้ และจำกัดอยู่เพียงแค่เฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการเท่านั้น และนอกเหนือจากการจัดประชาพิจารณ์ที่ไม่เหมาะสมแล้ว นส.อวยพรยังได้วิพากษ์วิจารณ์ร่างฯ อีกด้วยว่า เต็มไปด้วยช่องโหว่และข้อบกพร่องมากมาย จนไม่สามารถคุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างจริงจัง

อย่างไรก็ตาม ร่างประกาศฯที่จะออกมามีผลบังคับใช้นั้นมีผลเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น กรณีผู้ประกอบการส่งออกส่งสินค้าออกไปยังต่างประเทศ ก็จำเป็นต้องทำตามหลักเกณฑ์ที่ประเทศนั้นๆ กำหนดขึ้นมา อาทิ กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ที่ยอมให้ปนเปื้อนได้ไม่เกิน 1% เกาหลีใต้ที่กำหนดเอาไว้ที่ 3% หรือญี่ปุ่นที่กำหนดเท่ากับไทยคือ 5% ที่สำคัญกว่านี้คือ ร่างประกาศฯ กำหนดให้มีผลเฉพาะอาหารแค่ 2 ชนิดเท่านั้น คือ ข้าวโพดและถั่วเหลือง ทั้งที่ควรปฏิบัติกับพืชจีเอ็มโอทุกชนิดที่นำเข้ามาเป็นอาหารในประเทศ เพราะปัจจุบันมีพืชจีเอ็มโอชนิดอื่นๆ จำหน่ายแล้ว เช่น มันฝรั่ง มะเขือเทศ เมล็ดฝ้าย เมล็ดน้ำมันคาโนลา

น.พ.วิชัย โชควิวัฒน์ เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ เนื่องจากต้องการให้มีการสื่อสารได้อย่างตรงไปตรงมา นอกเหนือจากแบบรับความคิดเห็นที่อย.ได้แจกจ่ายออกไปยังสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งเป็นการรับฟังความคิดเห็นทางเดียว

ขั้นตอนหลังจากรับฟังความคิดเห็นในครั้งนี้เสร็จสิ้นลงแล้วนั้น อัย.ยังคงเปิดให้ประชาชนสามารถให้ข้อสังเกตเพิ่มเติมได้จนถึงวันที่ 30 ก.ย.นี้ ก่อนที่จะมีการประมวลความคิดเห็นทั้งหมดจากทุกทางที่มีผู้เสนอแนะเข้ามา และนำเสนอให้คณะอนุกรรมการฯ สรุปแก้ไขร่างประกาศฯ อีกครั้ง สำหรับสาเหตุที่ อัย.เลือกเพียงแค่อาหาร 2 ชนิดในระยะแรกคือข้าวโพดและถั่วเหลืองนั้น ได้พิจารณาแล้วว่า เป็นการเริ่มต้นที่เหมาะสมแล้ว เพราะแม้แต่ประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นต้นแบบของไทย และมีความเจริญทางวิทยาศาสตร์สูงมาก ก็สรุปที่จะบังคับใช้ใน 2 กลุ่มผลิตภัณฑ์นี้เช่นกัน เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีผลกระทบต่อคนข้างกว้างขวาง ถ้าหากบังคับใช้มากกว่า 2 ชนิดหรือทั้งหมดทันที อาจจะมีผลในเรื่องของราคาสินค้าที่จะปรับเพิ่มสูงขึ้นตามมา แต่แน่นอนว่าในอนาคตคงจะต้องมีการขยายในอาหารชนิดอื่นๆเพิ่มเติมต่อไป ส่วนการตัดสินใจให้ปนเปื้อนได้ 5% นั้น เนื่องจากอาจมีปัญหาความล่าช้าในการตรวจสอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของห้องปฏิบัติการที่จะเข้ามาทำหน้าที่ในการตรวจวิเคราะห์ในปัจจุบัน ที่มีความพร้อมในการตรวจวิเคราะห์หลักๆ มีอยู่แค่เพียง 3 แห่งเท่านั้น คือ ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (ไบโอเทค) กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และ กรมวิชาการเกษตร

อย่างไรก็ตาม ในขณะนี้ อัย.ได้ประสานงานกับกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว โดยการออกประกาศนียบัตรรับรองให้กับห้องแล็บของภาคเอกชนเพื่อให้เข้ามาช่วยทำงานแทน น.พ.วิชัยกล่าวต่ออีกว่า เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดเกี่ยวกับการแสดงฉลากอาหารตามประกาศนี้ อัย.ตัดสินใจที่จะห้ามใช้ข้อความดังต่อไปนี้คือ “ปลอดจากอาหารตัดแต่งพันธุกรรม” หรือ “ไม่ใช่อาหารตัดแต่งพันธุกรรม” หรือ “ไม่มีส่วนประกอบของอาหารตัดแต่งพันธุกรรม” หรือ “มีการคัดหรือแยกส่วนประกอบที่มีการตัดแต่งสารพันธุกรรมออก” หรือข้อความอื่นๆในทำนองเดียวกัน เพื่อป้องกันการขูดอ้างหรือหลอกลวงผู้บริโภค นอกจากนี้ ร่างประกาศฯ ฉบับนี้ก็ไม่มีผลกับผู้ผลิตรายย่อยที่จำหน่ายแก่ผู้บริโภคโดยตรง ในการที่จะต้องล่าฉลาก เพราะเป็นการยากที่ผู้ผลิตรายเล็กรายน้อยจะทราบได้แน่ชัดว่า ถั่วเหลืองหรือข้าวโพดที่นำมาผลิตหรือจำหน่าย เป็นพืชที่ตัดแต่งพันธุกรรมหรือไม่ (ผู้จัดการ, กรุงเทพธุรกิจ 060944)

1.5.2 มอนซานโตหน้าแตกซ้ำสอง พบ “DNA” ลึกลับในพืช GMO

นักวิทยาศาสตร์เบลเยียมพบดีเอ็นเอลึกลับนอกเหนือจากยีนใหม่ที่ตั้งต่อเข้าไปในถั่วเหลืองราวด์อล์ฟ เรียดี้ ซึ่งเป็นถั่วเหลือง GMO ของมอนซานโต และได้รายงานเรื่องนี้ไว้ในวารสารยูโรเปียน ฟูด รีเสิร์ช แอนด์ เทคโนโลยี ที่ตีพิมพ์ออกมาเมื่อกลางเดือนที่แล้ว

การค้นพบนี้ทำให้กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรีนพีซ ออกมาเรียกร้องให้ประเทศต่างๆ ทบทวนการอนุมัติถั่วเหลืองพันธุ์ใหม่นี้ โดยโจมตีว่ามอนซานโตไม่รู้อะไรมากนักในสิ่งที่ควรรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของตัวเอง ยิ่งไปกว่านั้น ดีเอ็นเอที่ไม่เป็นที่รู้จักนี้อาจมีผลกระทบต่อความปลอดภัยของถั่วเหลือง ด้านมอนซานโตยอมรับว่า DNA แปลกปลอมดังกล่าวมีอยู่จริง แต่บริษัทเชื่อมั่นว่าถั่วเหลืองราวดีธัฟ เรียดี ปลอดภัย และ DNA ที่ว่าไม่ส่งผลใดๆ ต่อพีช เจอร์รี่ เจ. ฮาเจลลี รองกรรมการผู้จัดการใหญ่ฝ่ายกฎระเบียบ กล่าวว่า DNA ลึกลับอยู่ในพีชมาตั้งแต่แรก

ทว่า นักวิทยาศาสตร์เบลเยียมที่นำโดย ดร.มาร์ก เดอ ลูส แห่งศูนย์เพื่อการวิจัยด้านการเกษตรในเมลลี เผยว่า พวกเขาไม่พบสาย DNA แบบนี้ในถั่วเหลืองที่ไม่ผ่านการตัดต่อทางพันธุกรรม (GMOs) นี่นับเป็นครั้งที่ 2 ที่นักวิทยาศาสตร์พบบางอย่างในถั่วเหลืองราวดีธัฟ เรียดี ที่ดูเหมือนมอนซานโตไม่เคยระแคะระคายมาก่อน และไม่ได้อ้างถึงระหว่างการขออนุมัติผลิตภัณฑ์จากทางการ ปีที่แล้ว นักวิทยาศาสตร์เบลเยียม และมอนซานโต ซึ่งต่างแยกกันทำงานโดยอิสระ ค้นพบว่าถั่วเหลืองพันธุ์นี้ไม่ได้ประกอบด้วยยีนของแบคทีเรียที่สมบูรณ์แบบเพียงยีนเดียวอย่างที่คิดไว้เท่านั้น แต่ยังมีชิ้นส่วนของยีนดังกล่าวอีก 2 ส่วน

ดร.ฮาเจลลี แห่งมอนซานโต กล่าวว่า DNA ที่ไม่เคยคาดคิดมาก่อนนี้ถูกค้นพบเพราะเทคนิคที่มีความอ่อนไหวมากขึ้น ทำให้สามารถค้นหาชุด DNA ที่ขนาดอยู่กับยีนที่ติดต่อเข้าไปได้เป็นครั้งแรก เขายังบอกว่าชุด DNA ลึกลับประกอบด้วยตัวอักษรเพียง 534 ตัวที่ไม่ได้มีความหมายอะไร จากแผนที่พันธุกรรมของถั่วเหลืองที่มีตัวอักษรทั้งสิ้น 1,500 ล้านตัวโดยประมาณ และว่าการกระโดดของ DNA ไปใกล้กับจุดที่มีการใส่ยีนใหม่เข้าไปเป็นสิ่งที่ไม่คาดหมายได้สำหรับผู้เข้าใจวิทยาศาสตร์

ขณะที่ดร.เดวิด ฮาว นักวิทยาศาสตร์อาวุโสของแพลนต์ ยีน เอ็กซ์เพรสชัน เซ็นเตอร์ ของกระทรวงเกษตรสหรัฐฯ กล่าวว่า ยีนที่ใส่เข้าไปอาจไม่ได้ประสานเป็นส่วนหนึ่งของพืชอย่างสมบูรณ์แบบเสมอไป “การจัดลำดับใหม่ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยนัก แต่ผลของมันคืออะไร?” (ผู้จัดการ 060944)

2. ความเคลื่อนไหวด้านสาธารณสุข

2.1 นโยบายและแนวคิดด้านสาธารณสุข

2.1.1 24 ก.ย. พร้อมแจกบัตรทอง “30 บาท” ในทบท 13 เขต

นางสุดารัตน์ เกตุราพันธุ์ รมต.กระทรวงสาธารณสุข เปิดเผยถึงการติดตามความพร้อมดำเนินการตามโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค ของ ททท. ว่า ได้รับรายงานว่าทั้ง 13 เขตไม่มีปัญหาหนักใจอะไร ได้จัดแบ่งกลุ่มที่เร่งด่วนก่อน คือ ผู้ที่มีฐานะยากจน และผู้ที่สังคมควรช่วยเหลือเกื้อกูลที่อยู่ตามย่านชุมชน เบื้องต้นมีประมาณ 1 ล้านกว่าคน ส่วนผู้ที่มีรายได้ระดับกลางถึงระดับสูงนั้นได้จัดส่งแบบสอบถามให้เพื่อให้ประชาชนแจ้งสิทธิ หากประสงค์จะใช้โครงการ 30 บาท ก็ขอให้ยื่นความจำนงตามแบบฟอร์มที่ส่งไป เพราะบางคนมีฐานะเพียงพอ ก็อาจไม่ต้องการใช้สิทธินี้

ขณะนี้ได้เปิดลงทะเบียนแล้วที่โรงพยาบาลหลักของแต่ละพื้นที่ คือ เขตสายไหม ดอนเมือง บางเขน และหลักสี่ ลงทะเบียนที่ รพ. ภูมิพล เขตบึงกุ่ม คันนายาว สะพานสูง คลองสามวา มีนบุรี หนองจอก และลาดกระบัง ลงทะเบียนที่ รพ.นพรัตนราชธานี ส่วนเขตธนบุรี และจอมทอง ลงทะเบียนที่ รพ.สมเด็จพระปิ่นเกล้า

ทั้งนี้ จะเริ่มแจกบัตรทองตั้งแต่วันที่ 24 กันยายน เป็นต้นไป ส่วนผู้ที่ยังไม่ได้รับบัตรทองในวันที่ 1 ตุลาคม สามารถขอรับได้ภายหลังที่โรงพยาบาลรัฐใกล้บ้านที่เข้าร่วมโครงการ 30 บาท ใน 13 เขตนำร่อง และหลังจากนั้นจะทยอยเปิดตั้งแต่เดือนมกราคม 2545 จนครบทุกเขตในเดือนเมษายน 2545 (ผู้จัดการ 22-280944, มติชน 210944, กรุงเทพธุรกิจ 220944)

2.1.2 เอ็นจีโอเข้าหาละ “30 บาท” ล้มเหลว

วันที่ 5 กันยายน 2544 ในงานตลาดนัดสุขภาพ ที่สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.) จัดเป็นวันสุดท้าย มีการอภิปราย ‘30 บาท’ ภาคประชาชน นโยบายกับความเป็นจริง โดย นส.สารี อ๋องสมหวัง ผู้จัดการมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค กล่าวว่า หลังจากที่ ก.สาธารณสุขนำร่องโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรคใน 21 จังหวัด ปรากฏว่ามีประชาชนร้องเรียนเรื่องบริการบัตรทองผ่านเครือข่ายและชมรมผู้บริโภคมาเป็นระยะ เช่น ที่ร้องเรียนผ่านชมรมผู้บริโภค จ.เชียงใหม่ กรณีแรก มีผู้ป่วยหญิงมีอาการปวดศีรษะรุนแรง ไปรับบริการที่ รพ.สารภี จ.เชียงใหม่ ผู้ป่วยยื่นบัตรทองก่อนรักษา ทางรพ.ไม่สามารถรักษาได้จึงส่งต่อไป รพ.นครพิงค์ โดยระบุว่าผู้ป่วยโครงการ 30 บาท ทางรพ.นครพิงค์รับรักษาทำการตรวจสมองด้วยเข็มเจาะที่หัวและนำไปตรวจปรากฏว่าเป็นเนื้องอกในสมอง ให้นอนที่รพ.โดยให้กินยาตลอด 1 สัปดาห์ และไม่มีขั้นตอนการผ่าตัดหรือรักษาใดๆ

กรณีนี้ 2 ผู้ป่วยมีโรคประจำตัว เป็นไมเกรน ก่อนที่จะไปรับบริการที่ รพ.สันทราย เคยไปรับการรักษาที่คลินิก ราคาประมาณ 400 บาท แต่เมื่อมาใช้บริการ 30 บาท ที่รพ.สันทราย กลับได้แต่ยาพาราเซตามอล เพื่อบรรเทาปวด เจ้าหน้าที่บอกว่ายาพาราเซตามอลเหมือนยาไมเกรน (มติชน 060944)

2.1.3 เลื่อนประชาพิจารณ์ กม.ทำแท้ง “หมอสู่พงษ์” รับผิดชอบขาดจุดยืน

พล.ต.ต.นพ.ชุมศักดิ์ พุฒิปาพพงษ์ รองเลขาธิการแพทยสภา ได้เสนอความเห็นเมื่อต้นเดือนที่ผ่านมาให้กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) แก้ไขประมวลกฎหมายอาญามาตรา 305 ให้เปิดการทำแท้งให้กว้างขึ้น จากเดิมที่กฎหมายอนุญาตให้ทำได้เฉพาะกรณีที่มีหญิงนั้นถูกข่มขืน หรือในกรณีที่ครรภ์เป็นอันตรายต่อสุขภาพกายของแม่เท่านั้น โดยให้เพิ่มเรื่องสุขภาพจิตของแม่และสุขภาพของเด็กในครรภ์เข้าไปด้วยนั้น ขณะนี้อยู่ระหว่างการกำหนดวันประชาพิจารณ์ของสธ.กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าจะแก้ไขตามที่แพทยสภาเสนอหรือไม่ ในขณะที่เวลานี้ได้ปรากฏมีข่าวเจ้าหน้าที่ตำรวจหลายคลินิกทำแท้งเถื่อนออกมาบรรยาย

“ผมไม่รู้ว่าแพทย์หรือคลินิกเถื่อนที่คนให้บริการไม่ใช่แพทย์ ถือโอกาสทำแท้งมากขึ้นหรือไม่ ...การแก้ปัญหาเรื่องนี้ที่ดีที่สุด คือจำกัดหญิงไม่ให้ตั้งครรภ์โดยไม่พึงประสงค์ ซึ่งทุกฝ่ายต้องช่วยกัน โดยสธ.ต้องรับหาจุดยืนของตัวเองและดำเนินการเรื่องนี้เร็วที่สุด ซึ่งทางแพทยสภาได้เสนอเพิ่มเติมว่า การอนุญาตให้ทำแท้งได้นั้น ต้องจำกัดเฉพาะในสถานพยาบาลของรัฐเท่านั้น ถ้าอนุญาตให้สถานพยาบาลเอกชนด้วย อาจจะมีคนแอบแฝงทำแท้งเถื่อนได้”

พญ.พรพรรณพิมล หล่อตระกูล จิตแพทย์เด็ก กรมสุขภาพจิต กล่าวว่า กรณีปัญหาที่เด็กไปทำแท้งนั้น เป็นปัญหาที่แก้ไม่ทันกันของครอบครัวและโรงเรียน ทำให้หน่วยงานทั้งสองแห่งไม่สามารถปกป้องเด็กได้ ควรที่จะมีกระบวนการช่วยเหลือเด็กเมื่อเกิดปัญหา ซึ่งที่ผ่านมา มีเพียงคำตอบเดียวคือ ถ้าท้องจะต้องเอาเด็กออกและอยู่ในโรงเรียนต่อไปไม่ได้ ทำให้ทางออกมีทางเดียวคือ จะต้องไปทำแท้ง ซึ่งสถานที่ทำแท้งคือคลินิกที่ผิดกฎหมาย และเสี่ยงต่อการเกิดอันตราย

ขณะที่นพ.สุรพงษ์ สืบวงศ์ดี รมช.กระทรวงสาธารณสุข กล่าวว่า สธ.คงต้องเลื่อนการทำประชาพิจารณ์เพื่อแก้ไขกฎหมายทำแท้งออกไปก่อนโดยไม่มีการกำหนด เพราะที่ผ่านมาเป็นเรื่องที่กรมอนามัยไปสำรวจในโรงพยาบาลของรัฐทั่วประเทศ พบปัญหาที่ผู้หญิงไปแสวงหาวิธีการยุติการตั้งครรภ์ จนต้องเข้ารักษาภาวะแทรกซ้อนจากการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัยจำนวนมาก จากนั้น ได้ส่งเรื่องให้ทางแพทยสภาพิจารณาทางวิชาการและจริยธรรมวิชาชีพในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เมื่อแพทยสภามีมติให้เปิดกว้างทำแท้งได้มากขึ้นกลับมาที่สธ.แล้ว สธ.ก็ต้องหาจุดยืนกันก่อนว่าจะเอาอย่างไร เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อนทางสังคมมาก

ด้านนพ.อำพล จินดาวัฒนะ ผู้อำนวยการสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพ กล่าวถึงกรณีทำแท้งว่า เรื่องนี้มาจะเปิดกว้างให้ผู้หญิงเป็นคนเลือกทางออก เพราะผู้หญิงเป็นผู้ที่เดือดร้อน และได้รับผลกระทบโดยตรงจากปัญหาดังกล่าว การเปิดการทำแท้งในสถานพยาบาลของรัฐถือเป็นทางออกที่ดี แต่สำคัญที่สุดต้องไม่อยู่บนการทำเพื่อการค้า (ผู้จัดการ 050944)

2.1.4 ท้วง กม.ทำแท้ง กระเทือนคนพิการ อาจขัด “สิทธิการเกิด”

อนึ่ง ทางชมรมเวชพันธุศาสตร์แห่งประเทศไทย ได้ทำรายงานการวินิจฉัยโรคก่อนคลอดกับการทำแท้ง เสนอให้คณะอนุกรรมการศึกษาแนวทางการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญามาตรา 305 ของแพทยสภา ใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงกฎหมายดังกล่าว โดยรายงานระบุว่า การทำแท้งเนื่องจากสุขภาพของทารกในครรภ์หมายถึง ภาวะที่มีความเสี่ยงสูงต่อความพิการอย่างรุนแรงและถาวร ทางด้านกายภาพหรือสติปัญญา จุดประสงค์ของการวินิจฉัยโรคก่อนคลอดกับการทำแท้ง คือ ช่วยคู่สามีภรรยาที่เสี่ยงต่อการมีลูกเป็นโรคพันธุกรรมหรือพิการ ได้มีทางเลือกเพื่อหลีกเลี่ยงการมีลูกผิดปกติ มิได้มีจุดประสงค์เพื่อลดจำนวนผู้ที่เป็นโรคพันธุกรรมหรือพิการโดยการทำแท้ง

รายงานดังกล่าวเตือนว่า วิธีนี้เป็นเพียงทางเลือกหนึ่งของบางครอบครัวที่ไม่พร้อมจะเลี้ยงลูกที่จะเกิดมาพิการเท่านั้น ซึ่งผู้พิการบางคนอาจต่อต้านการทำแท้งในประเด็นนี้ ด้วยเหตุว่าหากพ่อแม่ของตนมีโอกาสเลือกใช้การวินิจฉัยโรคก่อนคลอดและทำแท้งได้ ตนเองก็จะถูกกำจัดสิทธิที่จะได้เกิดมา ชมรมฯตั้งข้อสังเกตด้วยว่า หากสังคมมีความรู้สึกด้านลบต่อผู้พิการ อาจก่อให้เกิดความกดดันต่อพ่อแม่ที่ต้องทำแท้ง ถ้าพบว่าลูกในครรภ์พิการ เพราะไม่ต้องการให้ลูกพิการเป็นภาระแก่สังคม แต่ถ้าหากไม่ทำแท้งอาจถูกปฏิเสธความช่วยเหลือจากรัฐหรือองค์กรประกันสุขภาพที่จะช่วยจ่ายค่าประกันสุขภาพให้ในอนาคต (มติชน 130944)

2.2 พัฒนาการทางการแพทย์และสาธารณสุข

2.2.1 หมอทางไกล ไม่ต้องรอคิว

นักวิจัยในไอร์แลนด์พบว่า การรักษาทางไกลสามารถลดจำนวนคนไข้ที่กำลังต้องการเข้าพบแพทย์เฉพาะทางในโรงพยาบาล ซึ่งทำให้คนไข้ที่เหลือสามารถเข้าพบแพทย์ได้เร็วขึ้น ทั้งนี้ จากการศึกษากรณีของผู้ป่วยโรครูมาติก (โรคไขข้อ) พบว่าการวินิจฉัยโรคทางไกลมีความแม่นยำถึง 97%

แพทย์กล่าวว่า มีผู้ป่วยโรครูมาติกเพียง 6% เท่านั้นที่จำเป็นต้องมาพบแพทย์แบบตัวต่อตัวที่โรงพยาบาล แพทย์ส่วนหนึ่งลงความเห็นว่า การรักษาทางไกลกำลังจะเพิ่มขึ้นและกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน อีกทั้งได้กลายเป็นสิ่งที่มีประโยชน์มากในชุมชนตามชนบท ด้วยการเชื่อมโยงผู้ป่วยผ่านโรงพยาบาลเล็กๆในชุมชน

ดร.พอล เลกเจตต์ จากแอนเทรียม กล่าวว่า แม้ว่าตัวเลขจากการสำรวจระดับความพอใจของผู้ป่วยจะสูงกว่าความพอใจของแพทย์ที่มีต่อการรักษาทางไกล แต่นี่ก็เป็นทางเลือกใหม่สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเข้าพบแพทย์ได้โดยตรง ทั้งนี้ ดร.เลกเจตต์ ยังกล่าวด้วยว่าทีมงานของเขาได้ทดลองรักษาทางไกลกับโรคผิวหนังด้วย และพบว่าค่อนข้างประสบความสำเร็จ และยังแสดงให้เห็นว่าช่วยประหยัดเวลาของผู้ป่วยด้วย (ผู้จัดการ 210944)

2.2.2 สธ.ใช้เสื้อ-มุ้งชุบเคมีฆ่ายุง สกัดไข่เลือดออกนาน 6 เดือน

นพ.สุรพงษ์ สืบวงศ์ลี รมช.สาธารณสุข เปิดเผยถึงมาตรการแก้ไขปัญหาโรคติดต่อน่ากลัวว่า ตามนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาทรักษาทุกโรค เป้าหมายที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบการสาธารณสุข ก็คือ การดำเนินการเชิงป้องกันโรคให้ประชาชนรู้จักการปฏิบัติตัวไม่ให้เจ็บป่วย สำหรับโรคติดต่อนี้กำลังเป็นปัญหาของประเทศไทย ที่จะต้องเร่งลดจำนวนลงได้แก่ มาลาเรีย และ ไข้เลือดออก ซึ่งได้มอบหมายให้กรมควบคุมโรคติดต่อทำการศึกษาวิจัยในภาคสนามเพื่อหาวิธีการใหม่ๆ ในการควบคุมยุงพาหะเหล่านี้ได้อย่างได้ผล ทั้งนี้ นพ.สมทรง รัชชเฝ้า อธิบดีกรมควบคุมโรคติดต่อ กล่าวถึงการควบคุมโรคมาลาเรียว่า ขณะนี้ได้นำเทคนิคการควบคุมแนวใหม่มาใช้ คือ การมุ้งลวดรั้วโรคในคน จากการศึกษาพบว่าประชาชนในพื้นที่ที่มีภาระโรคของโรคมาลาเรียสูง เช่น ที่ จ.ตาก โดยเฉพาะ 5 อำเภอในเขตชายแดน ได้แก่ อ.แม่สอด, อ.พบพระ, อ.อุ้มผาง, อ.ท่าสองยาง และอ.แม่ระมาด พบว่าร้อยละ 10 ของประชากรในพื้นที่เป็นพาหะนำโรคได้ คือ มีเชื้อมาลาเรียอยู่ในตัวแต่ไม่มีอาการเจ็บป่วย แต่เป็นแหล่งรังโรคที่สามารถจะแพร่ไปสู่คนอื่นได้โดยมียุงก้นปล่องเป็นพาหะ

“ทางกรมฯ จะใช้หน่วยแพทย์เคลื่อนที่เข้าไปจำกัด ใช้วิธีการตรวจเลือดคนในหมู่บ้านและทำการรักษาให้หายขาด เพราะที่ผ่านมาเรามักเน้นไปที่คนป่วยแล้ว แต่ไม่ได้รักษาคนกลุ่มนี้ ในเรื่องของการป้องกันยุงก้นปล่องที่เป็นพาหะก็จะใช้วิธีการแนวใหม่ โดยใช้เสื้อแขนยาวที่มีเนื้อผ้าบางคล้ายมุ้งชุบสารเคมีชื่อ “เปอร์เมทริน” (Permetrin) ซึ่งเป็นสารเคมีสังเคราะห์ไม่เกิดการระคายเคือง นำไปชุบเสื้อทั้งตัวให้ผู้ที่เข้าป่าใส่คลุมชุดที่สวมใส่อยู่ก่อนแล้ว เพราะสารเคมีชนิดนี้จะมีคุณสมบัติไล่ยุงได้

ก่อนหน้านี้ กรมควบคุมโรคติดต่อเคยศึกษาโดยใช้สารชนิดเดียวกันนี้ ชุบมุ้งให้ชาวบ้าน พบว่าได้ผลดี และการชุบแต่ละครั้งจะอยู่ทนได้นานถึง 6 เดือน ซึ่งกรมควบคุมโรคติดต่อจะทดลองในระยะแรก 300 ตัวให้กับชาวบ้านในจังหวัดตากและสุราษฎร์ธานี โดยจะใช้เวลาในการศึกษา 1 ปี หากได้ผลก็จะขยายพื้นที่ดำเนินการต่อไปทั่วประเทศ จะไม่ใช้วิธีพ่นยาเคมีกำจัดยุงมากนัก เพราะเมื่อใช้ไปนานๆ จะทำให้เกิดการดื้อยา และอาจทำลายระบบนิเวศน์ได้ด้วย (กรุงเทพธุรกิจ 130944)

2.2.3 พบเทคนิคใหม่ตรวจหาเชื้อ “พิษสุนัขบ้า”

4 ก.ย.2544 สภาภาชาตไทยแถลงข่าวการค้นพบเทคนิคใหม่ในการตรวจหาเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า ว่านับเป็นครั้งแรกที่เราสามารถตรวจหาเชื้อโรคดังกล่าวได้ในขณะที่สุนัขยังมีชีวิตอยู่ ก่อนหน้านี้ ใช้วิธีนำตัวอย่างสมองสุนัขมาตรวจซึ่งจะทำได้เมื่อสุนัขตายแล้ว แต่เทคนิคใหม่นี้ใช้วิธีตรวจหาจากน้ำลาย ซึ่งสามารถรู้ผลได้ภายใน 30 นาที ขณะที่เดิมต้องใช้เวลา 1-2 วัน นอกจากนี้ วิธีตรวจหาเชื้อแบบใหม่นี้ยังถูกกว่า มีค่าใช้จ่ายเพียง 50 บาทเท่านั้น และไม่ทำให้ผู้ถูกสุนัขกัดต้องฉีดวัคซีนล่วงหน้าในกรณีที่ไม่รู้ว่าสุนัขนั้นเป็นบ้าหรือไม่ ซึ่งต้องใช้เงินราว 1,700 บาท รายงานข่าวแจ้งว่า ผลการวิจัยนี้ได้ตีพิมพ์ลงในวารสาร JOURNAL OF CLINICAL MICROBIOLOGY แล้ว แต่ยังคงต้องใช้เวลาก่อนที่จะผลิตชุดทดลองตรวจหาเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าออกจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ได้ (Bangkok Post 050901)

2.3 ความเคลื่อนไหวด้านโรคและภัย

2.3.1 เดือนพยาธิกินสมองระบอบหนัก พบผู้ป่วย 5 พันรายไม่มียารักษา

นายแพทย์สมทรง รัชชเฝ้า อธิบดีกรมควบคุมโรคติดต่อ เปิดเผยถึงสถานการณ์โรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบจากพยาธิในประเทศไทย นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 จนถึงวันที่ 9 พ.ค.2544 พบผู้ป่วยทั้งสิ้น 4,653 คน และตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 จนถึงปัจจุบัน จำนวนผู้ป่วยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ตัวเลขผู้ป่วยในปี 2543 ที่ผ่านมา มีสูงที่สุดถึง 1,386 คน คิดเป็นอัตราป่วย 2.25 ต่อประชากรแสนคน และรายงานเฉพาะปี 2544 จากเดือนม.ค.เป็นต้นมามีตัวเลขผู้ป่วยอย่างเป็นทางการจากโรคดังกล่าวแล้ว 724 ราย

โรคชนิดนี้ พบมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในภาคนี้มีผู้ป่วยคิดเป็นร้อยละ 95.42 ของจำนวนผู้ป่วยทั่วประเทศ โรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบจากพยาธิ เป็นโรคที่เกิดจากพยาธิปอดหนู หรือพยาธิหอยโข่ง พยาธิชนิดนี้จะอาศัยอยู่ที่เส้นเลือดของปอดหนู เมื่อโตขึ้นจะมาอยู่บริเวณกระเพาะอาหาร ผ่านลำไส้ไปออกมากับขี้หนู หอยก็จะไปกินขี้หนู ซึ่งมีตัวอ่อนของพยาธิอยู่ ตัวอ่อนจะไปเจริญเติบโตในหอย เป็นระยะติดต่อมาสู่คน ซึ่งจากรายงานพบว่าสัตว์หลายชนิด เช่น กุ้งฝอย ปูน้ำจืด กบ สามารถเป็นตัวนำพยาธิติดต่อมาสู่คนได้ โดยจะซ่อนไข่ไปที่บริเวณสมอง นอกจากนี้ ยังอาจไปอยู่บริเวณอวัยวะอื่นๆ ได้ เช่น น้ำไขสันหลัง กระบอกตาและปอด

โรคนี้มีระยะฟักตัวประมาณ 2 สัปดาห์ แต่ผู้ป่วยบางรายมีอาการรวดเร็วมาก หลังจากรับประทานหอยโข่งดิบประมาณ 24 ชั่วโมงก็มีอาการให้เห็น แต่ในบางรายนานถึง 4-5 สัปดาห์ อาการที่พบก็แตกต่างกัน เริ่มตั้งแต่ปวดศีรษะเล็กน้อย จนกระทั่งปวดมาก บางรายซีม ไม่รู้สึกตัวและถึงตายได้ การรักษาขณะนี้ยังไม่มียารักษาโดยเฉพาะ ทั้งวินิจฉัยโรคก็ยังไม่ทั่วถึง ส่วนใหญ่เป็นการรักษาไปตาม

อาการที่ปรากฏ ขณะเดียวกัน งบประมาณสำหรับการป้องกันแก้ปัญหาโรคจากพยาธิดังกล่าวยังไม่มีการตั้งไว้แต่อย่างใด ดังนั้น ทางออกเพื่อลดการแพร่ระบาดของโรคเชื้อหุ้มสมองอักเสบจากพยาธิในปัจจุบันนี้ จึงทำได้เพียงแค่การป้องกันเท่านั้น ด้วยการแนะนำให้ประชาชนรับประทานอาหารที่สุกและสะอาด

อนึ่ง โรคเชื้อหุ้มสมองอักเสบจากพยาธิ (Eosinophilic meningitis) เป็นโรคเขตร้อน พบมากในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ไทย มาเลเซีย เวียดนาม ลาว อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ นอกจากนี้ยังสามารถพบได้ในไต้หวัน ญี่ปุ่น มาดากัสการ์ อินเดีย ศรีลังกา จีน ฮิปปโต ยูโรป ฮาวาย หมู่เกาะแปซิฟิก และออสเตรเลีย (ผู้จัดการ 010944)

2.3.3 เดือนภัย “ไวอะกรา” ทำคนตายแล้ว 616 ราย

สำนักข่าวรอยเตอร์ รายงานจากกรุงเบอร์ลิน ว่า ก.สาธารณสุขเยอรมนี ได้รายงานต่อที่ประชุมรัฐสภาว่า จากข้อมูลของอับสรา มอนิเตอร์ริง เซนเตอร์ (ยูเอ็มซี) ซึ่งเป็นศูนย์ข่าวสารที่ทำารติดตามตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยาชนิดต่างๆ ทั่วโลกที่ตั้งอยู่ในประเทศสวีเดน เกี่ยวกับยาไวอะกราซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ของบริษัทไฟเซอร์ ออกวางจำหน่ายในสหรัฐอเมริกาเมื่อปี 2541 และทำยอดขายได้มากกว่า 1 พันล้านเม็ดในปีที่ผ่านมา พบสถิติของผู้ที่เสียชีวิตภายหลังการให้ยาทั้งสิ้น 616 คนทั่วโลก โดยในจำนวนนี้มี 77 รายเสียชีวิตในสหภาพยุโรป และอีก 30 รายเสียชีวิตในเยอรมนี

อย่างไรก็ตาม โฆษกของ ก.สาธารณสุขเยอรมนี ระบุว่า จากข้อมูลพบว่าผู้เสียชีวิตหลังจากให้ยาไวอะกราเกือบทั้งหมด เสียชีวิตเนื่องจากโรคประจำตัวที่มีอยู่ก่อน อาทิ โรคหัวใจ หรือโรคเกี่ยวกับระบบการไหลเวียนโลหิต มากกว่าจะเสียชีวิตเพราะยาไวอะกราเป็นเหตุ

“เราไม่สามารถระบุได้ว่าบุคคลเหล่านี้ตายเนื่องจากการรับประทานยาไวอะกราเข้าไป แต่โรคประจำตัวที่มีอยู่อาจเป็นเหตุให้การรับประทานยาไวอะกราไม่เหมาะกับบุคคลเหล่านี้” รายงานกล่าว (มติชน 090444)

2.3.4 “สมัคร” คุมเข้มสุนัขจรจัด หวั่นเกิดเหตุซ้ำกรณีจตุจักร เผยสุนัขจรจัดในกรุงมีมากถึง 1 แสนตัว

นายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (กทม.) กล่าวถึงมาตรการควบคุมสุนัขจรจัดในพื้นที่ กทม. หลังเกิดเหตุสุนัขบ้าไล่กัดประชาชนถึง 52 คน ในย่านจตุจักรและหมีขีต 2 เมื่อวันที่ 23 ก.ย.2544 ว่า เขาได้สั่งการไปยังทุกสำนักงานเขตให้กวดขันเรื่องนี้ อย่างไรก็ตาม เรื่องที่เกิดขึ้นถือเป็นเหตุสุดวิสัย เพราะไม่ใช่ฤดูร้อนซึ่งสุนัขจะมีเชื้อบ้าแล้วไล่กัดคน นายสมัครบอกว่า ในกทม.มีสุนัขจรจัดประมาณ 100,000 ตัว ที่ผ่านมามีเจ้าหน้าที่ได้จัดรถเคลื่อนที่ออกทำหมันสุนัขและฉีดยาคุมกำเนิดให้เป็นประจำ เพื่อไม่ให้เกิดการเพิ่มจำนวนประชากรสุนัข

ด้านนพ.กฤษณ์ หิรัญรัตน์ ผู้อำนวยการสำนักอนามัย กทม. กล่าวว่า เขาได้ส่งรถพร้อมเจ้าหน้าที่ออกไปจับสุนัขที่คาดว่าจะถูกสุนัขบ้าย่านจตุจักรกัดตั้งแต่วันที่ 24 ก.ย.แล้ว แต่ก็ไม่สามารถจับได้ เพราะสุนัขที่วิ่งอยู่ตามท้องถนนในพื้นที่หมีขีต-จตุจักร มีชาวบ้านอ้างว่าเป็นเจ้าของทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม เขาได้ประชาสัมพันธ์ให้ดูแลสุนัขอย่างใกล้ชิด อย่ายปล่อยให้สุนัขออกบริเวณ อีกทั้งให้นำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันพิษสุนัขบ้าด้วย (กรุงเทพธุรกิจ, ผู้จัดการ 260944, สยามรัฐ 250944)

ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับท่วงท่าของการดำเนินชีวิต

1. ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการบริโภค

1.1 ความเคลื่อนไหวการบริโภคสินค้าทั่วไป

1.1.1 เผยผลสำรวจ 1 สัปดาห์หลังบอมบ์สหรัฐ คนไทยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมประหยัดขึ้น

นายเชมทัตต์ พลเดช ผอ.บริหารประชาสัมพันธ์ บ.สปาดอตเวอร์ไอซ์ จำกัด เปิดเผยว่า หลังจากเหตุการณ์วินาศกรรมที่ตึกเวิลด์เทรด เซ็นเตอร์ในสหรัฐ ทางบริษัทได้ประเมินความคิดเห็นและพฤติกรรมผู้บริโภคในประเทศไทย เพื่อนำมาประมวลเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดและการโฆษณาให้กับลูกค้า ทั้งนี้จากการสำรวจความคิดเห็นทันทีหลังการเกิดเหตุการณ์จากกลุ่มตัวอย่าง 200 คนที่มีอายุตั้งแต่ 25-45 ปี โดย 34.5% เป็นผู้ที่อายุ 25-29 ปี รองลงมาคือ 25.5% อยู่ในช่วงอายุ 30-35 ปี แบ่งกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นชายและหญิงอย่างละเท่า ๆ กัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน 51.5% ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ 23.5% และธุรกิจส่วนตัว 21% รายได้ของกลุ่มตัวอย่าง 2-4 หมื่นบาทจำนวน 65% รองลงมาคือ 4-5 หมื่นบาทจำนวน 24% แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มคนเมืองที่มีกำลังซื้อมากพอสมควร

จากผลการสำรวจสินค้าที่คิดจะซื้อเพิ่มเติมเพื่อรับมือกับสถานการณ์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือ 26% เผยว่าต้องการทำประกันชีวิต รองลงมาคือ ซื้อโทรศัพท์มือถือไว้ติดต่อ 8% และติดตั้งยูพีซีไว้ที่บ้านเพื่อติดตามสถานการณ์ 6% นอกจากนี้เป็นการสำรองไว้ในยามฉุกเฉิน

เงินคือ เก็บเงินสดไว้กับตัวเอง 12.5% สำรองข้าวสาร อาหารแห้ง 8.5% น้ำมัน 6.5% และสินค้าอุปโภคบริโภค 4.5% ส่วนสินค้าที่กลุ่มตัวอย่างระบุว่าเป็นสิ่งแรกที่คิดจะชะลอการซื้อเมื่อเกิดเหตุการณ์ ได้แก่ สินค้าฟุ่มเฟือย 8.5% รองลงมาคือ รถยนต์ 7% บ้าน 4.5% ทองคำ 4% และเสื้อผ้า 2%

ผลการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว สะท้อนว่าพฤติกรรมผู้บริโภคคนไทยอาจเปลี่ยนไป สินค้าประเภทอุปโภคบริโภคและอาหารแห้งจะเป็นที่ต้องการมากขึ้น คนไทยจะอยู่บ้านเพื่อรอฟังข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ มากขึ้น ลดการเดินทางไปต่างประเทศ เที่ยวศูนย์การค้าน้อยลง ขณะเดียวกัน สินค้าบางประเภทอาจมีแนวโน้มในเชิงบวก อาทิ ประกันชีวิตและประกันภัย โทรศัพท์มือถือ และธุรกิจโทรทัศน์ กล้องถ่ายรูป กล้องถ่ายวิดีโอ และมีผลกระทบทางจิตใจของคนไทยมากพอสมควร ก่อให้เกิดความหวงใยและความรักในครอบครัวมากขึ้น (กรุงเทพฯธุรกิจ 190944)

1.2 ความเคลื่อนไหวด้านการท่องเที่ยว และชีวิตวัฒนธรรม

1.2.1 ความเคลื่อนไหวการท่องเที่ยวไทย

- การก่อการร้ายในสหรัฐ ส่งผลท่องเที่ยวไทยสูญ 6 หมื่นล้าน: งดกลยุทธ์เมืองพุทธดึงการท่องเที่ยว

นายปองพล อดิเรกสาร รองนายกฯ เปิดเผยภายหลังการประชุมคณะกรรมการอำนวยการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งชาติว่า ได้มีการรายงานแนวโน้มสถานการณ์การท่องเที่ยวจากผลกระทบการก่อการร้ายในสหรัฐ โดยสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ทั้งในและต่างประเทศ พบว่า การท่องเที่ยวของไทยจะได้รับผลกระทบรุนแรงในเดือน ก.ย.2544 นี้ ซึ่งจากการประมวลรายงานของสำนักงาน ททท. ในต่างประเทศ ร่วมกับรายงานของภาคธุรกิจเอกชน พบว่าในไตรมาสสุดท้าย(ต.ค.-ธ.ค.2544) ไทยอาจสูญเสียจำนวนนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในสหรัฐ ตะวันออกกลาง และกลุ่มที่เดินทางเองในตลาดที่มีความอ่อนไหวสูงต่อความปลอดภัย เช่น ญี่ปุ่น

อย่างไรก็ตาม ททท. ได้เสนอว่า ไทยควรช่วยโอกาสให้การดึงดูดนักท่องเที่ยวจากตลาดที่คาดว่าจะมีผลกระทบน้อย เช่น ภูมิภาคอาเซียน เอเชียตะวันออกและโอเชียเนีย โดยทำตลาดเชิงรุกในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวที่งดการเดินทางไปสหรัฐหันมาประเทศไทยแทน โดยอาศัยภาพลักษณ์ของการเป็นเมืองพุทธ ที่มีมิตรไมตรีและมีความเป็นกลาง รวมทั้งความพร้อมในการรองรับความปลอดภัยให้แก่ผู้มาเยือน ขณะที่ ททท. ได้ตั้งภาพจำลองไว้ 3 แบบ โดยประเมินว่าหากสถานการณ์รุนแรงในกรณีนี้ที่ 1 คือเกิดสงครามระหว่างสหรัฐกับอัฟกานิสถาน จะทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวลดลง 63,000 ล้านบาท กรณีที่ 2 หากสงครามระหว่างสหรัฐกับอัฟกานิสถานคลี่คลายตัว จะกระทบกับรายได้การท่องเที่ยว 50,800 ล้านบาท กรณีที่ 3 สงครามระหว่างสหรัฐและอัฟกานิสถานคลี่คลายตัวและไทยปรับกลยุทธ์การตลาดได้ทันท่วงที จะกระทบรายได้ 41,800 ล้านบาท ทั้งนี้ จำนวนนักท่องเที่ยวในช่วง 7 เดือน (ม.ค.-ก.ค.2544) มีจำนวน 5.58 ล้านคน เพิ่มขึ้น 7.91% ขณะที่เป้าหมายตัวเลขนักท่องเที่ยวในปี 2544 จำนวน 10.3 ล้านคน ขยายตัว 8.32% มีเป้าหมายรายได้ที่ 320,100 ล้านบาท ขยายตัว 12.04%

อนึ่ง จากเหตุการณ์วินาศกรรมในสหรัฐ จนกลายเป็นที่หวาดวิตกกันไปทั่วโลก ทำให้ประเทศต่าง ๆ เพิ่มความเข้มงวดในการตรวจคนเข้าเมืองมากขึ้น ในส่วนของ สตม. ก็ได้ดำเนินการเร่งด่วนเช่นกัน โดย สตม. ททท. และก.ต่างประเทศ จะประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณามาตรการเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจคนเข้าเมือง โดยประเด็นสำคัญที่จะพิจารณาก็คือ การทบทวนการออกวีซ่า ณ จุดที่นักเดินทางมาถึงก่อนเข้าประเทศ หรือที่เรียกว่า วีซ่าออนอะไรฟวัล (Visa on arrival) โดยจะลดจำนวนประเทศที่ไทยออกวีซ่าออนอะไรฟวัลลง จากเดิมที่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวสามารถทำวีซ่าประเภทนี้ได้ 96 ประเทศจากทั่วโลก ลดเหลือเพียง 15 ประเทศ เท่ากับห้างการออกวีซ่าแบบนี้ถึง 81 ประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศที่เสี่ยงต่อปัญหาด้านความมั่นคงของประเทศ เช่น ประเทศในแถบตะวันออกกลาง เอเชีย โดยเฉพาะชาวเวียตนามที่อาศัยอยู่ในประเทศที่สาม รวมทั้งแรงงานต่างด้าวทั้งหมด ส่วนประเทศที่ยังคงออกวีซ่าออนอะไรฟวัลต่อไป ส่วนใหญ่เป็นประเทศในย่านเอเชียและประเทศตะวันตก

อย่างไรก็ตาม ยังมีอีก 4 ประเทศที่ยังไม่สามารถระบุแนวโน้มว่าจะสามารถจัดไว้ในกลุ่มใดคือ จีน รัสเซีย อินเดีย และอุซเบกิสถาน จะต้องพิจารณาเป็นกรณีพิเศษ เพราะถือเป็นกลุ่มที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาไทยจำนวนมาก หากเข้มงวดเกินไปอาจจะกระทบต่อการท่องเที่ยวของไทยได้ (สยามรัฐ, กรุงเทพฯธุรกิจ 210944, มติชนสุดสัปดาห์ 240944)

1.2.2 ความเคลื่อนไหวด้านชีวิตวัฒนธรรม

- หนุนจัดระเบียบสังคม แก่ไข 'วิกฤตสังคม' อย่างถูกต้อง

นโยบายภาคสังคมที่ปรากฏเด่นชัดของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ก็คือ นโยบายจัดระเบียบสังคม การที่ ร.ต.อ.ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ รมต.มหาดไทย ออกมาเข้มงวดกับสถาบันบันเทิงเพื่อไม่ให้เป็นแหล่งมั่วสุมของเด็กและเยาวชน จึงได้รับเสียงสนับสนุนจากประชาชนอย่างมาก และเป็นการจุดประกายให้รัฐบาลนำแนวโน้มนโยบายนี้มาขยายผล นายกฯ ได้สั่งการให้ทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันเพื่อเป็นแรงหนุนในการจัดระเบียบสังคมให้เป็นรูปธรรมและสัมฤทธิ์ผลโดยเร็วที่สุด ทั้งในส่วนของ ก.ศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย เนื่องจาก

รัฐบาลเห็นว่าปัญหาสังคมที่หมักหมมอยู่ในขณะนี้เกิดจากการขาดความจริงใจในการแก้ไข และไม่เข้มงวดในเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย ดังนั้นนโยบายของรัฐบาลจึงเน้นให้ทุกฝ่ายในสังคมหันหน้ามาร่วมมือกัน

ถึงแม้ว่า มาตรการการจัดระเบียบสังคมจะถูกคัดค้านอย่างรุนแรงจากผู้ประกอบการสถาบันเทิง โดยนำเรื่องผลกระทบต่อด้านรายได้ในภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำมาเป็นข้ออ้าง และขอให้ผู้ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปเข้ามาเที่ยวได้ ขอขยายเวลาเปิดถึง 04.00 น. แต่ ร.ต.อ.ปุระชัย ก็ยังคงเดินหน้าจัดระเบียบสังคมต่อไป โดยไม่แยแสต่อคำคัดค้านของกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงนโยบายของรัฐบาล เนื่องจากมั่นใจว่า เป็นนโยบายที่ถูกต้อง เพราะเป็นสิ่งที่กฎหมายกำหนดมานานแล้ว แต่ในทางปฏิบัติกลับถูกปล่อยปละละเลย อีกทั้งมีแรงหนุนจากประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการที่มีความเป็นห่วงบุตรหลานที่เที่ยวกองกลางคืน ซึ่งน่าจะมีน้ำหนักมากกว่ากลุ่มผู้ประกอบการเพียงไม่กี่ราย

ทางด้าน ก.ศึกษาธิการ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินการจัดระเบียบสังคมบรรลุวัตถุประสงค์มากขึ้น ก็ได้ดำเนินนโยบายนี้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อให้ครูอาจารย์และผู้ปกครองนำไปปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน ส่วนทางทบวงมหาวิทยาลัยนั้น ได้เข้าร่วมโครงการจัดระเบียบสังคมด้วยการรณรงค์ให้นักศึกษาหันมาทำกิจกรรมสันถวนการและเล่นกีฬาแทนการเที่ยวสถานเริงรมย์

ส่วน ก.สาธารณสุข ก็ได้ให้การสนับสนุนโครงการด้วยการสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงการบำบัดรักษาเด็กและเยาวชนที่ติดยาเสพติด เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่ติดยาเสพติดสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้ นอกจากนี้ยังมีโครงการมูมเพื่อนใจวัยรุ่น ซึ่งเป็นการจัดตั้งศูนย์ให้บริการรับปรึกษาปัญหาให้กับเด็กและเยาวชนทั้งในด้านของปัญหาสุขภาพ ด้านจิตใจ และปัญหาครอบครัว (สยามรัฐ, มติชน 050944 ผู้จัดการ 210944)

1.3 ความเคลื่อนไหวด้านสื่อสารมวลชน

1.3.1 'ทีวี - วิทยุ' ในสหรัฐอเมริกา 'เอทแทค ออน อเมริกา' 24 ชม.

การรายงานข่าวเหตุการณ์ระเบิดอาคารแฝดเวิลด์เทรด เซ็นเตอร์ และตึกเพนตากอน ซึ่งเป็นการวินาศกรรมภายในแผ่นดินสหรัฐที่ร้ายแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ยุคใหม่ นับเป็นการรายงานข่าวทางทีวีครั้งใหญ่ที่สุดนับตั้งแต่การลอบสังหารประธานาธิบดีจอห์น เอฟ. เคนเนดี ในปี ค.ศ. 2506 ทั้งนี้เนื่องจากเครือข่ายโทรทัศน์ยักษ์ใหญ่ 4 แห่ง เอบีซี ซีบีเอส เอ็นบีซี และฟ็อกซ์ ยกเลิกรายการปกติทั้งหมด หันมารายงานข่าวตลอด 24 ชม. แบบเดียวกับสำนักข่าวซีเอ็นเอ็นและเครือข่ายเคเบิลอื่น ๆ

โดยซีบีเอส นิวส์ ให้ชื่อหัวข่าวยานว่า "เอทแทค ออน อเมริกา" หรือการโจมตีอเมริกา ขณะที่ซีเอ็นเอ็นใช้ชื่อว่า "อเมริกา อันเดอร์ แอทแทค" หรืออเมริกาถูกโจมตี และที่น่าสนใจคือ หลังจากเกิดเหตุระเบิดไม่นาน เอบีซี ซีบีเอส และเอ็นบีซี ได้แบ่งปันภาพฟุตเตจวิดีโอและภาพถ่ายจากดาวเทียมให้กันและกัน ซึ่งเป็นการกระทำที่น่ายกย่องจนนายเจฟฟรีย์ ชไนเดอร์ จากเอบีซี ถึงกับออกปากว่าอาจจะเป็นเรื่องที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในวงการสื่อที่ส่วนใหญ่มุ่งแต่จะแข่งขันกันเป็นผู้นำในการเสนอข่าว

สำหรับทางด้านสถานีวิทยุท้องถิ่นในสหรัฐจำนวนมาก พวกกันยกเลิกสเปคโตะโฆษณา ดีเจ. กล่าวแสดงความเสียใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น พร้อมกับมีการเปิดเพลงสลับกับรายงานเหตุการณ์ล่าสุดเข้ามาเป็นระยะ ๆ (กรุงเทพธุรกิจ 130944)

1.4 ความเคลื่อนไหวด้านการบันเทิง

1.4.1 ดึงโฆษณา 'จัน ดารา' ทำลายวัฒนธรรม

นางสิริกร มณีรินทร์ รมช.ศึกษาธิการ กล่าวในงานสรุปผลดำเนินงานและมอบเกียรติบัตรโครงการสื่อเพื่อวัฒนธรรม จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) และสถาบันการศึกษา 10 แห่งว่า ขอให้ทุกฝ่ายในสังคมร่วมเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังสื่อที่ส่งผลกระทบต่อสังคม เพราะปัจจุบันทั้งสื่อโฆษณา โทรทัศน์ ละคร และภาพยนตร์ ได้ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรม ก่อให้เกิดความเบี่ยงเบนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน เช่น โฆษณาภาพยนตร์เรื่อง "จัน ดารา" ทางโทรทัศน์ มีภาพวาบหวาม ทำลายวัฒนธรรม ดังนั้น ได้ให้ สวช. ทำหนังสือขอความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้โฆษณาดังกล่าวแพร่ภาพเฉพาะตอนเด็ก และขึ้นคำเตือนว่าไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ จะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ พ.ร.บ.ภาพยนตร์เข้มงวดมากขึ้น เช่น มีการตรวจบัตรเด็กและเยาวชนที่เข้าชมภาพยนตร์ซึ่งไม่เหมาะสม ทั้งในเรื่องความรุนแรงและเรื่องเพศ ขณะเดียวกันทางด้านนายอาทกร จันทวิมล เลขาธิการ สวช. ในฐานะ กบว.ทางวัฒนธรรม ได้ทำหนังสือถึงบริษัทผู้ผลิตภาพยนตร์เรื่องนี้ให้ลดภาพวาบหวามที่ปรากฏทางโทรทัศน์ลง (มติชน 200944)

2. ความเคลื่อนไหวด้านศาสนา ความเชื่อ และค่านิยมทางสังคม

2.1 ความเคลื่อนไหวด้านการศาสนา

2.1.1 หวั่น พ.ร.บ. ส่งใหม่ไปไม่รอด 'มหาคณิสสร' จะเป็นเพียงเสือกระดาษสักใคร่ไม่ได้

นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายจากกรมการศาสนาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ที่มีมหาเถรสมาคมร่างขึ้นมี 80 มาตรา โดยชี้ประเด็นที่น่าจับตาว่าอาจจะไม่ผ่านการพิจารณาในชั้นกรรมาธิการ คือ ประเด็นเรื่องสำนักพระพุทธรักษา

แห่งชาติ (ม.62) ซึ่งมีปัญหาเรื่องประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการทำงาน ถ้ายังคงสภาพเป็นหน่วยราชการอยู่ ไม่เป็นองค์กรอิสระเหมือนสภาผู้แทนฯ หรือแม้แต่มหาวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง ซึ่งการที่ระบุหัวหน้าส่วนราชการนี้คือเลขาธิการก็ยังไม่เป็นข้าราชการอยู่ แม้ในวรรคต่อมาจะกล่าวว่า การแต่งตั้งและพ้นจากตำแหน่งให้เป็นตามมติของมหาเถรสมาคม -มหาเถรสมาคม ก็ยังมีรายละเอียดที่น่าห่วงอีกมากกว่า คณะสงฆ์จะเป็นเพียงผู้รับทราบเป็นพิธีการเท่านั้น ส่วนการบังคับบัญชาสั่งการ และให้ความดีความชอบหรือลงโทษนั้น คณะสงฆ์-มหาเถรสมาคม จะทำได้ด้วยหรือไม่ เพราะคณะสงฆ์ยังขึ้นอยู่กับอธิบดีกรมการศาสนา ซึ่งส่วนใหญ่มาตามสายการเมือง ไม่มีความรู้ด้านพุทธศาสนา การกำหนดให้เลขาธิการสำนักพุทธศาสนาแห่งชาติไปเป็นเลขาธิการ มส. และเลขาธิการมหาเถรสมาคม จะทำให้กิจการคณะสงฆ์ซับซ้อนไม่คล่องตัวและมี "การเมือง" เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างเต็มตัว

ในประเด็นเรื่อง "มหาเถรสมาคม" นั้น นักวิชาการกล่าวว่าถือว่าสำคัญที่สุด ต้องเขียนกันใหม่ให้กรรมการมหาเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่สั่งการได้ ส่วนคุณสมบัติที่กำหนดเอาสมณศักดิ์ตั้งแต่พระราชาคณะเป็นเกณฑ์ถือว่า 'แคบไป' (ม.21) ซึ่งน่าจะคำนึงถึงวุฒิการศึกษา อายุ พรรษาให้กว้างออกไป (ผู้จัดการ 100944)

3. ปัญหาอาชญากรรม

3.1 ความเคลื่อนไหวด้านขบวนการฟอกเงิน

3.1.1 ขบวนการฟอกเงิน อาชญากรยุคดาวเทียม

หลังจากตำรวจได้จับกุม น.ส.ศิรินทรรา มะหะหมัด ผู้ช่วยผู้อำนวยการสายงานลูกค้าธนกิจและวาณิชธนกิจ ธ.ยูโอบีรัตนสิน ในข้อหาร่วมกับพวกโอนเงินไปต่างประเทศอย่างผิดกฎหมายเกือบ 7 พันล้านบาท เมื่อวันที่ 31 ส.ค. 2544 พ.ต.อ.วรพงษ์ พุฒระกุล รองผู้บังคับการกองสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ (สศค.) ก็ถูกคำสั่งย้ายด่วนไปประจำนอกหน่วย และตั้งกรรมการสอบสวนในวันที่ 2 ก.ย. 2544 ฐานมีส่วนพัวพัน พร้อมกับมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติมในวันที่ 3 ก.ย. 2544 อีกว่าคดีนี้ถูกหมกไว้มานานกว่า 1 ปี เพราะขบวนการฟอกเงินแก๊งนี้ได้กระทำการส่งเงินออกนอกประเทศอย่างผิดกฎหมายมาตั้งแต่ปี 2540

พ.ต.อ.พรรคศักดิ์ คุงควินบูลย์ ผบ.ตร. เปิดเผยว่า หลังจากพนักงานสอบสวนได้จับกุม น.ส.ศิรินทรราแล้ว ได้มีการออกหมายจับนางรสรินและนายพิเชษฐ ช่อประดิษฐ์ ก่อนจะนำไปค้นหาหลักฐานในสำนักงานบริษัทที่ตั้งขึ้นมารวมทั้งบ้านพักด้วย ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจพบหลักฐานเป็นจำนวนมาก และจะขยายผลต่อไป เพราะคนเหล่านี้กระทำการเป็นขบวนการโอนเงินออกนอกประเทศด้วยวิธีการแยบยล เป็นจำนวนเงินครั้งละมาก ๆ

ด้าน พล.ต.อ.สันต์ ศรุตานนท์ รองผบ.ตร. กล่าวที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติว่า ได้สั่งการให้พนักงานสอบสวนตรวจสอบหุ้นส่วนของทั้ง 3 บริษัทที่ผู้ต้องหาเข้าไปเกี่ยวข้องว่ามีใครอีกบ้าง เนื่องจากเชื่อว่าเงินที่โอนส่งไปต่างประเทศจำนวนกว่า 7,000 ล้านบาท ไม่น่าจะเป็นเงินของนางรสริน เพราะจากการตรวจสอบพบว่า นางรสรินยังมีหนี้เป็นจำนวนมาก แต่ผู้ต้องหาจะช่วยทำให้ใครหรือมีใครเกี่ยวข้องบ้างกำลังอยู่ระหว่างการสืบสวน นอกจากนี้ ยังได้ประสานกับ ธปท. เพื่อร่วมกันตรวจสอบเอกสารหลักฐานที่ยึดมาได้จากบ้านนางรสรินว่าทำธุรกรรมค้ำนำมันจริงหรือไม่แล้วมีการส่งออกเท่าไร เพราะเชื่อว่าเป็นการส่งออกน้ำมันจริง ๆ ไม่ถึง 100% ซึ่งน่าจะมีการโก่งกำไรมูลค่าเพิ่ม ทั้งนี้ทาง สศค. ได้เพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อตรวจสอบเรื่องดังกล่าวเพิ่มขึ้นเป็น 50 คนพร้อมตั้งทีมจับกุมพิเศษอีกประมาณ 10 คน เพื่อให้คดีดังกล่าวสรุปได้เร็วที่สุด เนื่องจากจะต้องตรวจสอบเอกสารและหลักฐาน ซึ่งมีอยู่จำนวนมาก และมีเป้าหมายจะขยายผลการจับกุมไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากข้อมูลเบื้องต้นมีทั้งที่เป็นตัวบุคคล ข้าราชการ นักการเมือง และห้างหุ้นส่วนจำกัด

รายงานข่าวเมื่อวันที่ 9 ก.ย. 2544 แจ้งว่า ผู้ต้องหาที่ตำรวจออกหมายจับทั้งหมดในคดีโอนเงินไปต่างประเทศโดยผิดกฎหมาย และผิด พ.ร.บ. ฟอกเงินนั้น มีไม่กี่คนที่หลบหนีออกนอกประเทศแล้ว ส่วนนางรสริน และนายพิเชษฐ ช่อประดิษฐ์ ยังอยู่ในประเทศไทย ซึ่งผู้ต้องหาที่ออกหมายจับไปในระลอกแรกนี้ยังไม่ใช่ตัวการสำคัญ เมื่อขยายผลจากหลักฐานการโอนเงินจากธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) และธนาคารพาณิชย์แล้ว ก็จะทราบตัวผู้ต้องหาที่จะออกหมายจับในระลอกที่สองและสามต่อไป ซึ่งถือเป็นตัวการสำคัญในการดำเนินการครั้งนี้ อนึ่ง ขณะนี้ทางพนักงานสอบสวนยังมีปัญหาเรื่องหลักฐานที่จะนำมาใช้ในการออกหมายจับผู้ต้องหา เนื่องจากที่ผ่านมาเอกสารของ ธปท. และธนาคารพาณิชย์ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับคดีบางส่วน โดยเฉพาะในส่วนของการโอนเงินผ่านธนาคารพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องนั้น ยังไม่ส่งถึงพนักงานสอบสวน เนื่องจากทางธนาคารแจ้งว่ามีความจำเป็นจะต้องให้บริการแก่ลูกค้าของธนาคารก่อน และจากการที่ทาง ธปท. และธนาคารพาณิชย์ยังไม่ส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องให้แก่พนักงานสอบสวนนั้น ทำให้มีปัญหาในการสืบสวนหาตัวผู้ต้องหาที่ส่งเงินให้ผู้ต้องหาที่ถูกหมายจับก่อนหน้านี้ เพื่อโอนเงินเข้าบัญชีของ บ.รัตนโกสินทร์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด บ.ธนทรัพย์ทวี จำกัด และ บ.อิสเทิร์น บิโตรเพาเวอร์ ก่อนที่จะมีการส่งเงินออกไปต่างประเทศนั้นไม่สามารถทำได้ นอกจากนี้ยังทำให้หลักฐานในการดำเนินการประกันตัวผู้ต้องหาต่อศาลอ่อนด้วย (ไทยโพสต์ 04,060944,ผู้จัดการ 06-070944,กรุงเทพธุรกิจ 03,080944,มติชน 08,120944,สยามรัฐ 100944)

ภาคผนวก

รายชื่อคณะผู้ดำเนินงานโครงการข่าวสารทิศทางประเทศ

(โดยการอุทธรณ์ของ สกว.)

1. **นายอนุช อภาภิรม** ตำแหน่งหัวหน้าโครงการฯ เป็นนักคิดนักเขียนและนักวิจัยอิสระ เคยทำงานเป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการ บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด และสำนักพิมพ์สวัสดี เคยเป็นที่ปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎร สมัยของนาย มารุต บุนนาค และได้เป็นประธานคณะกรรมการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสถาบันพระปกเกล้า และเป็นรองประธานฝ่ายโครงการมูลนิธิโลกสีเขียวฯ ปัจจุบันเป็นประธานมูลนิธิศูนย์สื่อเพื่อการพัฒนา
2. **นางวิสมัย อภาภิรม** ตำแหน่งบรรณาธิการประจำโครงการฯ มีประสบการณ์ในวิชาชีพสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ กว่าสี่สิบปี เคยเป็นบรรณาธิการสังเคราะห์รายงานจากสนาม ในโครงการแสวงหารูปแบบการพัฒนาระดับท้องถิ่นของรัฐ เคยเป็นบรรณาธิการวารสารประมวลข้อมูลข่าว “สารสนเทศ” และบรรณาธิการโครงการสื่อสิ่งพิมพ์ด้านสิ่งแวดล้อม มูลนิธิโลกสีเขียวฯ เป็นผู้แปลหนังสือชื่อ Mission Possible ของ เคน บลองชาร์ด
3. **นางสาวชิลวี มาคตาลีนา ฮอลลิงก้า** ตำแหน่งนักวิจัย จบปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เคยทำงานเป็นอาจารย์ประจำและหัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนอานวยศิลป์ อาจารย์ประจำและหัวหน้าภาควิชาประวัติศาสตร์ และหัวหน้าภาควิชาไทยคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยคณา สวัสดิ์ มหาสารคาม และเคยเป็นนักวิชาการ บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด บริษัทสำนักพิมพ์สวัสดี จำกัด และบริษัท ต้นอ่อน-แกรมมี่ จำกัด
4. **นางสุภกานต์ รัตนพันธุ์** ตำแหน่งนักวิจัย จบปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง เคยทำงานเป็นนักเขียนตำราวิชาการให้กับบริษัทสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด และบริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด เป็นประจำของบรรณาธิการวารสารชัยพฤกษ์วิทยาศาสตร์ ผู้ช่วยบรรณาธิการโครงการสื่อสิ่งพิมพ์ มูลนิธิโลกสีเขียวฯ นักวิชาการสำนักพิมพ์สวัสดี จำกัด และเคยอยู่ในตำแหน่งผู้ช่วยประสานงานรองกรรมการผู้จัดการ บริษัทต้นอ่อน-แกรมมี่ จำกัด
5. **นางสาวเขาวนันท เชษฐรัตน์** นักเขียนรับเชิญ จบปริญญาโทครุศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาโลศศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เคยทำงานประจำของบรรณาธิการ บรรณาธิการและที่ปรึกษารบรรณาธิการนิตยสารมีชื่อหลายฉบับ เคยเป็นอาจารย์ประจำภาควิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลอยู่ประมาณ 12 ปี ก่อนที่จะผันตัวเองออกมาเป็นอาจารย์พิเศษ และทำงานเป็นนักเขียนนักแปลอิสระในปัจจุบัน
6. **นางสาวแสงเสรี อภาภิรม** ผู้ช่วยวิจัย จบปริญญาตรีสาขา Finance : Investment & Banking; California State University, Fullerton, U.S.A ประสบการณ์ทำงาน 1 ปีประจำแผนก FX Operation, Global Risk Mgmt. Div., และ 1 ปี ตำแหน่ง Trader, Global Market Div., ธนาคาร Chase Manhattan, กรุงเทพฯ
7. **Mr. Samuel Srethapakdi, Translator, BA.,Economic, Brown University, U.S.A**
8. **นายภานุพงษ์ อารีราษฎร์** ตำแหน่งธุรการบัญชี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เคยทำงานธุรการและตัดแปะคลิปโปงข่าวหนังสือพิมพ์ ให้วารสารสารสนเทศของบริษัทไทยอินโฟ คอนโซลิเดต จำกัด มีความสามารถทำงานด้านธุรการ งานบัญชีและการจัดหา